1. Pawlicki Stefan

Bruliony przemówień okolicznościowych ...

1

8494

X. Dr. Pawlicki
prof. uniw. jagiell.

będzie mówił: „O położeniu dzisiejszem filozofii chrześcijańskiej" i sposobach dźwigania jej w naszem społeczeństwie".

Podda zaś, jako wynik referatu swego, pod obrady wniosek następujący:
Proponuje się liczne przystąpienie do zawiązanego przed rokiem stowarzyszenia „Leo-Gesellschaft" we Wiedniu, którego celem ogólnym jest uprawianie nauk według zasad chrześcijańskich,

Do wielk. czyn. które. upamiętn. na zaw. ~~pan~~ rządy. swoj. panuj. nam nąjmiłościw. O. Św. Leon XIII należ. niewątpl. zwrot nada. stud. filoz. przez Encykl. Aet. Pat. Zap. z któr. ją przyję i gorliwo. z któr. usiło. wprowad. ją w życ. nie dyl. dowodz. że odpowiad. potrzeb. rzeczy. ~~naglącym~~ powszech. uznaw. lecz że ta potrze: jest tak istot. wedł. przekon. chrześ. myślac. iż bez zarodze. jej koście. nie moż. skutec. spełn. zadan. swe; nie moż. odpowiedz. posłannict. swem: któr. powierz. mu boski Zbawic.

Któż nie wie, że jest on ~~olbrzym~~ wspan. rzecz. pos. mojż. w ogóln. braterst. połącz. cały rodz. ludz. pod jedn. głow. aby wspóln. siła. urzeczywistn. królest. boż. na ziemi, ~~a jednost. dopomag.~~ zapowied. i przygoto. królest. urzeczyw. którego każ. ma zost. obyw. a ta wszyst. pra: dokon. być nie moż. bez przewod. wszystk. stronn. społecz. wedł. zasad ewang.

To też przyjęto Encykl. O. Św. w chrześcian. z niewypowied. zapał. Biskup. urządz. po semin. wykł: filo. tomisty. tam gdzie ich nie było jeszcze; zakład. stowarzy. mający ją pielęgn.; nawet osob. czasop: poświęcon: komentow. dzieł św. Tom. jak div. Th. i Thom. Bl. San Ojc. Św. przyjście. wszystk. przykł. Po wymow. Encykl. nastąp. zaraz czy: zdumiewaj. energ. i hojno. Towarzy. Ojc. Św. Towarz. energ. wielk. pop. Ojców. z ich hojno. dla nauki i sztuk. pięk. Jest typ. Mecen. w najszczytn. rodz. Wyzn. sum. wielk. na wyd. dzieł Św. Tom. który po mimo licz. edy. w osob. czasz. pozostaw. text dosyć ~~mierny~~ wadliwy; zreorganizo. naukę filoz. we wszystk. szkołach; wyzn. spośród jemu podległ: a w imn. wszys. swego wpływu. aby zastos. się do jego [illegible]; założ. nareszc. Akad. osob: złożo. z człon. miejsco. i zagr. a któr. nie tyl. na pośrodk. rzym. mie: przesw: nad lepsz. zrozum. Tomizm. lecz w osob. nadt. zebra: wyborow. młodz. wspiera. do tego zam. celu Miała być zarazem ~~ur~~ korpor. samodz. wzorow. porusz. dalej nau. a ~~zasw.~~ krzewiciel. dla młod. sił podrost. mają: we Włosz. i za granicą.

Przykł. Ojc. Św. wzbudz. nie tyl. Włoch. lecz inn. Kraj. Zaczęsto ogłasz. mnóst. dzieł podręcz. któr. w wielu miejsc. wyjątkow. z zak. Kleryk: przestaną nie zawsze przeznacz: wykłada.

Obraz, który nakreśl. w kil. słow. jest niewątpl. posępny: gdy go porówny. z tem, co było dawniej. Na począt. tego w.: o jakiejś filoz. chrześć. po za ścisł. seminaryjs. budyn. mowy nie było, z wyjątk. ~~[illegible]~~ rzadk. zwolenn. de Maistre, Gerdil'ego, Kondillaka, który wa polityc. wiary bard. obfit. afirmo. swoj. przekon. polity. ale w metaf. ich byli lub ontologist. lub sensualist. Tak zwa. świeck. w Niemcz. przeważn. w Kant. Fich. Szell. któr. teor. ~~[illegible]~~ zrast. się z zasad. chrześć. w najdziw. kombin.: tak u Katol. jak prot. wierz. We Fr. i Włoszcz. właściw. filoz. świeck. nie było w ciągu. sensualiz. lub tak zwan. zdrow. rozsąd. zkor. panow. nad umysł. Jedn. w mier. jak budz. się na nowo życ. chrześcijań. po wielk. katastr. polity. i społecz. które w epo. wielk. rewol. i ~~[illegible]~~ hegemo. Napol. zmien. kart. Euro. tak. filoz. chrześć. podn. swoj. głow. i doliczy się znacz. w ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ nauk. i litera. Znam. jest ruch potęż. ku wierz. i rodzen. umysłow. za pomo.: wskrzesz. genius. Lamenn. który późn. marn. skoń. po za sko. Ale impul. dany przez niego. trwał i wywoł. świet. litera.: w któr. jaśn. Lacord. Bautain, Bonnetty. Różnorod. ruch. doś. z inn. przycz. powstaj. we Włoszech i przez geniał. ludzi – wymien. Giob. Gallup. Rosmini, Ventur.

zapomn. nowa era tryumf idei chrześć. A naw. w Niemczech.
gdy po Kan. Fil. Szell. nastc: wszechwła. dykta. Hegla,
Katol. uczluj. stwrz. coś na Ankd. filoz. chrześć. w rzecze.
Baader, Herm. Günth.: W Belgii Ubaghs rzeczy.
wpływ ogrom. Tedy. były to wszystk. formy przejścia. Które
miały przymiesz. lisza. niechrześć. żywioł. Któr. skróś. im szły.
Nie mogę. ~~tyu~~ nit ~~tadz.~~ anto. odmów. zaprzecz ani dobr. wzgl: ale
brakow. im czyst. trady. chrześć. która jedn. daje rękojm.
pomyśl. normal. rozwoj. Gdy patrzy. dziś. na tę epok. rom.
nib. to (chrześć. filoz. przedst. się jako wielk. szkiel. paleontolog.
w któr. bielej. szkieł: potęgi. organiz. ale nie zastosow. do
potrzeb. życiowy. chrześć. Dziś. ontologizm Ubaghsa, trady.
Bonett. semitradyc: Vent. cały wrzen. Gunter.
i podob. teor. któr. więcej. tak samo. wal. prawd. międ.
rob. i ~~...~~ nadnatural. tylko. ale wiesz. tak. teraz.
czas. z sam. Rzym. należ. do przeszł. a mniej: ich już
za Piusa IX. awtener. od rob. wzgl. zgr. i przeszłości.
filoz. chrześć. Któr. wszystkiej. po samo. tomiz. wyposz.
na wiersz. widow. współcz. życi. naukow. W tenże od rob.
wszystk. gdy wzrost stud. teol. każ. zwrac. się do filoz. dawn.

Ale wted.
a przekon. się, że filoz. tylk. wted. może być pomoc. skutecz. bedzie. teol. jeśli ona przest. być skrom. chud. poprzedent. dla kleryk. a zrob. to, w uzup. wielk. filoz. XIII stul. i ogar. całą wiedz. ludz. i ~~przypt~~ rozpr. się system. rozwiąz. wszyst. probl. naukow. ~~naukow.~~ i społecz. Zachęc. do wytęż. w tej dziedz. przez Pii IX, pot. usilniej: zorganizo. przez wielk. pap. któr. obecn. dzierż. klucz. Piotr. stała się potęg: z którą liczyć się muszą sfery niechrześć.

Jest niepodob. w krótk. wykła. wymien. wszystk. co napisa. w dziedz. filoz. chrześ. w ciem życiu się Encykl. Aet. Pa. Mnóstw. przytocz. setk. ~~wiązów~~ autor. a pism. więc. tytuł. ~~książ.~~ i rozpr. Pominąw. że na tym wielk. Terie wiód więcejszo. któr. wiel. jest stał. więc zaped. punkt a tyl. mało ilość zostan. ~~przechod~~ złożo. dozne. i ~~rot~~ spora. w szczeble. dla powrot. i pokor. następ. pokol. to now. to ważniej. produk. pióra. bez ~~się~~ obnawiej. kryt. bez wyszcz. ich zestaw. i mniejsz. badań, tytył. dla tylk. czyjego pojęc. wszystk. ku zwięz. zebr.

Wolę zat. ograniczyć się do kil. głów. punkt. na któr. zatrzym. po kolei moje obj. jedn. rzut. oka całe mnóst. mniejsz. wypadk.

1) Wydawnictwa Scholastyków
   a) wydan. S. Tom.
   b) " Alb. W.
   c) " S. Bonaw.
   d) " drugorzęd.
2) Wydawnict. książ. podręcz.:
   a) dawniejsz.
   b) dzisie. współcz.
   β) w Niemcz.

b) nowsze

α) we Włoszech.

β) w Fran. i Belg.

γ) w Niem.

c) Katedr. na wydz. świeck.:

α) we Fran.

β) w Belg. = Lowa[n]j:

γ) w Niem.

d) Akade: i stowarzysz:

α) Rzymsk:

β) mniej-pomniej: w róż. kraj.

γ) Tow. Goerres:

δ) Leo-Gesellsch.

e) Czasopis:

α) rzyms. Akad.

β) Div. Tost.

γ) ~~Histor.~~ Jahrb. f. Philo.

δ) Histor. Jahrb.

=

Quodsi ante meridiem tot orationes jejuni sustinuimus, convivae spectatissimi, profecto inter epulas ~~neque~~ uberiorem ~~sermonum effusionem~~ pertimescemus, viribus paululum restitutis. ~~Nolo nimium~~ longus esse et timorem, si quem habetis, deponite. Qualiscunque enim sit hujus cenae praestantia virtusque culinaria, nefas est nimis eam protrahere, quum alterae splendidiores nos maneant epulae, a Musis ipsis in theatro praeparatae. Illas tardius adire, vetat urbanitas ~~dissuadetque prudentia~~, ne in Musarum iram incurramus, sunt enim mulieres. Itaque collegarum voluntati amabili

obtemperans, paucis persequar, quod mihi mandatum est, ut hospites nostros perquam exoptatos, imprimis peregrinos, ex intimo animo consalutem, viros scientiarum laude illustratos, qui undique ad nostram convenerunt solemnitatem. Forsitan miretur quis vestrum, viri excellentissimi, epulari se hodie nobiscum in urbe parum nota, cujus raro fiat mentio apud nationes exteras neque situs ~~sit~~ accurate ~~definitus~~ sit indicatus, ut demonstrant epistolarum inscriptiones. Raro etiam ~~fit~~ [illegible], ut aliquis nostratium vestris interveniat congressibus aut innotescat ~~[illegible]~~ operibus suis, cum sint saepissime conscripta

idiomate vobis ignoto. At paucis horis ~~nobiscum commo-~~ commorari vos inter amicos qui et ~~rati~~, potuistis certiores fieri, ~~non solum~~ ~~vos~~ cognitos habere aut et perspectos labores vestros, ~~sed~~ qui admirari studia vestra et inventa, et quod majus est, eandem atque vos in scientiis bonisque artibus adamaverint summae perfectionis ideas divinas, quas amplexi mentibus conamur omnes ~~vestris assequi~~ ~~velut~~ prae- ~~fulgens nobis immortale exemplar~~, mortalibus nunquam ~~plene assequendum~~

Quod si rarius vobiscum communicamus opera nostra nec frequentiori ~~quam in votis est~~, conjungimur societate, hujus rei tristissimae unica ratio est, quod ~~[illegible]~~

[illegible]

~~exactus necessitate Polonus quisque praeter~~ scientiarum stu-

[illegible]

~~dia specialia~~ etiam ~~pro viribus~~ [illegible]

[illegible]

5

[illegible] — [illegible] nulli [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel

[illegible] [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible]

Haec vita [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~

[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]

[illegible] in omni [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

~~[illegible]~~ ab interitu vindicare. Neque vero nobis unum agendum est, quod nos nunc [illegible] in pacificum modum arenam descendimus, ut collatis omnium nationum viribus difficillima problemata gravissima.

Ea majorem vobis gratiam referimus, viri praestantissimi, professores artium liberalium et oratores, quod ab Oriente et Occidente, ad venistis ad hunc diem celebrandum nostram, quae non nisi amplissimis commendat [illegible] monumenta gloriae et dignitatis. Gratitudine

maxime [illegible] vota facimus, ut novo quo-

dam triumpho in senatu litterisque [illegible]

mis, quamvis invidi [illegible] ~~[illegible]~~ vitae [illegible]

~~[illegible]~~ ac laboris consumerentur. Quamvis tamen nobis

[illegible], nobilem dextramque [illegible]

[illegible], magnam [illegible]

post laborem in patriae utilitatem praestan-

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible]

[illegible] praestanti [illegible] dignitati [illegible], in-

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Vos vero hospites desideratissimi, fautores gratiosi indulgentissimi salvete! ac benignos, qui ex omni parte advenistis nostra exsultant, animi commovetur corde ac gratissimo

Praesentia vestra nos honorat, hodiernos universitatis nostrae ministros ac sodales, sed rationem, ob quam venistis et honorem adhibetis nostrae universitati dignatissimi gratis, ad eos referimus, quibus debeatur, decessores nostri. Quorum series neque brevis est neque longissima, neque caret nominibus gloriosis; ita ut pleno jure in eos redundent et venerationis signa et documenta, quae hodie in solemni ingressu, non absque summa gratitudine nobis exhibentur.

Justum est, hominibus innatum, a Deo datum senectuti et obsequium vetustatis studium. Universitas nostra vetusta est et fide optima confirmare potest, se quinquies saecula vitae suae vixisse absque macula opprobrii. Justus ut humanoque generi necessarius et salutaris scientiarum amor quae schola nostra semper professa est voluitque honeste et fideliter, etiamsi aliquando debitum defuisset ob temporum iniquas conditiones. Cujus rei, viri clarissimi, vos testes adesse voluistis, qui nullo pepercistis labori neque longissimi atque incommodi itineris pertaesi estis, ut simul nobis cum quinquies centenariam celebraretis memoriam. Cum unoquoque vestrum conjungunt nos ac consociant diversissima vincula hodie novum additur, vinculum immensae gratitudinis quae vestrae debetur benevolentiae. Alii vestrum educaverunt nos sua antiquiore quam nostra est cultura et scientia, cujus beneficii memoria nunquam apud nos peribit (extinguetur). Alii conjuncti sunt

+ Iterum salvete, qui undique gratulabundi advenistis. ob insolitum praeclarum spectaculum, quam tot viri celeberrimi e longinquis congregati regionibus, nos dignati praesentia sua, ministros et sodales hujus universitatis. Quem tamen honorem perquam magnum et liberalem, non aliae conditione accipimus, nisi ut ad eos, quibus debetur, decessores nostros transferatur.

similitudine nobis consociatae ——

$\overset{3}{\text{indissolubili}}$ $\overset{1}{\text{foedere}}$ $\overset{2}{\text{devinctae}}$

+ fonit et ~~et~~ debet servire et opera sua diare

similium laborum amore

~~nobis similitudine~~ alia fidei et linguaeque ~~multorumque~~ fortunaeque tum prosperae tum adversae communi vicissitudine. Sed Omnes universitates veteres nobiscum ~~conjungunt~~ honor eorumque scientiarum (inconcussaeque ~~(liquidaeque)~~ certitudo, scientiarum officium esse ~~universitatibus~~ aptissimum formam modumque efficacissimum, quo ~~utriusque~~ omnes universitas ~~tenuerunt~~ Deo, civibus, humanitati (prodire). Hoc communi ~~amoris~~ gratiae ~~com~~ eodemque ~~muneris~~ officiorum nodo colligati tenacissimoque ~~conscientia muneriumque~~ connexi, ex intimo corde et salutamus vos et gratias agimus uberrimas.

universitas nostra lucis receptaculum

ea ratione

+ nostra opera atque intercessione

exeunte medio aevo est, ut (Cracovia ~~con fuit~~ erat scientiarum emporium, quo lux et tenebrae mutuo modo confluxerant nostraeque scholae officium incumbebat propagandi

Erat tempus quum in Europae plagis ~~universitas nostra, maxime~~ Orientem versus loco maxime promotum occupaverat ac veluti ~~esset centrum~~ ~~emitteret in terras~~ maxime distantes ~~remotissimas~~ scientiarum ~~unde promanerent~~ radios lucis ab Occidente et Meridie acceptos eos ~~et orientem versus propagarentur~~. ~~Erat tempus quam esset unicus canalis~~ ut quae inventa essent aut perfecta a ~~per quam scien lucis~~ nationibus felicioribus, et antiquiore ~~excultis~~ exornatis cultura pervenirent ad juniores, in scientia nondum exercitatas. ~~Unde factum est apud nos in orientalibus Europae plagis lux et tenebrae in se invicem~~ (sibi) ~~incidebant, nobis vero incumbebat officium~~ lucem ~~propagari~~ transformandique tenebras ~~repellere~~. Hoc munere functi sumus non sine prospero ~~successu~~ neque ~~mirum~~ est, si inde ab illis temporibus ~~eventu, quasi illa~~ cultura ~~illa~~ et nostris, tam populo nostro coaluit (in succum et sanguinem), ut venis nostris cum sanguine currat, ut pulmonum nostrorum facta sit respiratio, animis nostris character, fundamentum morum nostrorum, formatrix et magistra nostrae conscientiae. Romanae ecclesiae humanitatisque europeae propago, inde hausimus succos nostros vitales, inde haurire nunquam cessamus. —

Sed jam multis ab annis cessavimus esse unicus fons his in partibus: progressus saeculis currentibus effecit, ut essent plura his in regionibus luminaria. Sed neque immutata est natura neque conscientia nostri muneris officiorumque. Ut quinque ante saeculis hodie quoque sentimus debere nos, conjunctos cum omni cultura et scientia totius orbis terrarum, colere eas et propagere inter nostrates et pro viribus nostris extollere et profundius explicare, ut aliquam gratiam referamus iis, a quibus multa cepimus et in communem scientiae veritatisque thesaurum nostra symbola conferamus.

Habet scientia amorque veritatis istam vim miram et benedictam ut quemvis ~~sit~~ ejus sit benefacere mundo cui ex segete sua granum praebere ad sementem, quamvis vinculo artificiali quo cum illo conjuncta est, neque vult neque potest solvere, tamen ejus pensionibus caret ejusque proeliis vastationibusque prominet (super-) Tranquilla quamvis saepius dolens, contemplatur agones dissensionesque vitae creditque, sperat, aliquando ipsi conversum iri, ut mediatur, restauret, (molliat) leniat (mitiget), vias inveniat tranquilliori feliciorique existentiae, manifestet, aperiat= In Hac fide, hac fiducia omnes convenimus ~~[illegible]~~ concordia unitis, possumus nobis invicem sincero cum amore optare successus et proventus nostris in laboribus.

Hanc sententiam profitentes, hunc finem amplexi, scientiae vitam impenditas utque quinque saeculis nunquam fidem

Quamquam hodie immutatae sunt rerum conditiones totque illustres floreant universitates novae in regionibus Europae borealis et orientalis, nihilominus antiquorum memores, officiorum volumus ~~eodem quo~~ ut ante quinque saecula foedus servitum fideliter servare cum omni cultura ac scientia neque venabimus et custodire sollicite inaestimabilem veritatis thesaurum ~~eumque~~ pro viribus complectere augeamus.

fefelling quam datam promissamque neq honorem nostrum ulla re maculavimus, ita volumus et constituimus et speramus etiam in posterum nos victuros esse. In promovendis novis doctoribus antiquus nobis mos est et accepta a majoribus pulchra formula repetitur, ut interrogemus candidatum postulemusque ut promittat se talem semper futurum qualem eum esse jubebit dignitas, honorem suum unquam pravis moribus aut vitae infamia commaculare, hujus universitatis piam semper memoriam conservare ergo quod posse promovere".

Candidatus vero respondet, e ex animi sui sententia haec omnia spondere ac polliceri. Similiter nos ipsi in hoc momento solemni post quinque saecula elapsa iterum nos professores et discipuli totaque haec schola, coram vobis tanquam testibus qui ex diversissimis mundi plagis advenistis, scientiae apud nationes cultissimas signiferi dignissimi ex animi nostri sententia spondemus ac pollicemur. –

Vobis vero omnibus quicunque advenistis manifestaturi praeteritis nostris honorem, praesentibus bonā voluntatem, futuris benignitatem, omnibus undecunque venistis, imprimis optamus, ut verae scientiae lumen apud nationes vestras solerter, potenter, efficaciter propagetis in saecula nunquam cessatura in gloriam Dei, in pacem hominibus bonae voluntatis. Rogamus igitur +

+ ut accipiatis nostras gratiarum actiones et memoriam conservetis nostrae immensae, affectuosae magnae gratitudinis.

quae vos adjuvet ad novos triumphos. Dies
paucissimos simul commorati sumus, sed
et haec meminisse juvabit. Et quando redieris
ad patrios penates, ~~aliquando~~ cives vestri
vos percontabuntur de parum nota Bononiae
[illegible] memoriae solemnitate quas honorare
praesentia vestra dignati estis _ affirmate
vidisse vos homines, qui non obstantibus
difficultatibus oeconomicis et politicis ~~sincero~~
amore et vos et studia vestra amplexi
sunt et summa cum gratitudine probare
et accipere quaecumque egistis pro scientiae
progressu, sublevanda sorte humana,
diffundenda instructione. Si vero ~~propter~~
Vobis majora debentur certamina, nos
propter difficultates oeconomicas et politicas e longinquo
vestigia vestra premimus, altissimum inviolabile
officium adimplemus, ut omnia magna
quae a vobis inventa sunt, et omnia cum
gratitudine nobis accommodemus et civibus
nostris communicemus. Hunc sensum gratissimum
manifestans vobisque omnia fausta adprecans
rogo collegas amantissimos ut in
honorem hospitum nostrorum sublatis cyathis
dulci Campaniae succo [illegible], propinent
salutem [illegible]. Hospites nostri
spectatissimi vivant floreant annis numero
crescentibus.

Possem longus esse in dicendo, salva patientia vestra, cum si ~~tempore~~ ante meridiem fere jejuni ac viribus destituti tot orationes sustinuimus, nunc multo alacrius eas toleremus epulis recreati lautissimis. Neque tamen abutor patientia, nam epularum opi nefas est nimis confidere, quam sit incertus earum proventus. Platonis quidem coenas hac fama gaudebant, invitatores etiam postridie bene se habituros. Sed quodcunque dicendum sit de merito culinari harum epularum, nimis protrahere eas nos licet, quia aliae nos exspectent a Musis in theatro praeparatae, quas nefas est negligere, ne iram Heliconiadum incurremus, sunt autem mulieres.

Itaque brevis ero possemque contentus esse hac exclamatione sincera: laudemus viros gloriosos qui undique convenerunt ad nostrum festivum convivium. Quod res si tam singularis est et insolita, ut etiam philosophus disertus esse queat, quamvis philosophia saepissime discideat ab eloquentia.

Inprimis hospites nostros peregrinos mirari arbitror, quod hodie ipsis epulandum sit in urbe parum nota, cujus raro mentio fiat apud exteras nationes, cujus cives parcissime in congressibus internationalibus conspiciantur, nedum audiantur, qui, excepta aliqua occasione haud communi, fere nunquam innotescant operibus suis, saepissime patrio idiomate conscriptis.

Nihilominus (potuistis hospites praestantissimi, brevi temporis spatio nobiscum commorati, certiores fieri, nos cognitos habere et perspectos vestros labores, summopere aestimare vestra studia et inventa,

Hodie ~~Ante~~ meridiem, quamvis jejuni ac viribus destituti, (convivae spectatissimi,) tot orationes sustinuimus, ut mea quidem opinione multo plures tolerare possemus, epulis recreati lautissimis. Nolo tamen longus esse e timore, quem habetis, deposite. Epularum enim adjumento nefas est nimis confidere quam sit saepissime incertus earum proventus. Dicunt quidem Platonis ~~solitum esse~~ coenas ita mirifice praeparatas fuisse, ut convivae etiam postridie bene se haberent, sed quidquid ~~censendum~~ est de nostrae coenae virtute culinaria, nimis eam protrahere nos licet, quia aliud nos maneat convivium, multo splendidius, a Musis in theatro praeparatum quo sero venire prohibitum est, ne iram incurramus Heliconiadum, sunt autem ~~mulieres~~. Itaque salvete viri gloriosi, scientiarum laude illustrati, qui undique ad nostram convenistis solemnitatem.

Quod factum singulare et revera insolitum etiam philosopho verba suggerit copiosa, quamvis saepissime philosophi discideant ab eloquentia.

et quod majus ē, eandē atq vos in scientiis bonisq artibus summae perfectionis formam idealē adeuerris, quā vos amplexi estis mentibus vestris vobisq assequendā proposuistis.

Quando si varii, quā desideramus, incidistis in opera nostra, neq frequentiori vobiscū conjungimini societate neq commercio utimini familiari, continuo mentiū et laboz, hujus rei tristissimae et acerbae quum causam quaeremus, non alia invenimus praeter nisi durissimā necessitatē, maximum ut quisq nostrū praeter scientias, artium et philosophiae studia ~~cultura~~ debeat majorz traditiones ab interitu salvare earumq haereditatē in tuto collocare quod fieri neq aliq stabili assidua linguae patriae ~~cultura~~ cultirae.

nullā universitatē, nullū museū v. bibliothecā, nullā officinā scientiis ~~naturalibus~~ accomodatā, nullū gymnasiū, vel studiū puerorz, ubi Polonus patrio idiomate possit docere et excolere singulas scientiarz disciplinas, ~~ergo~~ profecto mirū non est, si duaz universitatū polonaz, Cracoviensis et Leopolitanae, tot debeant incumbere vernaculis inspectionibus et officiis, quae etiam Polonis extra Austriam degentibus aliquā lucē afferant, ut paene tempos desit nostratibus in linguis peregrinis opera utrāq sedere sive participes esse laborū internationaliū. Multi quidem nostrū tenderent aut vestris linguis quibuscunque aut latina quae semper fuit humanitatis nutrix promulgere aliquid gratiarum animi tributū sed ~~hujus~~ propter rationes necessarias, quae omnes ~~vires sufficiunt~~ ~~neq tempus~~ omneq ~~monenti~~ Polonos extra Austriam excludunt a spontanea et efficaci studiorz indagatione quum non possint nisi materialibus incumbere negotiis, praecluso omni adita ad negestiam.

adamare ~~vehementer~~ non minore cum ardore in scientiis et bonis artibus eandem summae perfectionis formam idealem, quem ipsi gerunt in mentibus suis sibiq assequendam semper proponunt

Si interrumus vero incidunt in opera nostra, non frequenti societate vobiscum conjunguntur neq commercio utuntur incessenti ~~laborum~~ mentium et laboz, haec unica causa est, quod nobis ~~praesertim~~ incumbit officium traditiones majorum ~~is vendum est~~ ab interitu salvare earumque haereditatem in tuto collocare, quod fieri nequit atq linguae patriae cultura. Velitis perpendere, nationem hospites praestantissimi nostram nonnisi intra Austriae fines sub magnanimi imperatoris ~~semper augusti~~ ingenua protectione ~~liberali~~ posse (polono idiomate) scientias colere, verum ~~ad~~ extra hujus ~~imperii~~ provinciae limites plus minus quindecim milliones Polonorz (nullam habere institutū ~~publico~~ aerario publico sustentatum ~~scholam elementarem~~, nullam gymnasii, nullam institutum scientificum) nullam universitatē, ubi Polonus possit proprio idiomate docere et excolere singulas scientiarz disciplinas [illegible]

publicū = nos parvis viribus nostris, Cracoviae et Leopoli non nisi rarissime descendere posse in nationū pacifica arenā ubi viribus in unum collatis gravissima inquirunt problemata.

Eo major vobis gratia debetur, quod ad nostrā humilē civitatē convenistis, [illegible] relicta sunt monumenta antiquae dignitatis et gloriae. Sed amore eodem vobiscum conjungimur erga ideas immortales quas in splendidiore collocati [illegible] majores in successum investigatis

Amor communis nos impellit, ut vota faciamus pro felici reditu [illegible] et ~~incorruptibus~~ immutabili fortuna

Si ~~Ante~~ meridiem, ~~quamvis~~ (jejuni) ~~et fatigati~~,
tot orationes ~~acriter~~ sustinuimus, convivae
spectatissimi, ~~multo facilius~~ praesertim inter epulas ~~[illegible]~~ neq[ue] uberiore sermone
~~eloquentiae~~ etiam effusiore ~~decursu~~ ~~tolerabimus~~ pertimescemus. Nolim
tamen ~~vos exspectare~~ longus esse ~~non~~ et
timorem, si quem habetis, deponite. ~~Quisque~~ Qualiscunque
~~enim consedum~~ enim sit huius coenae ~~fortasse~~ praestantia q[uae]
culinaria, nimis eam protrahere nefas et
~~licet~~, quum aliae ~~multo~~ splendidiores nos
maneant epulae (i.e. Musis in theatro praeparatae
~~Haec~~ vero ~~[illegible]~~ tardis, ~~[illegible]~~ qui adire
~~audeat~~ vetat urbanitas † ~~Musis debita~~

† neq[ue] prudentia suadet, Musarum iram incurrere,

~~sunt enim malevoles~~. Itaque ~~[illegible]~~ voluntati amabili
collegarum ~~obtemperans~~ obsequens ~~salutare jubeo viros gloriosos~~, scientiae
laude instructos, in primis ~~[illegible]~~ hospites
peregrinos, qui undique ad nostram
convenerunt solemnitatem
honorificumque. ~~quod mihi~~ mandatum ~~est~~, ~~[illegible]~~ paucis persequar.
ut hospites nostros spectatissimos, in primis ~~cives~~
~~et~~ peregrinos, viros ~~qui~~ scientiae laude
illustratos qui undique ad nostram conve-
nerunt solemnitatem, ex intimo animo
consalutem. Plurimos ~~quidem~~ vestrum mirari arbitror, viri praestantissimi,
quod hodie nobiscum ~~ipsas~~ ~~epulantur est~~ eadem in urbe
parum nota, cuius ~~[illegible]~~ raro mentio
fiat apud exteras nationes †, cuius cives
partissime ~~[illegible]~~ interessent in congressibus
internationalibus, ~~ne tum~~ neque aut ~~audiatur~~
innotescant ~~[illegible]~~ operibus suis, ~~quorum opera~~ quae sint saepissime
idiomate patrio conscripta. At
paucis horis Cracoviae commorati, ~~[illegible]~~ potuistis
certiores ~~facti estis~~ fieri, nos cognitos
et perspectos habere labores vestros, summopere
aestimare ~~et~~ studia vestra et inventa et
quod maius est, eandem atque vos in
scientiis honoris cultibus adamavisse idealem
~~summae~~ perfectionis formam quam vos
amplexi estis pro mentibus vestris semperque
consequendam vobis propositis.

† ~~ipse~~ nec sit ~~ne~~ semper sit ~~certus~~, ut accurate describi [illegible]
Demonstrant epistolarum inscriptiones.
Raro etiam fit ut huius urbis cives

oeconomicae est, quod sumus pau-
ciores, quam qui sufficere possint
~~innumeris negotiis~~ officiis quae
nobis incumbunt. Ne vero ~~prae~~ vani-
~~sumptionis~~ loquentiae crimen
incurrere, hoc unum propono:

Vos autem salvete, hospites desideratissimi, fautores inclytissimi. Salvete viri qui ad nostram sollemnitatem undique advenistis, scientiae laude celebrati. Exsultant corda nostra, animi commoventur, ob praeclarum spectaculum quum tot viri illustres, e longinquis congregati regionibus, nos, hujus universitatis magistros et sodales, praesentia sua amabili dignentur. Quem tamen honorem generis magnum et liberalem, non alia lege accipimus, nisi ut in eos redundet, quibus debetur, decessores nostros quorum neque exigua series est neque nominibus caretis gloriosis. Pleno igitur jure ad eos transferenda sunt venerationis signa et documenta, quae hoc in solemni congressu, nobis indignis exhibentur.

Justum est hominibusque innatum, a Deo summo sancitum est, vetustatis studium et obsequium. Universitas nostra vetusta est et fide optima confirmare potest, se suam quinquies saecularem vitam vixisse et aliquae saecula non sine gloria. Justus humanoque generis perquam necessarius et salutarisque scientiarum amor est, quem schola nostra et professa est semper et coluit honeste, quamquam ob temporum iniquas conditiones non semper pari et successu cum splendore poterat ad studia scientiarum vires suas conferre. Cujus rei testes vos ciebimus, viri praestantissimi, qui nulli pepercistis labori, nulla itineris incommoda recusastis, dummodo nobiscum celebraretis quinquies centesimam scholae nostrae memoriam variisque vinculis, quae antea nos nobis consociaverant, adderetis novum atque carissimum sempiternae nostrae erga vos gratitudinis.

Hae quidem verae institutae, quorum legati celeberrima et oratores qui alia sunt nostra studiis antiquiora statimque ab initio scientiae cultura # ad nos venistis nobis tradidere, cujus beneficii memoria nunquam quod nos perbit. Aliae fidei unione junctiora linguaeque similitudine nobis consociantur fortunaeque tum prosperae tum adversae communi vicissitudine. Sed omnes universitates vestras nobiscum foedere indissolubili devinxit honor amorque scientiae haecque inconcussa certitudo, scientiae officio eam formam aptissimam modoque efficacissimam quo omnis universitas et possit et debeat servire Deo, prodesse civibus, operam suam dicare humanitati. Hoc communi gratoque officiorum modo colligati tenacissimoque similium laborum amore connexi, ex intimo corde salutamus vos et gratias agimus uberrimas.

Quam vero pronuntiavi verbum „gratitudinis," illam ad eum refero, cui gratiae debentur maximae, innumerae. Princeps qui magno animo comprehendit necessitates, aestimat jura, intelligit affectiones diversissimarum gentium, quae ejus subjectae sunt imperio, qui in difficillimis laboribus longissimi imperii consolationi et lenimini sunt beneficia, quae impertit, non solum totius provinciae nostrae, verum etiam nostri studii generalis eximius est benefactor et patronus. Nam et linguam patriam ipsi restituit et laboratoria (musea, instituta) scientiis colendis perquam necessaria addidit et plurimis cathedris ditavit; invenit jacentem et neglectum, erexit vero ita ut inde a primis fundatoribus nemo unquam huic studio generali plura contulerit beneficia, nemo utiliora. Haec non adulatio quaedam est, sed liquida, incorrupta veritas. Unde etiam verus et genuinus sensus fidei est, sensus gratitudinis, affectionis et pietatis, quo nostra universitas totaque provincia ad Deum preces effundit, ut ipsum per annos multos in pace et felicitate conservare dignetur suisque benedictionibus adjuvet: noster ex animo intimo clementissimus Augustissimus Imp. et Rex noster, Franciscus Jos. Vivat.

Haec vota facientes, oportet ~~necesse~~ gratias maximas, infinitasque agere ~~nunquam periturus~~ atque habere Principi magnanimo, qui difficillimis temporibus nunquam cessavit et toti provinciae nostrae et huic studio generali liberalem ~~paternum~~ declarare benevolentiam suae affectionisque ~~propensionis~~ signa impertire, nam et linguae patriae usum ipsi restituit et splendida instituta, scientiis colendis perquam necessaria addidit et cathedras plurimas fundavit.

Universitatem quam jacentem et neglectam invenerat, liberalitate sua dotavit et erexit, ut absque adulationis umbra declarare possimus, inde a primis fundatoribus nemo unquam plura in nos congesserit beneficia, nemo utiliora. Unde verum affectionis sensum unanimiter exprimentes Deum optimum ~~obtestes~~ precemur, ut semper novas gratias in Principem nostrum augustissimum conferat et omnium

quod nonnisi [illegible]

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

dnia 24/VI 1903.

PRO MEMORIA.

Kancelarya Akademii ma zaszczyt przesłać z załączeniem jego 3 allegatów do podania p. Dra Pręgowskiego.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

I. W. P. Delegacie!
Dostojni goście!
Łaskawi Koledzy!
Kochana Młodzieży!

Przemówienie na doktory. sub auspiciis Imp. p. Tadeu. Jana Kant. Dziewrzyńskiego d. 3 lut. 906.

W Aten. i Rzym. przy roczn. szkoln. popis. najlepszym uczniom wręczan. wień., oraz. zło. łańcu. lub inne cenn. upomin. Nagro. te jednak nie nakład. żadn. zobowiąz. na wynagrodzę; świadczyły tyl. wobec rozentuzjazmowanej publiczno. że młodzież rozejrzeny w gimnastyk. muzy. śpiew retory. albo literatu. doszli do niezwykłej wprawy, do zadziwiaj. rozwoj. swoich zdolno. Ale wyobraź. ze szko. kończ. wszel. związ. z sztuk. ze któr. niegdyś ~~była~~ pobier. ~~wynagra~~ oklaskiw. nagro. Większo. zdecy. naw. nie pragn. aby ich sztu. uprawia w życiu przy to ... wo. ich ze szko. Przeciętn. Grek lub Rzym. nie zajmo. się muzy. malarst. pisan. wierszy. ~~...~~ wszelk. związ. ze szko. i naucz. swej młod.

Zupeł. tylko szko. filoz. ale tych był nie wiel. były nadto niepopular. i zamknię. Na oczach publiczno. Tam zdarz. się, że dojrzał. młodzie. tam w kwiat. i na zawsz. przywiąz. się do swoich mistrz.: ale wted. tracił związ. ze społeczeńst. i wśród ludzi: nie wzięcz. ani otrzymyw. Publiczno. zaś stroni. od popis. dialektyków, gdzie odbyw. się wśród cichej. ścian. młodz.

Zmieni się to wszystk. z nastan. chrześcijań. a
~~przedewszystk~~. gdy zacz. się organizo. pierw. wszechni. Nie zacz.
czóter liber: bo nigd. tyl. co w śród. wszk. nie spiew. [nie] grac
ale po nad nie: wszystko ~~gruech~~ wszechstron. wied. którą
w [dwudziesty] czarnk ~~biorącym~~ dziejne. A wted. stało [wszechstronne]
~~naftord~~ umiej. ~~jema i dziś być nie dbałe~~
[Owa wszechnica] ~~danie~~. ~~pani~~. dobr. zorganizo: nie zaniech. myśli stworz.
i. każd. zestud. należ. się nigd. i postanowi. jedn. wyrz.
ja w form. nowej, uporządkuj. z grunt. zmienio.
stron. stworz. Zam. wie. nadaw. tyt. a w każd.
zwil mieć. się progr: życie, wierz. myśla stworz.
Zacz. mieno. bakał. magistr. dokt. a każd. z tych
tytu. nadaw. praw. nauczan. Tozł. [etyczny] na świat z grun.
się zmien. Młodzien. stworz. i odbierz. wiem: że ~~dobra~~
naslepn. wor. lub poez. [ale] nie zeciąg. żąd. [moralnej] ~~etycznej~~
uporządk: na przyszł, wraz. mod. [w której] jakkolwiek. wraz. zdolu.
Młody człow. średnio. zostaw. doktor: co ipso stoj. się
współpracowni. tej rzeczypospoli. narod: w któr. posied.
nen: a ślubu. na przyszło. stron. życie swoj: do wszelk.
tej chwi. nazywa. w jej. życiu, jeśli doktor. zost. p.75:
A wted. nie dziw. że kaz. umiej. [dzisiej jeszcze] wyprad. tak obchodz.
uroczyś. Raduj. się serc. profeso: gdy patrz: na nowy.
współpraco: w dziedzi. wiedzy, którą sami uprawi: raduj.
się koled: że stanął [jednemu] u celu moral. drogi, obdarzo. dokt.
dyplo: Ale zdarz. się czas: jakiś wyjątko: objaw wspaniało.
i siły ducha, gdy kandyd. nie tyl. wczes. przebyć stud.
umiał: lecz od dzieciń. owa długą. bolesn. pielgrzy. doktor.
któr przez klasy gimn. wiedz. ku świat. wiedzy.

wtedy 21.

Nasze uniw. maj. przyw.: że mog. uwzględn. tę chlubn. wytrwało: zwłaszcza o wierłom. zapał. po przu dług. szereg lat. Wtoż. był obmyśl. rozmai: sposob: wyzyskania pilno. i dobr. woli ale Najj. Pan postano. raz ne zaw. zachow. (włas. decy.: aby wyją. osobi. dać dowód swoj. sympat.: uczyn. dla młod. Kand. który tak chlub.: który we stud.; dla młodz.: z których odd. się nauk. i dla uniw.: i którz. przebyw.: Tak przyjęcia i zatem głębo wzru.: tym now. objaw. życzliw.: Monarch.: dla nas: młodzie i naszy wszelki. pragn. dać wyraz głośn. tej. radości i przez wszyst.: nas. zaszcz. uniw. odczyt.: Najjaśn. Pan, szczęś i Król nasz Fran Józ.

niech żyje.

† Przez dzi. Wiel. Pana Deleg. przysył. Monar. pierścień doktór.: aby pamiąt. był Najjaś. Urnu. a zaraz. symbol. mistycz.: ślub. z nauka który się uskrzesi — ze społeczeń.: dla który. ma pracow.; z młod. koleg.: który. nie posiąg. swoim przykład.: z uniw.: do który. nie zaw. należ.: szczycen dział.

Concordia res parvae crescunt, powiedz. dziejo-
pisarz rzymski. Mądre słowa jego dadzą. na wzór. spraw.
dziej. i, dziele, któr. może bez. mię: poruszyć się moż.
obfit: dorobk: drzewo, któr. gdzi uschnąć: okryw. się bujną
zieleni, dzięki wspólnej pracy. Powiedzieć wolno: trzeba zjedno-
młodz. polską i dzielić drogi, że z ... wytrwało: i dobr. wolą
nasz. najtrudn. nasz: pokon. zadan.

Na pozór nie łatwiejsz. jak stwarz. młodz. Dać po-
rada wszystk. ku temu pozyc: Średniowiecz. lubi towarzysz: a gdy
ludz. zbierać: się mię tud. o zbliż. się. Zachod. umiał: wyjść się
od wsród. a wiek. bez. prz. . stowarzysz: któr. ... i
później z ... uspraw. Ta rzecz. przebyć. łatwa. Unas
rzeczy ... nie układ. się tak łatwo. Odwiedziliśmy
po prostu: psychol: nie zbyt nadaj. się do ochoc: pracy
społecz; brakow. nam karno; i zgody a w dziej. porozbior.
Ta niezręczność. psycho: rozwij: się jeszcze w trzech osobn. państw.,
... odcz: młodz. polsk.: po niem. ...: jak pamięt.
z ... lat młod: szyk. ... uprzedza: Powiem.
niezbyt dobr. usposobion: ... obaj wyjaśnij:
w ... jest ta ... zabrdyt. się do Berlin lub ...

Toast

na nowożeńców Jadwig. Sokołowskiej i Roland. Miączyńskiego wygłoszony dn. 16 paźdz. przy obiedz. ślub. w Grand Hôtelu — r. 908

Mam powiedz. słów parę na cześć młodej pary, aby a ~~to~~ ~~trochę życzeń~~,
wyrażając radość naszą wszystk. krótk. prost. premeni ~~wspólnie~~. A radość ta jest wielka —
bo dzieci dwóch rodzin zasłużon. połączyły się ślub. drogowe. aby
pod opieką Najwyż. założ. dom nowy. rodz. i. tak. i wreszcie społecz.

Mam powodz. słów parę na cześć młod. pary
Będą to życzen. płyn. z głęb. serca wyrażające radość
~~moja serca wszystkiem~~ ogóln. tu gości, że postanowili
się ~~[illegible]~~ ślubem związać ~~[illegible]~~ dzieci swoich rodzin zasłużonych
aby założyć ~~pod~~ opieką Bożą założ. dom nowy,
siedzibę nową wielkich cnót obywatelskich.

Niechaj nowe to małżeństwo będzie wzorem
a wielka rękojm. tego wszystkie daje nam usposob.
młod. pary, która z niezwykłą wytrwałością i nieugięt.
stałością musiała długie zwalcz. przeszkody, zanim
[illegible] i przyjaciół mogła podziw
wobec [illegible] i przyrzec, że nie ustąpi.
Owocie [illegible] amor.

Te niepospolit. przymiot. nowożeń., które długie życz.
mogą wszys. ter. [illegible]: życzliwi ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ Hymeneu.
dają możliwość stwierdz. życzen. mój. w tem krót.
[illegible]. Niechaj małżeń. wasze będ. najszczęśl.
Jest to wszystk. życzen. jest zupełne, bo wszys.
od was zależy. Zapew. przeszło. przyszłość sobie
wasze zależą. Od nas: przyjaciół a te nie są obli.
czalne. ale kto w mocie [illegible] wszystkie, ten nie.
[illegible] igraszkach niezawistnej ~~[illegible]~~ fortuny wszelkiej i
od niej zależy. bo one

Po co będziesz żyć? Odpowiedź: warto aby
być szczęśliwym — a kiedy będziesz szczęśliwy?
gdy w życiu swoim przeprowadzisz stale i wytrwale
wśród ideę matki. To w przeciwieństwie
od nich zależy. A kiedy będziesz najbliższym szczęścia?
Gdy nie zabraknie nigdy miłości? Otóż tak

1

Mam powiedz. słów parę na cześć młod. pary, ~~[illegible]~~ w krótk. prost. przemówien. wyrażeń (radość nas wszystkich z dzisiejsz. uroczysto. Radość ~~[illegible]~~ ta jest szczera i wielka, bo ~~[illegible]~~ dzieci rodziców znakomi. i zasłużo, połączyły się ślub. dozgonn. (aby pod w obliczu Najwyż. i Jego Opieką ~~opieką Najwyż.~~ założ. dom nowy, siedzibę nowych (węzłów) i więzi[?] społeczn.

Niechaj będą szczęśliwi a wielka rękojmią tego: ~~tego~~ daje nam hart duszy i charakt. ~~wyrobiony~~ nowożeń. bo z wszystkim wytrwało. i niezmienn. w pomoc bożą zaufan: ~~długi [illegible]~~ przyszło im zwalcz. długie lata ~~[illegible]~~ wreszcie: ramię przed ołtarz: mogą [illegible] ć sobie rzec. Teraz wszystkie cierpienia zapomniane, [illegible] na zawsze ~~[illegible]~~ będą zaleczeni dzieł. Pewnie wezwie amor.

Te niepospoli. przymio. nowożeń. które dozwol. im pokon. wszystk. trudno. a dzisiaj wynagrodz. zostały ~~[illegible]~~ imię: Himeneu. dając ~~za podstawą~~ [illegible] jedynie tego, czego wszyscy im życzymy: Niechaj małżeństwo wasze będz. szczęśliwe! To życzen: ale jest pod pewn. względ. i zapow: Bo szczęście od nas zależy. Zapewn. pozornie powierzcho. rzeczy zależn. od przygód zewn: od ~~[illegible]~~ [illegible]icznych [illegible] Fortuny! Ale kto w sobie posiada szczęście, ten wie: wobec igraszek ~~niestałości~~ kapryśnej ~~Fortuny~~ bogini losu wewnętrzn. części szczęścia swego świata: bo jej nigdy [illegible]. Dopó. ~~posiada~~ czuł. będz. szczę:

swoj: ~~łaskę~~ odwadze i łaskie duszy, i swoj. doskonały: ~~może wszystko [illegible]~~ może nie dbać o zmienne
łaski ~~Fortuny~~ bogini uwag: ale to wcale bolicl. jedn. nawy, drobn. może ale wcale
być zaw. ze sobą zgod.: być jednym w sob. a nie być rozdwoj.:
gdy niezgod. dostan. się do duszy ozdobne: nawet [illegible] ~~nie~~ pomoga zdadzą ~~[illegible]~~ uśmiech
i Łaskawość Fortuny – będ. nieszczęśli. bo trapiony jest
niezgodą ~~samego~~ sieb. Największ. nieszczęś., jakie spotk. może
człow. jest być ze sob. w niezgod.

A jeś. tak ~~[illegible]~~ wewn. szczęście o którym samotn.: ~~[illegible]~~ zdwojon. [illegible]
sprawdz. się on ~~w małżeń.~~ gdy dwóch ma być raz. szczęśliw: ~~[illegible]~~ [illegible]
mił[illegible] ~~[illegible]~~ madonn.: gdy byli szczęśli.: Ale kied. będą szczęśl.:
małżeń.: Na począt. dziej. [illegible] już dano odpowiedź: gdy
będą dwoj. w jedn. ciele: erunt duo in carne una = Gen. 2, 24
Nie może piękniej ani głęb.: zdefiniow. miło.: dwie dusze w jedn.
ciele a raczej [illegible] złoż. w jedną duszę =

To [illegible] ~~Wspól.~~ [illegible], tasama ~~[illegible]~~ myśl – ta sama wola w obu
małżon.: wytwarz. owa zgodę, która jest podstaw.: wszelk.
szczęścia – owa harmonię ~~duszy~~, bez któr. nie ma trzyskaj: na
zewn. [illegible]: zgoda. Małżeń. które ta prawdę w sobie a pot.
w innym: urzeczywistni. w najczystsz.: jest najdoskonal.: wyraz.:
miło.: bo dwie dusze zawsze [illegible] w nierozerwal. jedności.
Stary Rzym: który niejedno przeczuwał, co dopiero w chrześcijańskiej
oblekł. się w żyw. światło i dalekonoś. cnoty prawdziwej: Kazał.
młod. małżon.: podczas ślub. ~~[illegible]~~ powtarz.: słowa sakramen.:
ubi tu Gaius, ibi ego Gaia =

AKADEMIA UMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE.

Toast d. 15 paź
[illegible]

Jaśnie Wielmożny Pan

Ks. Prof. Dr. Stefan Pawlicki

Członek Akademii Umiejętności

w Krakowie

Nr. ....

Rzecz urzędowa
wolna od opłaty.

7. XI. 908

Dostojny P. Delegacie!

Uroczystość naszą, której szczególnego dodałeś blasku Swojem przybyciem, w jednej części skończona. Wszechnica Jagiellońska, w nagrodę za studya znakomite i niepospolitą [?] ogłosiła p. Bronisława Malinowskiego doktorem filozofii. Godność promotora przyjąłem z radością, bo znałem więcej [?] ojca, jednego z kolegów naszych zasłużonych, a syna od lat dziecinnych pod otaczającem [?] uczuciem przyjaźni. To też wzruszenie moje wielkie, gdy widzę go uwieńczonym wawrzynami filozoficznej mądrości.

Ale nowego doktora spotka jeszcze inne niezwykłe wyróżnienie. Najjaśn. Pan postanowił dowodem osobnym wyrazić Najwyższe uznanie Swoje dla wyjątkowej pracowitości, dla wielkich zdolności i dla przykładnych obyczajów, któremi odznaczał się młody solenizant, poprzez wszystkie lata studyów swoich w gimnazyum i w uniwersytecie.

Dar Najmiłościw. Pana ~~który przez Ciebie ma być wręczony, Dost. P. Deleg.~~ jest ~~darem~~ ~~jest~~ jak wiadomo pierścieniem a pierścień, ~~to symbol~~ ~~jest wiadomo~~, w tej myśli uroczystej ~~oddany~~ ~~wręczony~~ ~~najpierw~~ młodemu doktorowi to symbol zaślubin jest z Prawdą Nadziemską ~~i z Wiedzą~~, której odtąd służyć będzie

bezinteresownie, w (prostocie d-cha i) czystości ~~miłości~~ serca a Twojem szczerem
serdecznem, dnd. P. Bel. w imieniu Najś. Pana dziwu-
Teskiewicz i czystości pokrzepić młodego doktora do długiej
morskiej jazdy, której odtąd się (ma) poświęcić, i oddać mu
ten Klejnot symboliczny, aby mu przypominał zawsze
nadzieję, które wszyscy w nim pokładamy

7. XI. 908

Dostojny Panie Delegacie!

Uroczystość nasza, jedna z rzadkich, dobiega swego kresu. Wszechnica ~~nasza~~ Jagiellońska za gruntowne studya i znakomicie złożone examina ogłosiła pierwszego p. Bronisława Malinowskiego doktorem filozofii ~~[illegible]~~ a moje ~~radość~~ wzruszenie osobiste łączy się z ~~radością~~ gorącą sympatyą świetnego zebrania. Zwłaszcza niejeden ojcem ~~wszystkich obecnych. Ale nowego dokto~~ ra jednego z uczonych zasłużonych Kolegów czyni same ojcostwem w naszej przyjaźni. To też radość moja wielka. Ale nowego doktora wszyscy jesteście niezwykle wyszczególnienie Wasze. Pan postanowił osobnym darem wyrazić Swoje Najwyż. uznan. Na wypadek: przeniósł: wielkich zdolności i przykład. obyczajów, którymi odznaczał się nasz młody solenizant po przez wszystk. lata study. szkoł. gimnaz. i akadem. Dar Najmiłościw.: jest to pierścień mistyczny który wyraża ideał: zaślubiny Prawdy i Nauki. Który stale odtąd będzie (pierścień z brylantem z herbem cesarzowej wysadzony brylantami ślubować doktor po przez życie całe. Twój teraz [illegible] jest). P. D.: jest imien. Naj. Pana potwierdz. stwo. Twe dostojnem: młodz. uczon. na długo [illegible] morał: Ku Prawdzie pielgrzymce — i wiecz: ma symbol. który nie aż do grobu nie ma być [illegible] przez nas przyszło w kard. godzin:

Dost. Pan. Deleg:

Uroczysto. nawra (jedna z ważn.) dwoch [illegible] swoje

Wiarzyd. zostal uznan. godn. doktorat: [illegible] wszyst.

i proklamow: dokto. Ale czeka go jeszcz. wszystkich

wyróżnień. W imien. N. P. ma otrzym. dar symbo:

świadczy o jego miło: bezwzględnie: prawdy i nau:

której odtąd poświęcić się wytrwa: i cześć duszy.

Akt monarch. taki dowód ma być przed siebie.

zpędz. Dost. P. Deleg: a w tym celu powoł.

robić swoje, pierwsz. doktora pilnie. któr. mewi wszyst.

Dost. P. Del.

Uroczysto dzisiejsz. jedna z ważnych które

obchodz. z powodu i zapadn. nawa. Wiedeński Legell

doszła do swego punktu w półd. jaż zpędził:

P. Bronisł. Malinowski za święt. Wud. i Ekon.

zost. ogłoszo. dokto. nauk. wydz. filozofi. Ale czeka

go jeszcze wszystkich wyróżnień. Najjaś. P. postanow.

osoba. dar. wyrazić uznanie duże Najwyż: dla wyjątkow.

[illegible] wielk. zdolno: i [illegible] obyw: [illegible]

[illegible] naw zolenczant [illegible] wado:

nauczy i przyziom. [illegible] tak wszyst. stud.

dar i Najmiłościw. Pana na znacze. symboli:

ornaty. duchow. małżeń. z Prawda i Nauka i któr. jest

siebie ma być oddany na zewn.

2

Czcigodni Panowie! Przypadł mi niezasłużony zaszczyt otwierania sekcyi filozoficznej w ~~obecnym~~ Zjeździe XI lekarzy i przyrodników polskich. Nasza sekcya ma być jedną z czternastu, tak głosi gazeta, na które a także, program szczegółowy obrad sekcyi rozpada się ~~praca~~ zebranych w Krakowie uczonych ~~[illegible]~~. A ponieważ wszystkie sekcye nazywane za lekarskie, a drugie zaś przyrodnicze, musi także nasza sekcya uchodzić za przyrodniczą. ~~[illegible]~~ gazeta w istocie mówi [illegible], o podlegaj[illegible] [illegible] zaliczając do Vrania [illegible] lekarzy ~~[illegible]~~ przyrodników, ale [illegible]. A jeśli ta metoda jak dawniej zostanie zastosowana, do naszej [illegible], w której [illegible] nie wspominają [illegible] odrazy [illegible] lekarskich i przyrod[illegible] filozofię ~~[illegible]~~ pamięć [illegible] wtedy zamknęła [illegible] spora ta książka ~~[illegible] ta książka~~ [illegible] jeszcze [illegible] coś więcej słowem ~~[illegible]~~ ~~przedstawienie rzeczy~~ mistrzowie.

A jednak traktowane przez nas tematy przypuszczają z góry ~~jej~~ jej dawne, niezmienione [illegible] i samodzielność, a nawet prawa zwierzchności [illegible] ~~[illegible] wszelkich~~ do nauk przyrodniczych, i okaże się, że ona jest ich matka i twórczynią. I dobrze przypomnieć dzisiejszym ludziom, że wszystkie owe nauki ~~przyrodnicze~~ były częściami filozofii, a fizyka zaś [illegible] nauka i [illegible] była pierwszą częścią filozofii, po której od czasów Arystot. następowała metafizyka, obejmująca także teorye poznania i teologię przyrodzoną (w postaci arystotelesowskiej)

po których przychodzą etyka i polityka, najważniejsze działy wszelkiego filozofowania, bo filozofowanie celu nie ma żadnego, jeżeli nie odpowiada na trzy pytania: co mogę wiedzieć? co mam czynić? czego mogę się spodziewać (czyli życie po śmierci). ~~Ale~~ to rzeczy mniej powszechne — tutaj, gdzie nie mamy żadnego zadania popularyzowania nauki — mówię do samych specyalistów — mogę tylko krótko zaznaczyć, że chęć zastąpienia filozofii przez ~~nauki~~ same przyrodoznawstwo (fizykę), które ~~ma~~ wielkie powodzenie w Niemczech i innych krajach, jak to Haeckelowski Monistenbund przez całą agitacyę wśród tak zwanej intelligencyi przyrodniczej, która niestety mało wie o filozofii, nosząc w-mych przesąd, że tylko przyrodoznawstwo prowadzi do prawdy a jego wyrazem kompletnym, niezmiennym jest monizm czy Haeckla i jego zwolenników czy podobnych myślicieli, zaczynający od materyalistów a kończący zazwyczaj na sceptykach, ~~egoistach~~ i ateistach wszelkich odcieni, dla nas wystarczy zaznaczyć, że głębsi przyrodoznawcy przeczą, żeby można za pomocą samych nauk przyrodniczych dojść do jakiegoś poglądu na to, co dobre, piękne, prawdziwe i że nawet metoda i zasady

Co znaczy Monizm? W krótkiem przemówieniu mojem chodzi mi ~~o~~ o poruszenie zagadki etymologicznej: o zrozumienie jasne, co właściwie za rzecz wyraz ten oznacza. Ponieważ wszyscy słuchacze moi wszyscy są specyalistami wiedzą doskonale, że jest tyle gatunków ~~monizmu~~ tak różnych, że nie sposób obejmować wszystkie jednem wyrazem naukowym. Odsyłam do najnowszej książki O. Fryderyka Klimke która wyszła w tym roku, i jest ogromnej objętości (620 str), a dla uczoności swojej zdobyła sobie w Niemczech szerokie uznanie. Cytuję ją zaś dla tego ~~nie~~ pierwszem miejscu, nie tylko dla tego, że jest jedną z najnowszych lecz i dla pamiętnego faktu, że przedmowa datowaną jest z Krakowa w paźdz. r. 910. — Oczywiście autor jest przeciwnikiem materialistycznego monizmu, ale traktuje go przedmiotowo, gruntownie, nie będąc wcale [illegible].

Z innego punktu widzenia napisał Drews: znany

Monizm

przeczył historycznej rzeczywistości Chrystusa – swoją rozprawę Die verschiedenen Arten des Monismus – od której zaczyna się [illegible] dzieło zbiorowe obszerniejsze wydane: der Monismus z r. 1908 – pierwsza część obejmuje systematyczne kwestye drugi historyczną, czyli wykład systemów. Drews jest zapalonym monistą a za najdoskonalszą jego formę uważa system Hartmanna. Wśród zajmujących do tych dwóch dzieł – Klinkego teisty a Monisty Drewsa – wymieniam tylko: z pośród setki tomów a księgi tworzą lub cytujących [illegible]; dwa [illegible] przekonanie – Klinke odróżnia jakie 18 gatunków Monizmu a jego antagonista Drews – nie wiele mniej

32 G 3.

Prof. Ludw. Stein miał 27 paźd. 910 wykład w ber. i Stowarzys. dla żydowsk. histor. i literatur. Sala była przepełnio. a tem. ciekawy: o Monizmie a Żydowstwie – Monismus u. Judenthum –

Żydzi powinni zająć stanowisk. decydowan. w potężn. walce o monizm. Czy być monistą lub dualistą nie jest dla Żyda kwest. obojętną, jest to owszem kwest. dla Żyd. żywotna, od któr. rozwiąz. zależy ich history. racya bytu.

Spirytualisty. (uduchowniony) monoteizm żydow. jest najczystsza i najwyżs. formą moniz. jaka dot. zjawił. się w histo. religij. ducha ludzk. Racya logiczna bytu żydowstwa nierozwiązalnie przykuta jest do zwycięst. moniz. za który walczyło ono od lat trzech t. sięcy, broniąc jedyn. swego dogm. o nieuzyst. jedyn. i wytajem. Boga. Jeśli badan. ścisł. a ze nich opart. filozo. naukowe potwierdzi jedność Boga mówiąc języ. religii alb. substan. czyli przyrody, mówiąc język. filozofów – wtedy wielotysiączn. walka Żydowst. przeciw wszelkie. politeizmo. i fetyszyz. dożyły się zjaw. w formie najbardzi. przeszczepi. i udelikatnio. (mow. mył. Stein ochnożniał). w ostatn. i najwyż. ustan. stanow. zost. rozstrzygnię. Żydowst. odrzuca wszelka idolo i wszelki jakiegokol. formy symbolizm. Jego wiara jedyn. religii – wiara w jedn. niepodziel. Boga musi się zatwierdz. przed trybun. rozu. i siodły i uzlegitymo

Monizm

Zob. Voss. Ztg. 4e Beilage 2 nov. 910 no. 515

Inacz. żydowst. straciło swoją rację bytu. Było b. więc lepiej, nie tyl. pozwol. mu zgin. lecz nawet przyspieszyć jego zgubę. Wszyscy wielcy żydowscy filozofo. religii od Filona i Saadja, od Jehudy Halevy i Majmonidesa aż do Lazarusa i Steinthala niezmiennie twierdzili przekon: że prawdy religijne nie może sprzeciw. się rozumien. nauki. Tyl. mistyc. żyd. – kabbala – nakazywała wartości naukow. rozumien i poddaj. ją pod religij.

Nowoż. Żydowst. odrzuca stanowczo fantazje kabbalistyczne. Ktoś w naszych czas. nie znaj. powszechn. przedstawi. Żydowst. i filozo. religii żydowsk. ta w swoj. wewnętrz. treści i istocie i świadomie narodowe Credo ut intelligam – jest ich zasadą – nie credo quia absurdum i: kast. żydowskie

Już w Star. Test. napotykamy zdanie że nawet świata nadprzyrodz. objaw. musi się wykaz. wobec przyrodz. świata rozumu. To też nauka rozprawa. Tyl. nauk. argum. posługu. się Żydowst. z nowoczyt. filozofii i przyrodni. monizm. wydaj. się koniecznie niezmiennie.

Ani Żydowst. nie ma powodu obaw. się tej rozprawy. Znamy liczne odcien. i odmiany moniz. które zjawiły się w nowszych czasach a zostały wytoczo. w dwutomow. dziel. zbioro. Artura Drewsa Der Monismus, dargestellt in Beiträgen seiner Vertreter (Jena – Diederichs 1908/9) – ale żadn. z tych systemów nie może Żydowst. identyfiko. jeśli nie zachow. swoj. od[illegible] których wymaga się z Spinoz. lub Gotth. lub [illegible]

Od Haeckla wszystk. Żydowst. przez swój char. surowo spirytualist. jest najbard od-dalone. Niecielesno i duchowo. Bóstwa czyli bezwzględn. przyczy. święte jest pierw. i nie dając się odrzucić ani ominąć zasadn. fundament. Żydowst. Wszyst. usiłowan Haeckla i zwolennik. jego, aby wytłum. życie organiczn. a nawet, co dalekko więcej znaczy, życie ducha przez fizyk. chemię i fizyolo. bez żadn. reszty pozostałej należ. uważ. za chybion. a przedwczesn. i w przyszłoś. takimi będą.

Kierun. neowitalisty. w biologii do któr. skłaniają się znakomi. naturalis. jak Reinke, Driesch a nawet w pewn. stopn. jed. z najgorliw. zwolenn. Haeckla, Bölsche – dobrze uważ. że ważn. objekt ... i za taki uznan. że stwo. naukę przyrodni, że wartob. przypisać jakaś ducho. przyczy. świata. Raczej niż z naturalisty. monizm. Haeckla, mógłob. Żydowst. iść przez części drogi razem przedsta. lub Drews i v. Schnehen i ... do moniz. nieświadomo. Wszyst. Żydowst. mógłob. się zgodz. na to, co jest treścią wszelk. pozytywn. filozofii przyrody t. j. ponad. ścisł. matematy. wszyst. i niezłomn. znanej prawa przyczynowo. nie robiąc jedn. żadn. ujmy swej najwyż. zasadzie, która jest, – w świetle intelig. świata. Wtedy Bóg jest causa effi ciens wszyst. praw przyro. Bóg nie dla tego istnieje, że matem. i fizyk. matem. oraz wszechświat wedł. miary i liczb. uporządko. świat. o jego istnien. bez wzgl. ma się przeciw. Porząd. matem. wszechświat. istnieje ponieważ intelig. mistrzowsko go stworzyła. On jest wpływ. boski rządów nad świat. Jeżeli zatem w tym przyro. tyl. drob. różni. oraz rozmai. odcienia dzielące wyrazy moniz. a Żydows. to z drugiej strony rozdw... jest nieprzygodzone –

przeciwieńs. nie dające się wyrówn. w pojmow. histo.; w osądzen. i ocenien. istnien. ludzk. nie mniej w jednost. jak w powszechno. czyli w niektór. następ. pokoleń. Tutaj musi żydows. na przekór wszyst. usiłowaniom przyczynowo-mechani. wytłum. rozwoju duchowego stanow. trzym. się teleologi. poglądu i nie pozwolu. uronić ani jedn. literki z przeświadcz. że histo. ma cel i sens swój, że boski plan świa. w niej dojrzew. ku swoje. urzeczywistn. Pozostanie żydowst. optymisty. i z jedn. nadzieją radosnej wytrw. do ostatn. tchu swego istnien. Widzimy w histo: nie zwalo. ten śpiąc. bóstwo lecz cele wychowan. rodu ludzk. ku wzięciu niebiańsk.; ku wyż. kultur. i moralno; ku pokojowi ludów i szczęściu tychże.

In coena viatica
quae data est D. Gulielmo Breirenach
D. 1 jul. a. 913 –

Paucis enuntiare volo, quae omnium nostrum animos perurtunt.
Ad coenam ~~con~~venimus viaticam minime laetiam, nam
ille, cui valedicimus hodie, nos relinquit

Convivae carissimi, spectatissimi!

Paucis enuntiare volo, quae omnium nostrum animos
vehementer exagitent. Convenimus ad coenam viaticam
quae minime laeta esse potest, si ille, in cujus honorem
fit, collega noster per quam dilectus, Illmus Gulielmus
Breirenach, nos relinquit in sempiternum.

Sed quamvis laetum esse non possit ~~nec~~ nostrum
convivium, minime tamen triste ~~est~~, habet enim suam
indolem ~~notam singularem~~ propriam, quae in decoro posita est.
Decorum vero fugat tristitiam, generat ~~autem sublimitatem~~
laetitiam sublimiorem
~~tamen et haec~~ sublimitas ~~potest~~ et debet esse
quae verum erit hujusmodi conviviorum significatio.
Nam volumus celebrare merita optimi collegae, qui
per triginta annos nobiscum operatus in educanda
juventute et per triginta annos non solum summopere
addictus fuit summa cum industria difficili negotio
sed multa praeterea perfecit

Akademia Umiejętności w Krakowie.

- -

Nr.338/13.

Posiedzenie Wydziału filologicznego odbędzie się w PONIEDZIAŁEK, dnia 26 maja b.r., o godzinie 5 po południu.

Posiedzenia w Ś R O D Ę, dnia 21 bm., jak poprzednio ogłoszono, nie będzie.

Porządek dzienny.

1. Czł. T. Grabowski : Krytyka literacka w Polsce w okresie pseudoklasycznym.

2. Dr. Maurycy Mann : O wychowaniu Jana Jakóba Rousseau.

Potem odbędzie się posiedzenie ściślejsze.

W Krakowie, dnia 17 maja 1913.

J. Tretiak

Sekretarz Wydziału.

41

Wiedeń 19 wrześ. 913 r.

Gdy na wiosnę r. 68 po wizycie u hr. Tołstoja min. oświaty, który zjechał do Warsza. aby obmyśleć nowe przepisa. dla owczesnej Szkoły Głównej, wskazano mu zamknięcie straciłem nadzieję zostanie się w liczbę profesor. do nowej Wszechnicy, myślałem pomyśl. o zmian. mojej kariery. Habilitować się gdzieś w Niemczech nie miałem ochoty a zupełnie zrywać z filozof. także sprzeciwiało się mojej naturze. Wrodzona zdolność moja była skierowana a powierzchny filologię jako że jeszcze przed i przez czytanie Schopenhauera doprowadzony do przekonania, że najwyższą naj mistrzynią wiedzy i zasęć umysłów. być nam. filozof. byłem w niemałym kłopocie.

Jeden z prof. Szkoły Głów. – prof. Kuhn: (?) odebrał list ze Lwowa, chyba wystarał mi się o docent. filozo: i dał mi o tem wzmiankę: ale nie widział bliżej o mi Lwowie i wskazałem to jako refugium ultimum –

Byłem zakłop. bo chodziło o postanow.
jakieś mające decyd. o przyszł. mojej karyer.
Tymczas. wykład. hist. filozo. greck. którą
nie życzen. Strno. jako docent na rok 68
był. ogłosił w spisie wykł.
Gdy nadeszły Zielo. Świąt pojech. na
krótki wypocz. do Góry i do pp. Czerwosłan.
Matonów Tam [illegible] Czas krak.: z którą
[illegible] Warszaw. [illegible] się nie spotyk. i z zdziw.
przeczyt. feljet. Dębick.: o kazan. O. Semen.
wygłoszo. w kościele. Zielon. Świąt. w Kości.
[illegible] Marji w Krakow. O Semen. [illegible]
[illegible] nie zwiedział. tak. [illegible] jak. o [illegible]
wyrazy jakieś [illegible]. uwagi o [illegible]
położ. [illegible] występ. przeciw powsta.
[illegible] 63 = przeciw [illegible].
[illegible] bezwzględ. [illegible] decyd.
[illegible] =.
Ale Czerny [illegible] od [illegible] był przyja.
[illegible] i nas [illegible] Semen. Gdy nad.
[illegible] od niej. że z powodu wyjazd.
[illegible] do Góry kazał mi powtórzyć
[illegible] pozwoleń. wiech [illegible].
[illegible] - [illegible] - [illegible] filoz. z [illegible].

o bankruct. filoz. się.. po nagt. wmówie-
ię Schopenh. który przez wiel. lat zapomn.
i szkoła. teraz wydaw. się pogrom. całk.
filozo: heglow. i zostaw: a wdodat.
mnóstwo dowod. że i Schop. wydaw. mi się
bankrut. po bankructw. tych przeciw-
wszys. chęt. porozt:
A Semerau jak przyrzekł, zrob. – że
parę dni przyglą. do Górz. i mał. uwagi
na sl. i do mnóg - Postać imponuj. wzrost.
a chociaż brak mu było regular. rysów
i [illegible] cery, jednak. zapomin. się o
tem gdy zacz. mówić a prawie zawdy bez
przesady, po woli, w abstrak. [illegible]
tatur zacz. dla szerokiej publiczn.
ale dla ludzi, którzy bardz. zajmow. się
filozo. imponuj. a którzy się więcej
[illegible] charakt. zapomin. o [illegible]:
[illegible] i ruch. niecierpl. Gdyż zaś
sam [illegible] nie [illegible]
byłem pewien, że to prawdz. filoz.
bo [illegible] w wiele o [illegible]
się [illegible] lecz konstatow. przeprowad.
[illegible] wadt. których wcale żyć. [illegible]

4

43

Podzięko. przy Kon. Akad.
urządzon. na cześć OO. Kaysiew.
i Semen. dn. 7 paźd. 913 r.
przez bract. Katol. w Krakowie.

Dostojni Pp! —

Nie wiem, jak wyraz[i] podziw i wdzięczno.
za uroczyst. ~~wyg~~ urządzon. na cześć dwóch
wielk. Zakonni. Bo że byli wiel[k]y, wsty-
szeliśmy co dopiero. od znakomit. uczon.
który w sposób niezwykły wyłoży. ich
zasługi społeczn. i liter. Proszono
mnie także. abym na zakończ. tego uroczy.
obchodu ~~powiedz.~~ słów kilka ~~parę~~ a że zasła
dwóch męż. został. systemat. wyłożo. wszech-
stronn. gruntown. i nadobn. wśród odzyw.
się piękn. harmo. muzykal. pozost. mi
właściw. tyl. obowiąz. podzięko. ~~kath~~
wszystk. który ~~praca~~ swoją już to czynną pracą
obecność. obchód ten umożebni.

Jednak. to podzięko. nieś. być poprzedz.
krót. wspomnien. o osobie którą postaw. jako wzór.
tych piękn. co dopiero wstęp. przemówi.

Należ. do małej liczb. Zmart. których anal.
osobiś księcie. i Semez. Ale stało się to
dopiero w r. 68 - Przedt. o nich ani o zakon.
ich nic niewiedz. ani ich dzieł nie czytyw.
Oddaw. się głów. klasycz. i sycam. pozwin.
a trad. Sanskryt. a wśród tych stud. księż.
ledw. ks. kolej. Polek. Jeże. coś na zeb.
akord. ust. które się tych odz. w sob.
padał - oraz jakieś złości. o jakichś
kryd. bolsz. w Paryż. mówił. się nie ta
czyno;

Nie mogę owego wytoczyć, jak się to
stało - wspom. tyl. że gdy od Tołstoja mu.
obrócił. się że do niemniej; po wszystko nie
mam żadn. nadziej. wrzyść do takie się nowe
umiał. bo tyl. stało. profeso. pozwalam
ks. lat jeno. wyjść. na pols. dopiero nie
zamorzy się dostateczn. po rozejść. Ot i mając
tec jeno: niestrzyj. mnie do naród. kontyn.
jeno. bodr. wios. może wyłkt. jako docent
uniwers. z krótr. wakacj. i życie. prosz.
żeby odwiedz. za pierw. dni do Cezar. Grat
i tam trak. uprosz. Mianow. ktoś z żoną

Rozpr. ~~[illegible]~~ gorąco Katolic. w Górz. i tam z dziwien. przegląd. niedz. numer Prasu Katolicz. Katol.-prasa nie zna. W Warsz. był zabron. a w Poznani. Katol. się z nim nie spotkał.

Dziś że był w tym numer. poważny felet. Debick. o kazaniu które wygło. O. Tomasz. w Krakow. u Panny Marji Domin. nie wiedząc o tem. Prat. że to Panny (?) [illegible] jeszcze zaraz. [illegible] i ja mówi. wyjazd. W końcu przyby. i wszedł. znam parę dni. wszyst. Katol. rozumi. arcyl. rozumow. i [illegible] obrzęd. i Kościo. ale znał. Ze mnie parę godz. osobn. wszyst. [illegible] nadziei. się po [illegible] przyjazd. moich studi. i przer. filozofi. Wted. przekon. się że był to prawdz. filozofi. który na pewno. miejsce. jak. Grecji staw. warun. żeby żyć filozofi. na drug. żeby im. nauczy. tego, co się uważ. za esencję filo.

Stan. na tem, że 15 lip. będę w Rzy-
mie i tak się stało – 15 lip.68 Torped.: przez An-
konę zajech. do Rzymu. O. Piotra nie
zastał. bo przebyw. z koleg. polsk. podówcz.
jeszcze niebend.-licja. już na letn. miejsc.
w Genzano koło stad. jezio. Nemi a
w temże miasteczku O. Prawdo: protok.
wynajął dla nowicj. naszej. Zgrom.
osob. mieszk: Oczywiś. za kilk. dni tam
się udał. i mile przyjęt.: zamieszk. pod
nim naszym, którem on prowadził.
w zastęp. O. Kapicow. Otóż w tym
charakt. miew. co dzień dla nas konfer.
o życiu wewnętrzn. i były one. są
takie ważne. Tem. ze wskroś mistyc.
rozwijał jasno i przystęp.: Wtedy
była katol.: Euro. wiecz. Fran. pod
wpływ. pism. M.W.-Segue'a o życiu
wewnętrzn. a dla mnie od pierw.-lekcji
O. Piotra rzecz tak wydaw.-się prostą
i przekonywa. że nie rozum. gradto.
przed: Któr. w Rzym. i ze Rzym. wdzi.

pokута: Twym. się zawsz. tej zasa: że słowo Chryst. w ewang. o ile się powstrz. dotąd. są dla każd. wyłącz. podległ. jeśli chce zost. dobr: Chryst. - najśw. wzór. Słowo Chryst. przeciw. do Apost. że jest. we was a we mnie, który jest. wzór. nam uprost. zastanawiaj. się dusz. nad sob. i swojem życiem, swoim. więc. potrzeb. aby Chryst. mógł w nim żyć i on w Chrystu. I drugie zdan. ma kolosal. znacz.: jeśli chcesz się modlić, wejdź do komór. serca Twego. Jeżeli się zważy, że O. Piotr był kolosal. wzor. słow. świet. ~~post~~ ~~po~~ i mów. od dzie.; włosk. i franc. przyst. wiedz. doskon. nie ile mówił po niem. i po pracy a przyjęt. jego rozsyp. i cerkw. to był. każd. mówi. za prawdę. pokor. któr. Dlat. oto pierwszorzęd. źródł. tej potrzeb. do Chrystu w dobro: i wszystk. i posłuszeństwem się a ciąg. wzoru: wtedy postępuje się, ale była przyjęt. i nierób...

46

Zmartwychwstańcy

1.

Nazwisko, pełne zapowiedzi. Oznacza Zgromadz. zakonn. któr. pomne wyjątko. warunków: wśród któr. powsta. wyciąg. z nich progr. dla któr. chce pracow. w przyszło.

Powst. wśród emigr. która była chaos. wiedowiadk. rozpadaj. się na licz. partyj: a wchodząc. w stosun. z nie mniej licz. sekt. antychrześcij. któr. wtedy przepełn. Fran. i inn. kraje romań. Że z niemi się połącz. emigr: jest zrozum. bo zgodzie w. się po nich promo. aby kied. oswobodz. gnębio. ojczyz: a że sekt. to były antychrześ. więc taki. emigr. po wiek.

Oczywiś. wted. zadan. Zgrom. musiało być przenikn. powstan. Polski wiedzące a społeczeń. w ucz. kraju tak wychow. aby polityc. odrodz. się Ojczyzna była. równocześ społeczeń. chrześcijań. Oczywiś. przeciw temu agito. sekt. antychrześ w roz. kraj. zolund. Europ. takż we Fran. jak we Włocz. One uważa. aby każd. naród był wolny od relig. chrześc. i bronił się od niej jako od zarazy. To też mania. emigr. że katolicyzm nie może uratow. Pols. chorzei w niej ranow. przez tył. wiek.

12

47

1

Przemówienie
X. Dr. Stefana Pawlickiego C.R.
dn. 7 paźd. 1913 r.
w Starym Teatrze.

Nie potrafię wyrazić podziwu mego ani wdzięczności za tę uroczystość wspaniałą na cześć dwóch zakonników naszego Zgromadzenia. Wszakże ust wymownych wychwalało w sposób niezwykły ich zasługi, cnotliwość i patryotyzm. Pochwały te zrobiły tem większe wrażenie, im potężniejsze były dźwięki muzykalnych harmonii i śpiewów, wśród których zostały wygłaszane. A że zażądano, abym ja także powiedział choć kilka słów, spełniam z radością ten miły obowiązek i składam serdeczne podziękowanie wszystkim, którzy czy pracą swoją czy obecnością raczyli umożebnić ten obchód zgodny i wykwintny.

Wszakże dodać muszę kilka wspomnień osobistych, jako skromne uzupełnienie pięknych przemówień, co dopiero usłyszanych. Należę bowiem do niewielkiej liczby Zmartwychwstańców, którzy znali jeszcze

Kajsiewicza i Semenenkę. Było to w lipcu 1868, kiedy wstąpiłem do ich Zgromadzenia. Przedtem nic prawie o nich nie wiedziałem ani żadnych nie miałem powodów zajmowania się nimi. Dla-czego zaś tak się stało, tłumaczy dostatecznie ten fakt prosty, że urodziłem się w Gdańsku a gdy później rodzice ~~moi~~ przenieśli się w strony poznań-skie, tam w Ostrowie odbyłem studya gimnazyalne. W jesieni r. 1858, straciwszy już od kilku lat ro-dziców i dosyć osamotniony na świecie, przeniosłem się na uniwersytet wrocławski i tam oddawałem się filologii klasycznej i gramatyce porównawczej.

Oczywiście ani ja, który prócz ziemi poznańskiej żadnej innej dzielnicy polskiej nie znałem, ani koledzy moi, którzy po większej części Poznańczycy lub z Prus zachodnich rodem, nie interesowaliśmy się emigracyą z r. 1831, rozproszoną po Francyi i po innych krajach zachodnich. [illegible] [illegible] emigracyi, [illegible] dochodziły nas pełne [illegible] sądy lub plotki o tym [illegible],

mieszkającym w Lipsku albo Dreźnie czy też w Brukseli; nie wiele nas to obchodziło, bo uwaga tak młodych, jak starych była podówczas (1859) zajęta wojną francusko-austryacką i wypadkami włoskiemi, które oddziaływały także na Rzeszę niemiecką i Prusy. Wszak Austrya z częścią swoich prowincyi należała do Rzeszy. Potem i parlament pruski zaprzątał naszą uwagę, istniejący dopiero od kilku lat, oraz zasiadające w nim sekcye polskich deputowanych. Dla młodych Poznańczyków emigracya paryzka, zwłaszcza od wojny krymskiej i śmierci bohaterów ówczesnych Mickiewicza i Krasińskiego nic nie przedstawiała interesującego; nam chodziło przedewszystkiem o wywalczenie lepszych stosunków narodowych w Poznańskiem. Niepokoje przed r. 1863 i powstanie, które nieobliczone sprowadziło nieszczęścia na prowincye polskie pod rządem rosyjskim, znów podkopało stosunki znośne w Prusiech między Polakami a Niemcami. Przyszła wojna duńska (1864) i austryacko-pruska (1866), które wznieciły nowe

podwaliny pod kolosalną potęgę Prus a zniweczył do reszty autonomię Królestwa Kongresowego i reformy Wielopolskiego. Otóż w kilka tygodni po bitwie pod Sadową przyjechałem do Warszawy, aby w Szkole Głównej, „jedynej spuściźnie cennej po Wielopolskim, która jeszcze istniała", habilitować się jako docent i ~~[illegible]~~ wykładać filozofię:

Jakie na mnie zrobiła wrażenie ta piękna instytucya, opowiedziałem w „Głosie Narodu" (8 grud. 1912) gdy zażądał artykulika odemnie na uczczenie 50letniego jubileuszu tej szkoły idealnej. Ale niejeden zapyta: jak się to stało, że po studyach filologii klasycznej i gramatyki porównawczej ubiegałem się o docenturę filozofii? Pytanie bardzo uzasadnione, na które odpowiedzieć muszę koniecznie, bo bez filozofii prawdopodobnie nie byłbym nigdy wstąpił do Zmartwychwstańców. Otóż w lipcu 1862, kiedy kończyłem ósmy mój semestr uniwersytecki, proponował mi hr. Rogier Raczyński przez profesora literatury polskiej i słowiańskiej Cybulskiego miejsce guwernera przy swoim synu

Edwardzie, aby go przygotować do matury. Przyjąłem propozycyę tem chętniej, że przez owe dwa lub trzy lata, które miałem przepędzić w Rogalinie, spodziewałem się także wypracować jakąś rozprawę doktorską. Ale stało się inaczej. Hr. Rogier Raczyński, syn znakomitego Edwarda, który tyle zrobił dla kultury poznańskiej, był przeważnie filozofem. Znał bardzo dobrze klasyków greckich i łacińskich i pragnął, abym syna jego w nich wtajemniczył, ale sam od czasów uniwersyteckich (więcej zajmował się filozofią, zwłaszcza polityczną i społeczną i pracował nad wielkiem dziełem, mającem być streszczeniem jego studyów. Niestety zbyt wcześnie umarł (w r. 1864) a ~~dzieło~~ rękopis przechowuje się niedokończony w bibliotece rogalińskiej. Za jego też radą zacząłem się zajmować filozofią, którą wtedy studiując filologię tylko o tyle uwzględniałem, o ile potrzebną była do zrozumienia Platona lub Cycerona. Ale o wytwarzaniu sobie z tych zadziwiających autorów nowej metody życia i poglądu na świat, mało kto myślał za moich czasów uniwersyteckich, a mniej jeszcze o ~~wnikaniu w~~ zagłębianiu tajemnic metafizycznych

Schellinga lub Hegla O nich nikt nie myślał. Byli zapomniani a młodzież ich nie czytywała. Za to grasowały po katedrach sympatye dla materyalizmu Büchnera i Moleschotta. Mało kto zaglądał do Kanta. Z najnowszych tylko idealistycznych Lotze jeden cieszył się pewnemi sympatyami. Dość że zaj[illegible] do [illegible] bez wielkiego zapału do filozofii a [illegible] otwierał mi [illegible] wydanie [illegible] „Die Welt als Wille und Vorstellung". [illegible] wydany w r. 1818, [illegible] uniwersytecki [illegible] A [illegible], jak wszystkie inne [illegible] autor miała [illegible] Mianowicie [illegible] narzucała wszystkim co najpilniejszą potrzebę studyowania Kanta. A także pod wpływem tej książki postanowiłem zostać filozofem i napisać [illegible] o Schopenhauerze.

Oczywiście r. 1863 nie bardzo sprzyjał filozofowaniu, zwłaszcza że ks. Rogier Raczyński zaproszony został do różnych rewolucyjnych Komitetów. Skończyło się na tem, że w lecie tego nieszczęśliwego roku musiał uciec do Francji

aby nie być aresztowanym przez władze pruskie, ja zaś
z młodym Edwardem byłem już w maju wyjechał do Szwajca-
ryi, gdzie w chwilach wolnych od dawania lekcyi, trapiłem ciągle
Schopenhauera, który nota bene już od trzech lat
spoczywał w grobie. zaś Sława jego zaczęła się na serio
rozchodzić gdy [illegible] oczy zamknął na zawsze. Tak go nie lubili profe-
sorowie filozofii. Nie chcąc zbyt wiele podawać szcze-
gółów, aby nie mówić ciągle o sobie, kończę te wspomnienia o przerobieniu się
mojem z filologa na filozofa / uwagą, że w jesieni z uczniem moim [illegible] po odbyciu kilkomiesięcznej kuracyi w Interlaken połączyliśmy
się z jego ojcem i jego żoną i przez Genuę puściliśmy
się morzem do Livorno, stamtąd do Florencyi, gdzieśmy
przepędzili rozkoszną zimę. [illegible] z Edwardem
recytowaliśmy Dante i innych włoskich autorów, tych
ostatnich [illegible] w wytwornej [illegible],
z [illegible] zaś [illegible] przy tym czasie, aby dalej [illegible]
w Schopenhauerze a za pomocą jego [illegible] rozmyślań i wskazówek wtajemniczał się
w niezrównaną sztukę włoską i grecką oraz rozkoszować w [illegible]
Między [illegible] Albowiem Schopenhauer do takiej pracy idealnej
zapału czytelnika i znakomicie wspiera.

Niestety pobyt w niezrównanej Florencyi prędzej się skończył, niż przypuszczałem. Hr. Roger, od dawna słabego będąc zdrowia, wyjechał do Paryża, aby tam poradzić się znajomych lekarzy a także załatwić różne zaległe interesy. Zaledwo jednak do stolicy nad Sekwaną przybył, życie zakończył, po krótkich cierpieniach. Oczywiście wdowa i syn zaraz tam pospieszyli a po kilku tygodniach i ja także za nimi podążyłem. Jednakże tak własne, jak wspólne z Edwardem studya moje doznawały ciągłych przeszkód, dopóki w lecie nie wróciliśmy do Rogalina. Tam Edward na serjo zaczął się gotować do matury a ja pisać moją rozprawę doktorską o filozofii Schopenhauera i jego filozoficznej metodzie. W październiku zaś tegoż roku 1864 przenieśliśmy się z hrabiną wdową na stałe do Wrocławia, gdzie Edward u różnych nauczycieli gimnazyalnych pobierał lekcye, a ja zapisałem się napowrót na wydział filozoficzny i słuchałem wykładów przedewszystkiem Branissa, najsłynniejszego ucznia Schleiermachera. Rozprawa moja De Schopenhaueri doctrina et philosophandi ratione ([illegible] Manibus [illegible]) została przez wydział filozoficzny przyjęta, a 19 sierpnia 1865

po jej obronie publicznej i różnych tez filozoficznych w wielkiej auli uniwersyteckiej otrzymałem summos in philosophia honores przez rektora Roemera. Oczywiście długo trwała dyskusya z oponentami, według chwalebnego podówczas zwyczaju, który niestety dopiero zniesiony został za rządów [illegible], cała zaś odbyła się po łacinie. Oprócz kilku improwizowanych oponentów miałem trzech urzędowych: młodego rabina Dr. Filipa Blocha, doktora medycyny Feliksa Nawrockiego, który później był profesorem w Szkole Głównej i mego przyjaciela od serca Zbigniewa M[illegible]szewskiego, z którym niegdyś chodziłem do gimnazyum w Ostrowie a kolegowałem na uniwersytecie wrocławskim. Niestety wszyscy już dawno należą do [illegible]. Potem mój wuj [illegible] [illegible] Łyczyński zdał tego dnia maturę w Ostrowie, jak niegdyś ja także w tamtejszym gimnazyum.

Wytłumaczywszy tedy, jakim sposobem z filologa zostałem filozofem, nie będę opowiadał, co się działo ze mną w niezmiernej Warszawie i jakie na mnie zrobiła wrażenie. Za namową prof. Cybulskiego z Wrocławia a innych kolegów wykładających już w Szkole Głównej, których znałem z czasów moich gimnazyalnych lub uniwersyteckich,

wysłałem do Zarządu Szkoły podanie o ~~zamianowanie~~ przyjęcie mnie na docenta ~~habilitacyjnego~~, załączywszy nową rozprawę o „Szkole Eleatów.” Odpowiedź wypadła przychylnie a po ~~dyskusyi~~ wobec całego wydziału filologiczno-historycznego, w której brali przed innymi udział prof. Henryk Struve i prof. Henryk Lewestam zostałem 19 paźdz. r. 1866 przez Komisyę Rządową Oświecenia publicznego zatwierdzony jako docent i rozpocząłem natychmiast wykłady moje o historyi filozofii w średnich wiekach. Wykłady moje trwały przez cztery semestry a com robił i pisał podówczas w Warszawie, znajdzie czytelnik ~~spora~~ w I Tomie „Szkoły Głównej warszawskiej” str. 133–137, które to dzieło zbiorowe, oparte na dokumentach urzędowych zostało ogłoszone w Krakowie 1900 na cześć 500-letniego jubileuszu naszej Almae Matris Jagellonicae. To mnie skłoniło do ~~[illegible]~~ ogłoszenia wrażeń, wspomnień w „Głosie Narodu” z 8 grud. 1912 (Jubileusz Szkoły Głównej) i w Czasie z 7 paźd. 1913 r. i moje pierwsze spotkanie z O. Piotrem Semenenką. Z tym ostatnim, którego przypadkiem poznałem podczas twojej wycieczki do Góry w Poznańskiem, gdzie mieszkał w Czarnym Kąt-

wygłoszone przez X. Prof. Dr. Ignacego Pawlickiego C.R.

Podziękowanie pod koniec Akademii, urządzonej na cześć
OO. Kajsiewicza i Semenenki
dn. 7 paźd. 913 r. w Starym Teatrze
przez Czytelnię Katolicką Krakowską.

Przemówienie X. Dr. Pawlickiego

Dostojni Panowie!

Nie potrafię ~~umiem~~ dokładnie wyrazić uczucia mego ani wdzięczności mojej za tę uroczystość wspaniałą, urządzoną na cześć dwóch wielkich zakonników naszego Zgromadzenia ~~polskich~~. Że byli wielcy, usłyszeliśmy tylu złotych z ust [illegible] ~~znakomitych~~ wszystkich, którzy w sposób niezwykły wychwalały ich zasługi, ich cnotę i patryotyzm. ~~[illegible]~~ zrobiły tem większe ~~[illegible]~~ wrażenie im donośniejsze były dźwięki muzykalnych harmonii i śpiewów śród których zostały wygłoszone. Ponieważ zaś proszono mnie, abym i ja także ~~na zakończenie~~ ~~tego pięknego obchodu~~ ~~także wygłosił~~ słów kilka, spełniam z wielką ochotą ~~pozostaje mi tylko~~ obowiązek ~~podziękowania~~ radośnie tem mniej że składam podziękowanie wszystkim, którzy ~~[illegible]~~ tu pracą swą ~~[illegible]~~ obecnością ~~[illegible]~~ raczyli umożliwić ~~tak~~ ~~zebranie~~ ~~obchód~~ takie wykwintne a zgodne! [illegible]

dodać ~~nawet~~

Jednakże podziękowanie ~~moje~~ ~~musi być~~ ~~poprzedzone~~ ~~dać~~ kilku wspomnieniami osobistymi, które/ ~~mogą~~ ~~jako~~ ~~skromne~~ ~~potrzeby~~ ~~niejako~~ (uzupełnieniem ~~do tych~~ pięknych przemówień co dopiero usłyszanych. Należę do niewielkiej dziś już liczby Zmartwychwstańców, którzy znali jeszcze osobiście Kajsiewicza i Semenenkę. Było to w roku 1868 kiedy wstąpiłem do ich Zgromadzenia; przedtem nic prawie o nich nie wiedziałem, ani żadnych nie miałem powodów zajmowania się niemi. ~~ani dzieł ich~~ ~~czytałem~~. Jeżeli ~~czasem~~ ~~podczas~~ ~~moich~~ studyów ~~niektórych~~ ~~od~~ ~~kolegów~~ ~~polskich~~ dolatywały mnie jakie słówa ~~o tym lub owym~~ księdzu polskim w Paryżu ~~lub~~ Rzymie, nie wiele ~~tem~~ się zajmowałem. Zresztą uwaga młodzieży ówczesnej była w Europie wtedy zajęta wypadkami włoskiemi i wojną francusko-austryacką, która udział gwałtem na rzecz ziem. do której przenieś. Austrya także z ujęciem swoich Brosowej należała. Przytem ~~powstań~~ powstanie z 63 które pomnożyło emigracyę naszą przerwie wojna ~~francusko-austr.~~ ~~Gdy~~ lata kwitłem. Gdy w jesieni 1866 sikutegolicem dawny za się habilitowaniaż przy Szkole Głównej, jedynej opuszczanej, która została po Wielopolskim.

osobiście Kajsiewicza i Semenenkę. Było to w roku 1868 kiedy ich poznałem, przedtem nic prawie o nich nie słyszałem. Dlaczego tak się stało, tłumaczy ten fakt prosty, że urodziłem się w Gdańsku, gimnazyalne studya skończyłem w Poznańskiem a gdy w jesieni 1858 poszedłem do Wrocławia na studya klasycznej filologii i gramatyki porównawczej, ani ja który prócz Poznańskiego żadnej innej prowincyi polskiej nie znałem ani koledzy moi z poznańskiej nie interesowaliśmy się emigracyą przebywającą we Francyi, bo mieliśmy parlament pruski w Berlinie a w nim sekcyę polską a te zdobycze polityczne dla mieszkańców Prus dały się dopiero od jakich dziesięciu czy ośmiu lat. Więc interesowały nas przedewszystkiem [illegible] posłów w Berlinie, wszystko to co [illegible] [illegible] dla Poznańskiego.

Tu nie [illegible] zdziwiony: jak się to stało, że ~~oddam~~ [illegible]
[illegible] porówn. [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible]
[illegible] 1859–[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Co tam robiłem i jakie na mnie sprawiła ~~zrobiło~~ wrażenie ta piękna uczta twoja opowiedziałem w przeszłym roku w artykuliku, którego żądał ode mnie Głos Narodu, gdy obchodzono 50 letni jubileusz tej szkoły idealnej. Wykładałem już czwarty semestr tam filozofię razem z prof. Struvem jako docent, pobierający roczne wynagrodzenie, ale nie będąc ~~etatowym~~ nauczycielem, choć Wydział filozofii uważał dla mnie posady adjunkta. Rząd czekał w uniw. a wszystkie nominacje nastąpić miały na zmienionej podstawie. Przypadek wtedy zrządził, że koło Wielkanocy 1868 zjechał do Warszawy min. Oświecenia hr. Dymitr Tołstoj a gdy od ~~niego~~ na specyalnej audyencji dowiedziałem się, że dla nieznajomości języka rosyjskiego nie będę mógł wykładać w nowym uniwersytecie, postanowiłem z końcem tego ~~letniego~~ półrocza, które zresztą było ostatnie dla Szkoły Głównej, Warszawę porzucić. O habilitowaniu się w Krakowie lub Lwowie wcale nie myślałem, bo Galicyi zupełnie nie znałem, nawet żadnego zakątka (ziemi austryackiej nigdy nie byłem, bo mi [illegible] do Włoch używając [illegible] dostawałem się zawsze przez Szwajcaryę.

Korzystałem z kilku dni urlopu w czasie Zielon. Świątek, aby odwiedzić Poznańsko i odwiedzić hr. Cezarego Platera w Górze i trochę tam wypocząć. [illegible] Czas Krakowski, którego w Warszawie nigdy nie widywałem a tem mniej który prawie nigdy nie spotykałem, bo Galicyi zupełnie nie znałem ani wcale wiedzy o zakładach Austryi nie pytałem. Słyszałem tylko wiele złego o Austryi, zwłaszcza od r. 59° cesarzowskiej wojny francusko-austr. Zaciekawiony tedy wziąłem Czas do ręki i z zajęciem przeczytałem felieton Dębickiego o kazaniu O. Semenenki † i Zielon. Świąt w niedz. świątecznej w Panny Maryi w Krakowie. Zapytałem się tedy P. Cezar. Platera. Kto to jest O. Semenenko? Mój przyjaciel od lat wielu, odparł hr. Cezary. Mieszkaliśmy nieraz w Rzymie razem. Teraz jest rektorem polsk. Kolegium w Rzymie, dawniej ~~[illegible]~~ był Prefektem ~~generalnym~~ całego Zgromadzenia. Gdy nareszcie przybył do Góry i został przez państwo Cezarostwo Platerów serdecznie przyjęty, przekonałem się niebawem, że to był filozof prawdziwie chrześcijański, który jak niegdyś w Grecyi Sokrates i jego uczniowie na pierwszem miejscu stawiał warunek, żeby żyć jak filozof, na drugiem dopiero miejscu nauczanie ~~[illegible]~~ i samego wszystkiego, co sam już na sobie wypróbował był rzeczywistej ~~[illegible]~~ twojej filozofii.

Ponieważ sam od dawna czułem tę potrzebę a nie widziałem pożytku z ~~dalszego~~ nowego ~~kształcenia~~ jakiejś nowej docentury, bo Galicyi wcale nie

znałem a w Niemczech nie miałem ochoty habilitować się, bo tam grasował materjalizm albo też podupadły ~~hegelianizm~~ racjonalizm, postanowiłem przez kilka lat zupełnie pogrążyć się w sobie a gdy Semenenko ten zamiar pochwalał, przyrzekłem udać się do Rzymu i pod jego przewodnictwem zrobić nową próbę filozoficzną. Załatwiwszy swoje interesa w Warszawie i pożegnawszy kolegów, stanąłem w Rzymie, jak przyrzekłem 15 lip. O. Piotrowicz już wtedy w Genzano z ~~uczniami~~ klerykami seminaryum polskiego a ponieważ w nieobecności O. Kłysiewicza musiał także prowadzić nowicjat naszego zgromadzenia, dlatego kazał tam wynająć osobne mieszkanie. Tam do nas przechodził co dzień z wykładami mistycznymi o życiu wewnętrznem człowieka chrześcijańskiego. Wspólne życie i praktyka przepisów domowych wyrabiała w nas tę co stanowiło niejako praktyczną filozofię życia. Ta filozofia była już praktykowana w Akademii Platona i Liceum Arystotelesa, jak widzimy z żywotów wielkich uczonych starożytności, którzy przepędzali tam od młodości długie lata czasu – nawet w szkole ascetyzm, jak Arystoteles —

Otóż wartość nowicjatu takiego, świeckiego czy duchownego, zależy od ciepła i miłości, która jest [illegible], bo mechaniczny porządek nie może prowadzić duszy do Boga. Trzeba wszystko się kochać i razem rozwijać. Otóż dzisiaj po tylu latach przypominając sobie pierwsze wrażenia tego nowicjatu —

w którym [illegible] dojrzali podówczas jak Kalinka, Żyżniewski i tym młodszych, jak niezrównany Feliński, rychło zmarły – i żyjący jeszcze podówczas [illegible] zgromadzenia i apostoł Bułgarów Smolikowski i jeszcze niejako razem ze mną w Genzano stawialiśmy pierwsze kroki obrzędy całe. [illegible] i wcale nie zapomnieli o zamianie myśli i [illegible] [illegible] [illegible] wyjazdach, które zamieniały się w cichy pochód [illegible] [illegible] [illegible] i skarbów pędzla i dłuta w ich przechowywaniu [illegible] [illegible] O. Semenenki o tym wszystkim [illegible] [illegible] prawdzie: że Chrystus jest w każdym z nas a [illegible] i [illegible] w Chrystusie. Wszystko razem [illegible] [illegible] w oczach tych, którzy byli powołani do bliższego [illegible] jako wielkiego mędrca, który z tą samą łatwością [illegible] [illegible] prawdy teologiczne i metafizyczne, jak kwestye [illegible] [illegible] bo z nim wszystkiem, co znał, człowiek [illegible] [illegible] [illegible] kontemplacyi, jak i te [illegible] nad [illegible] [illegible]

Pod koniec września powróciliśmy do Rzymu. O. Semenenko ze swemi przeniósł się do Kolegium polskiego – my nowicjusze mieliśmy podówczas mieszkanie wynajęte niedaleko od S. Maria Maggiore, domek z ogrodem, gdzie przy wspólnym życiu i konferencjach O. Semenenki było nam bardzo dobrze. W pierwszych dniach październikowych nadjechał O. Kajsiewicz i był zdziwiony różnicą jaka zachodziła między tymi dwoma, fizyczną i duchową. Jednak miłość ogarniała ich te same i wzajemne ku sobie i poważanie. Dla swoich ~~podwładnych~~ duchowych. W jesieni r. 69 ja i moi towarzysze przenieśliśmy się do klauzury aby po ukończonym nowicjacie rozpocząć studya teologiczne i filozoficzne w Collegium Romano u OO. Jezuitów, z których niektórzy profesorowie mieli podówczas sławę europejską. I zaczęła się nowa epoka w dziejach Kościoła, bo zaczął się zbierać Sobór powszechny, ten który ogłosił nieomylność papieża. I niejeden znowu zaczął przysłuchiwać się mowom, bo mnóstwo prałatów i biskupów odwiedzało naszych Ojców, a niektórzy nawet u nas mieszkali a jeśli się zdarzy, że przy kolosalnej pracy w kongregacjach i nowo utworzonych komisjach soborowych O. Semenenko był uczestnikiem i współpracownikiem, O. zaś Kajsiewicz udzielał nam mnóstwo wiadomości, który z wielką skrzętnością wszystkiego z zakresu bogatej literatury ekumenicznej, i której [illegible]

Zmartwychwstanie

Słyszeliśmy wiele pochwał Zgromadzenia naszego, które z takim trudem do skutku doszło; wiele wzniosłych rozpraw o religijnej instytucji, której nazwa przez dziesiątki lat była u nas dziwnie znienawidzoną, przez mało kogo dobrze zrozumianą a nawet przez katolików ~~in-~~ ~~stytucji~~ w różnych czasach rozmaicie tłumaczoną. Po wspaniałych przemówieniach i bogatej literaturze, która dobrze znana jest większej części obecnych, skoro nalegano na mnie, abym kilka słów pracy dorzucił, postanowiłem dorzucić kilka wspomnień osobistych i na nich oprzeć mój sąd o celach i działaniach Zgromadzenia, do którego należenie uważam sobie za wielki zaszczyt.

O Zmartwychwstańcach nic prawie nie wiedziałem, prócz jakichś złośliwych zdań, [illegible] się w jakiejś gazetce rewolucyjnej lub czerwonych przez moich współtowarzyszy na uniwersytecie. W r. 66 w jesieni ubolewając nad upadkiem Wielopolskiego, przeniosłem się do Szkoły Głównej i otrzymałem docenturę filozofii. Kolegą moim najbliższym był Struve prof. nadzwycz. filoz.: Jakkolwiek dzia[illegible] koleżeńskie i studenci byli sympatyczni, dowiedziałem się, że dni jej policzone bo zostanie przekształcona w uniw. rosyjski. Nie miałem wielkiej ochoty uczyć się nowego języka wykładowego, choć do roboty mnie wołały a gdym na prywatnej audiencji oświadczył mi hr. Tołstoj ówczesny minister oświaty, że jedynym [illegible] jeśli przedmiot wykład

nie wątpi, że mógłbym ~~dosięgnąć~~ wprawy ~~dobyć~~
we ~~[illegible]~~ wszystkim, ale filozofia, jeśli
ma być dobrze wykładana, wymaga kom
pletnej perfekcyi, postanowiłem doczekać
mojej rzeczy. Na [illegible] Sierp. 68 korzysta
jąc z ~~[illegible]~~ dni wakacyi, pojechałem
do Cezarostwa Platerów w Poznańskiem
i tam po raz pierwszy spotkałem się z
Zmartwychwstańcem. W niedzielę świąteczną
miał O. Semenenko kazanie ~~w~~ Panny
Maryi w Krakowie a gdy czytałem
felieton w Czasie, który kilka dni
później nadszedł do Górki, oświadczył
mi Cezary Plater że Semenenko
zjeżdża do nich i że warto poznać tak
wielkiego filozofa. Zaciekawiony pozo-
stałem i gdy się zjawił, wielka postać,
choć o rysach nieregularnych, mówiący po-
woli i z trudem, wydostanie przepędziony

X. Dunajewski, późniejszy biskup krakowski, napisał do Semenenki, że zdaje się jemu, jakoby coś z jego własnego życia wyrwano. W podobny sposób odzywali się X. biskup tarnowski Łobos i X Jan Koźmian i wielu innych znakomitych przyjaciół i znawców naszego Zgromadzenia. Było to szczere zadośćuczynienie za obelgi, które miotała na Kajsiewicza aż do śmierci niby patryotyczna emigracya.

Śmierć ta smutna sprowadziła także w mojem położeniu znaczne zmiany. Ponieważ O. Semenenko objął jeneralską godność, ale dla ważnych powodów chciał jeszcze zachować przez parę lat rektorstwo Kolegium polskiego, zrobił mnie prorektorem i przeniósł się na Salara Vecchia, sam zaś zamieszkał u Św. Klaudyusza. Dotychczasowy zaś mistrz, który X. Feliński, brat arcybiskupa, został również przeniesiony do Św. Klaudyusza, jako magister nowicyuszów. Odtąd rzadko O. Jenerała odwiedzywałem, bo nowe obowiązki zabierały mi dużo czasu zwłaszcze gdy przybywało ciągle nowych wychowanców. A gdy w październiku 1882 przeniosłem się do Krakowa na wydział teologiczny, aby tam wykładać filozofię chrześcijańską i teologię fundamentalną, ...

straciłem go zupełnie z oczu, jak i reszty ojców rzymskich. - W Krakowie nie mieliśmy wcale domu i mieszkałem u XX Franciszkanów. O. Jenerał przejeżdżał wprawdzie parę razy przez Kraków, ale zwykle był obarczony tylu interesami, że widywanie się z nim sprowadzało się do krótkich chwil a gdy nareszcie w październiku 1886 ~~sprowad~~ zamieszkałem w nowym klasztorze naszym przy Ul. Łobzowskiej pod superyorem Zbyszewskim, z którym niegdyś odbywałem nowicyat wspólnie w Rzymie i spodziewaliśmy się, że O. Semenenko, który podówczas bawił w Paryżu, zjedzie do Krakowa ~~nas~~ na czas dłuższy i uraczy nas swemi głębokiemi konferencyami, nadeszła smutna wiadomość o jego zgonie ~~że po~~ po krótkiej chorobie umarł w klasztorze żeńskim francuskim, którym się opiekował, 18 listop. 1886. Oczywiście strata to była ogromna, bo spodziewano wiele nierozwiązanych trudności, wiele nowych zadań w naszej organizacyi klasztornej ostatecznie rozstrzygnąć; a choć Semenenko w porównaniu z Kajsiewiczem uchodził za mniej praktycznego w działaniu charakter, dobrze mojem zdaniem ~~oba~~ spójny ich stosunek, oparty na wzajemnej czci i miłości, w pięknym przedstawił świetle Stanisław Tarnowski,

i byliśmy zdziwieni tą niezwykłą postacią, która tyle zrobiła i dla narodu naszego i dla Zgromadzenia Zmartwychwstańców. W niczem nie podobny do Semenenki, był jednak związany z nim wielką miłością. Obaj byli, tak mawiał biskup tarnowski X. Łobos, jakoby para dębów, zrosłych całą miłością i zakonem, para świeczników, które wydała ojczyzna nasza w swoim wieku, na świadectwo swojej ku Bogu miłości

I.

7/X 1913 r.

Jest wielkiem [illegible] chcieć przewyższyć wymownych mych poprzedników, którzy stawili zasługi Kajsiewicza i Semeneńki. Z drugiej strony byłby brak uczucia niechcieć powiedzieć, że ta uroczystość której byliśmy co dopiero świadkami mnie się wydaje rzeczą bardzo udaną nietylko dlatego, że rozmaite bardzo wymowne i uczone osoby wygłaszały bardzo dobitnie i jasno zasługi owych dwóch atletów naszego zgromadzenia ale te świetnie wykłady, które oprócz tego dały

wyobrażenie kompletne o ich teologii i o ich filozofii i o ich polityce i t. d. tem było jeszcze przyjemniejsze, że były nie- jako otaczone do barwo pięknej muzyki i śpiewów i wrażeń powstała wielka harmonja estetyczna, któ- ra zdawała mi się wszystkich po- winna zająć i wszystkich za- dowolić i wtedy musiałem się podjąć także tak miłego o- bowiązku, żeby podziękować wszystkim którzy pracą i zabiegami swemi albo obecnością swą zaczęli się przyczynić do udania się tej uroczystości i dzięki składam z najserdecz-

niejszy i najskuteczniejszy sposób.—
Na zakończenie nie chcę poruszać tu już żadnej kwestyi uczonej, o której można zacząć znowu nowe dyskusye – chciałem powiedzieć i trzymam się takiej zasady

Zostawiam książkę bardzo klasyczną p. Tarnowskiego] chciałam chwycić się tego sposobu, żeby Rilka dorzucić osobistych wspomnień, bo jest niewątpliwą rzeczą, że do studyów bardzo uczonych książki jako tło dodane pewne wspomnienie osobiste może jeszcze lepiej wyjaśnić. A tu już nadmieniam, że należę do tej ma-

tej liczby żyjącej jeszcze Zmart-
wychwstańców, którzy znali i
Kajsiewicza i Semeneńkę. Pozna-
łem ich dopiero w 1868 r. Właści-
wie o Zmartwychwstańcach
nie wiedziałem. Jest to
dobrze podnieść bo nam trud-
no sobie wystawić co się dzia-
ło przez 30 lat.
Urodziłem się w Gdańsku gim-
nazyum kończyłem w Poznań-
skiem, do Wrocławia na Uni-
wersytet
Jak zacząłem 1858 r. stu-
dya uniwersyteckie. To się mó-
wiło wówczas o wpływie emi-
gracyi
Ja żadnej innej prowincyi

polskiej nieznałem poza
poznańskiem a większa część
kolegów Polaków nie interesowała się emigracyą.
Lecz się nie interesowali i nie
mieli okazyi się spotykać
z ~~Książkami~~
Książki czy Kurjera czy Ze-
mianiki z Poznańskiem nie-
bardzo kursowały. Mieli swoje
osobiste stosunki, ale stosun-
ków bezpośrednich mało między emi-
gracyą a Poznańskiem jeżeli się weźmie na uwagę [w po-
równaniu do tych]
Jeśli młody człowiek przyjeżdżał na studya z Warszawy albo
z Petersburga to była rewela-

cya.-

Jak przyszedłem na Uniwersytet w tedy czem byłem zajęty? Nauką: filologią klasyczną i gramatyką porównawczą

o tem nigdy nie marzyłam. Miałem bardzo znakomitych profesorów. Ale który przychodzę, i 1859 zaczyna się niebawem. Panie i Panowie wiedzą że to jest kolosalny rok o którym dzisiejsza generacja nic nie przypuszcza! Ale w Niemczech było wstrząśnienie formalne w umysłach, po uniwersytetach i wszędzie. Nagle zanosi się na wojnę między Austrją i Francją a z tej wojny powstały

Włochy, wielkie państwo i upadły
księstwa i królestwa wszelkie.
(które się świetnie zapisały w dzie-
jach a jeszcze świetniej w dziejach
sztuki.) To oddziaływało na mój
rozwój. - Jak po zakończeniu woj-
ny zaczęła się rozchodzić pogłos-
ka, że właściwie Napoleon życzy
sobie zmartwychwstania wszystkich
narodów (co niebyło prawdą) jak
Francuzi zaczęli o tem gadać (że
za wzorem Włochów
musi powstać) to i młodzież po-
znańska zaczęła się interesowa-
wać jakąś nową ~~co~~ rewolucyą pol-
ską.-
W r. 1858 jak zaczynałem moje
studya, poznańskie miasto

Gimnazya polskie (niektóry niemieckie), w polskich 20 godzin po polsku — a jedną po niemiecku. Nasze aspiracye polityczne : żeby w Berlinie Koło polskie miało odpowiednie znaczenie. Co znaczy dla Berlina i dla mieszkańców w Królestwie pruskiem mieliśmy Konstytucye [emigracya polska nie nie rozumiała z tego rozwoju politycznego na który się zanosiło]. – Przyjeżdżali różnaici ludzie młodzi i starzy którzy po uniwersytetach rozdawali „Wiadomości Polskie" "co emigracya robi i t. d.

Nareszcie usłyszeliśmy także

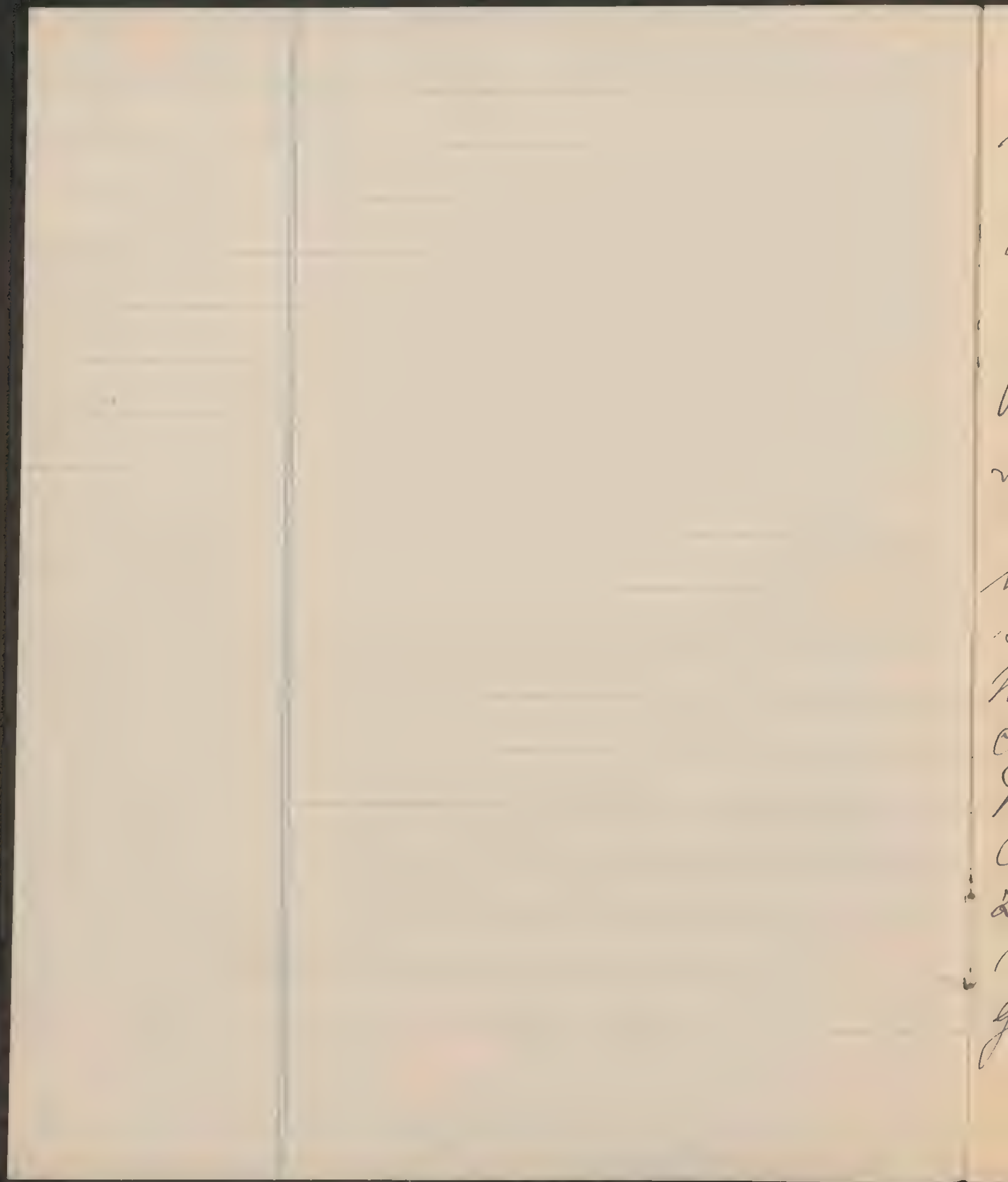

że t[illegible] się szkoła wojskowa
na koszt rządu

zaczęła się mło-
dzież interesować

Jeżeli czasem w czasie spotka-
nia z kolegami polskiemi sły-
szałem że to są [illegible]
To mnie te rzeczy
nie interesowały wobec studyów kla-
sycznych. —
W r. 1863 siedziałem po większej
części w środowisku w Włoszech.
Postanowiłem uwieńczyć zakoń-
czenie to [illegible] to jest
złożyć mój doktorat a z drugiej stro-
ny myślałem o jednej rzeczy do któ-
rej mnie namawiał prof. Cybulski

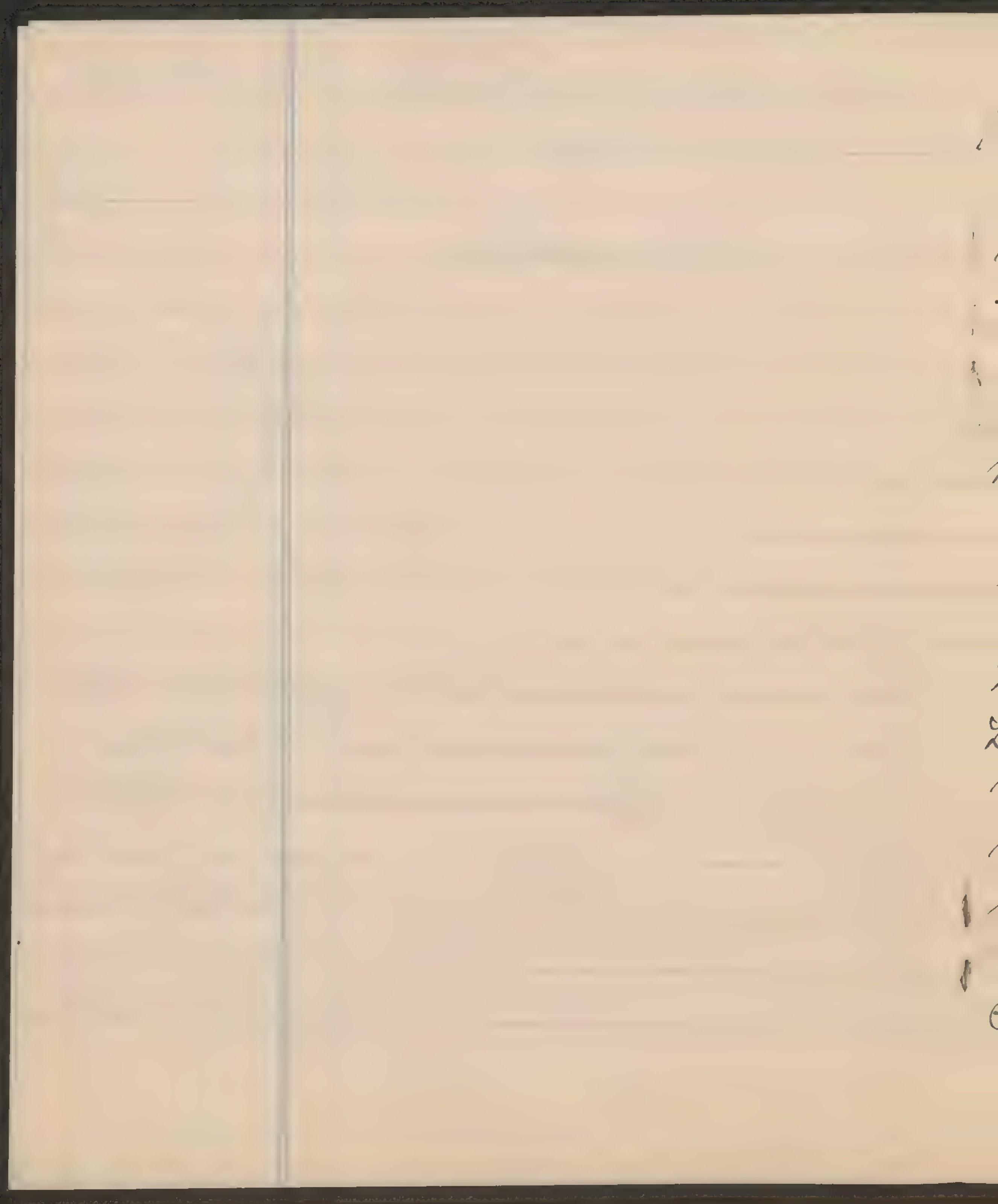

(Który wykładał
zawsze namawiał żebym jechał
do Warszawy i kończył tam na istnie-
nie Szkoły Głównej.
1866 pojechałem do Szkoły Głów-
nej, tam dwa lata
Na adjun-
kta proponował mnie wybierać
(Moim Kolegą
był wtedy Strużyc)
Rozeszła się wiadomość
że Szkoła Główna musi być
zamieniona na uniwersytet.
Wtedy chciałem się dowiedzieć na
~~xxxx~~ na jakich warunkach członko-
wie Szkoły Głównej
(Powiedziano że nie
etatowi muszą wykładać po

rosyjskich etatów zaś mogę parę lat wykładać
W r. 1868 na Wielkanoc bawił w Warszawie minister hr. Tołstoj Dymitr więc poszedłem do niego na audyencyę, będąc dla mnie miła i korzystna ale powiedział
matematyki fizyki i t. d.
ale do filozofii to trzeba takiej znajomości mistycznej literatury rosyjskiej
że to jest nie sposób wystawić sobie, żeby filozof przez kilka lat nauczył się dostatecznie po rosyjsku. Wtedy postanowiłem Szkołę Główną rzucić. Przypominam sobie jako idealną

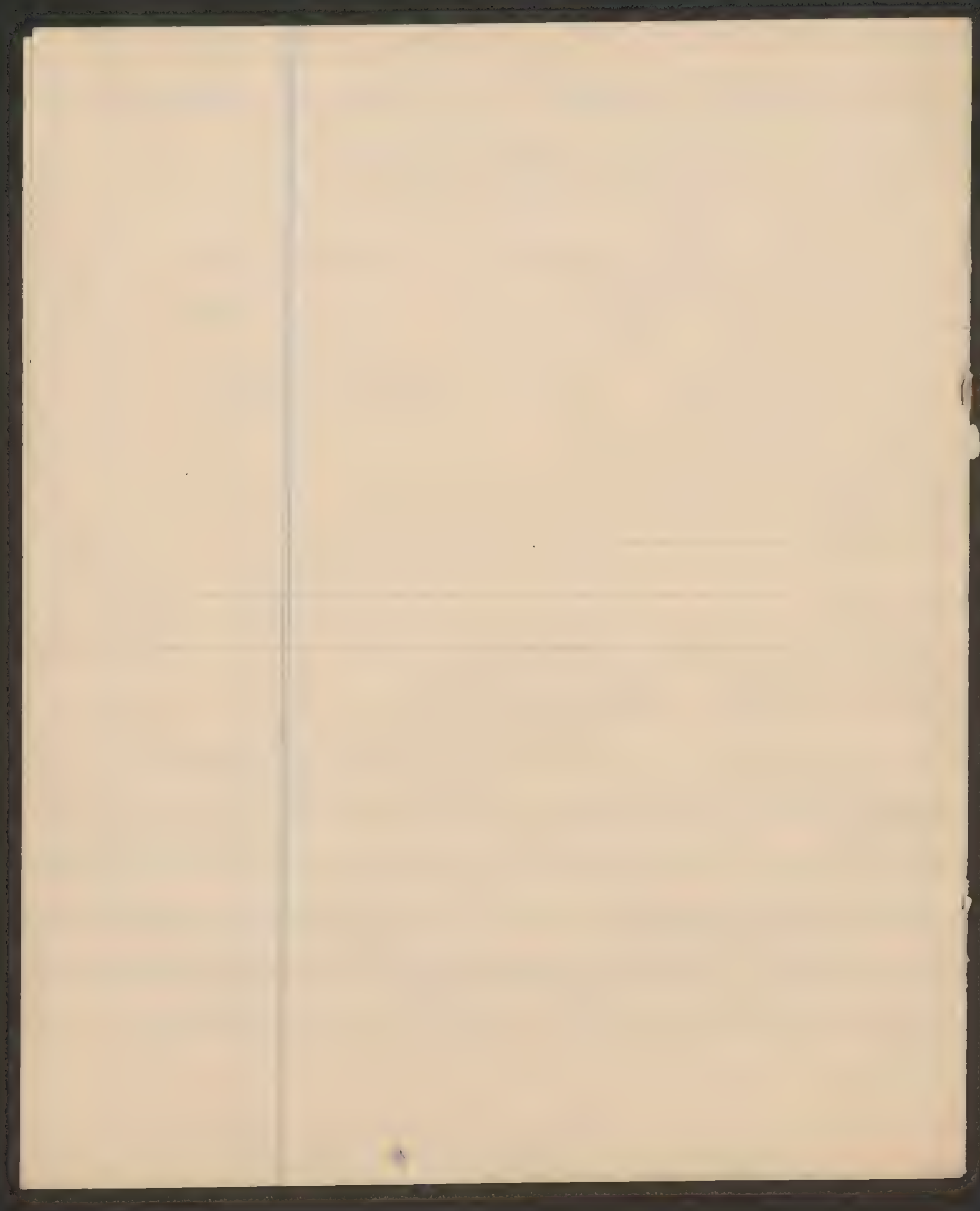

gościnę dwuletnią, którą przepędziłem z kolegami i uczniami!
Na Zielone Świątki wyjechałem do Góry w Poznańskiem (majątku Cezarego Platera) i tam przeczytałem stary numer Czasu (w Królestwie był zabroniony). — Widzę felieton Dębickiego o kazaniu Semeneńki, które miał w Kościele Panny Maryi w Krakowie. Pan Cezary Plater objaśnia że to jego dawny przyjaciel i że bardzo sympatyzuje z Zakonem Zmartwychwstańców. Za kilka dni przychodzi list od Ojca Semeneńki, że się zaprasza w gościnę.

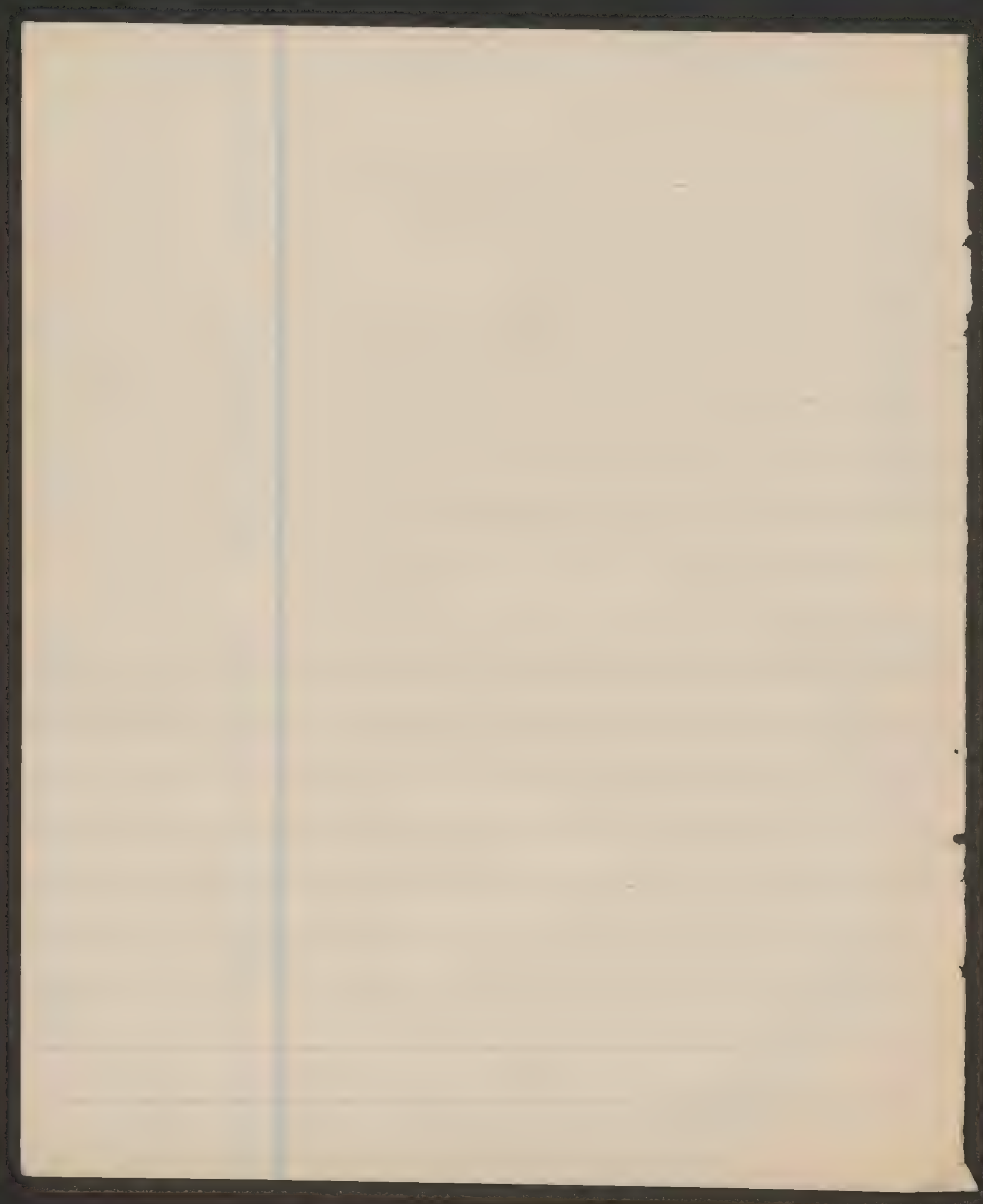

Z tych kilku dni, które razem przepędziliśmy, przekonałem się żeś to niezwykły filozof nietylko filozof w zwykłem znaczeniu, że potrafi logikę i dyalektykę na wszystkie strony obracać, ale żeś to filozof także praktyczny.
Filozofia jest albo sztuką życia albo nauką. Filozofia jest także rzeczą bardzo ciekawą ale to mnie wtedy mało interesowało lecz chodziło mi * o to na jakim systemie trzeba oprzeć życie. Niemieckie uniwersytety były wyjałowione (o Schopenhauerze pisałem rozprawę doktorską, okazał się też niewystarczającym żeby na nim oprzeć życie). – Semenenko jeden przeznaczony do ży-

cia praktycznego dla nas. Wtedy
przypominało mi się z tych roz-
mów jak w dawnych szkołach greckich
jak w Akademii Platona i liceum
Arystotelesa młodzież na-
to spieszyła do Aten
że także i w Atenach
(III w. przed Chr.) wielką gdzie
prowadzi drogą do nieba krytyki
zakłada [illegible] wierne i wydawały
wiernów [illegible] (ojciec Semenen-
ko opowiada, że mogą się w Krymie
przekonać, jak u nich te rzeczy
są praktykowane
żyje według pewnych zasad filozofi-
cznych. I tu nadmieniam, że od-
różnienie teologii od filozofii
co do życia praktycznego to błędne
w pierwszych wiekach chrześcijaństwa

~~ftla~~ filozofię nazywano jako
sztukę życia albo jako sztukę
śmierci.
[naucz Epikurejczycy
czy to życie było tak wykonywa-
nie jak wymagają prawa rozu-
mu a jeśli tę stronę
zrzucał na bok i zabierał się do
nauki i naukowo [illegible]
świat zewnętrzny to nazywano
go fizykiem]. – [illegible]
powiedział i religię

a z fizyki pogańskiej przyjmu-
jemy co potrzebne do tłumaczenia
świata. Jak greccy
filozofowie zaczynają się nad swem
życiem zastanawiać

15go lipca przyjechałem nareszcie do Krakowa. To było pierwszy raz że przejeżdżałem przez Austryę.
Z otędy, w Rzymie, ojciec Semenenko siedział w Genzano niedaleko jeziora Nemi a przez tego miał ze sobą nowicyat (to musiał zastępować ojca Kajsiewicza)
Śliczna okolica, śliczne przechadzki, zmalazłem się nagle w nowicyacie Kalinka Byszewski (bardzo młody Celiński) i t. d. Ojciec Smolikowski (który także był bardzo młody) jeżeli przypominam sobie i te czasy kiedy na rekreacyach ciągle fi-

twórcze rozmowy i na
przechadzkach i krótkich piel-
grzymkach do kościołów średnio
wiecznych [wiele sztuki]
i ciągle dyskutowano
estetyce i wtedy zrozumiałem
jak mogła istnieć szkoła Pla-
tona i Arystotelesa, ciągle pra-
cowali razem i obserwowali pełne
życie wspólne.
Wszystkie straszne obrazy które
w emigracji sterroru o życiu
z mistycznych wtajemniczeń
to było wielkie
zdziwienie.
Wszystko ten się szczęśliwie skoń-
czył. ~~Zacząl~~ Zacząłem studya
teologiczne w Krakowie.

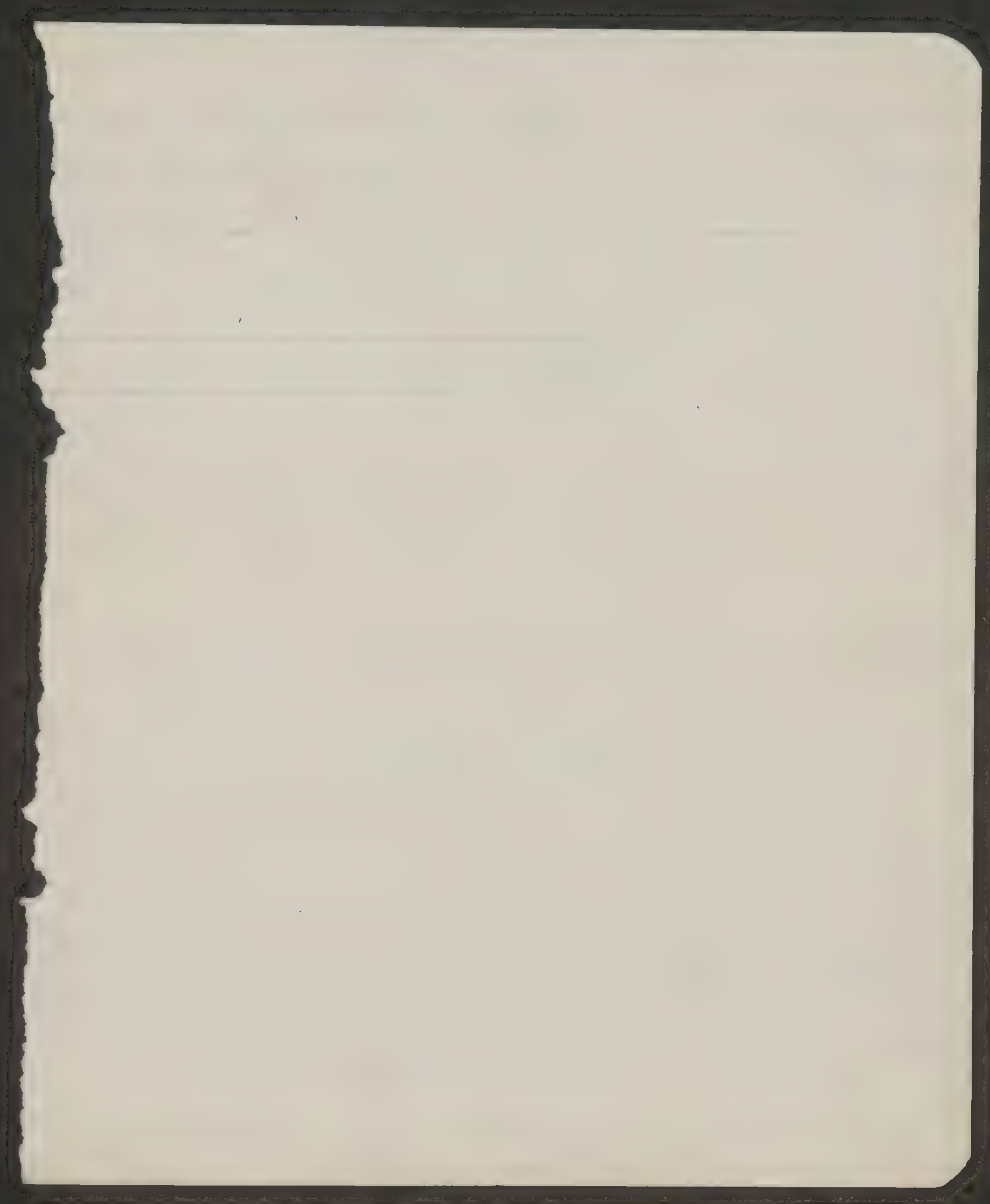

Następuje kolosalny rok który
przez katolików nie jest dosyć ce-
niony 1869 gdzie w grudniu
się zbiera Sobór watykański.
Ten Sobór nie jest skończony
główną rzeczą tą soboru nie
postanowienie państw wysokie woj-
ny które jakiś sobór
unieważnije. Ten Sobór jest zawie-
szony. Podczas tego Sobo-
ru miałem szczęście widzieć ma-
ło ludzi. Na rekreacyach
[mieszkałem u św.
Klarysynistra] przechodził Ojciec
Święty który miewał zadziwiające
prelekcye. ale mieszkało
wielu biskupów zwłaszcza Ameryka-
nów a Ojciec Święty należał

do najrozmaitszych komisji
[nad sprawami zbierającego
się soboru]. A jeżeli się myśli
nad martwą literaturę w której
krom tonąć [niedostatnie] trze-
ba widzieć co to było za kolosalne
życie [w czerwcu ~~[illegible]~~
jeszcze były ruchy wojska papies-
kiego

w Borghese mieszkałem
także w Rzymie jak go bombar-
dowano] [Straciliśmy niestety
ojca Kajsiewicza †. To opłynęło-
na mnie niekorzystnie, bo jej Se-
~~[illegible]~~ meneńkę zrobili genera-
łem mnie zaś rektorem Ko-
legium polskiego, mniej korzysta-
łem z rozmów z nim

ogólne me wrażenie: Ojciec Rajsiewicz i Semenenko mogli się czasem spierać ~~ale~~ ale bardzo się kochali, dalej: były to dwie natury wyjątkowe, które się składały w jedną całość. I jak dziś jest przyjęte według słusznego zdania Anglików, że każdy filozof musi być albo Platończykiem albo Arystotelikiem a wszystkie inne poglądy są błędne. [Tak i ... a Arystoteles i Platon są rzecz...]

jeden był kolosalnym rozmodlenia a drugi był mistykiem, lepiej mówiąc metafizykiem a w życiu

codziennem byli obaj bardzo dobrzy
Kochali najbliższych robili wszystko
co można było robić dla ludzkości.
Jest podstawą każdego po-
gi zakonu, jeżeli nie zamienia
się w mechaniczną albo bardzo
sztuczną i często suchą instytu-
cję są ludzie któ-
rzy się kochają i razem żyją dla
wspólnej sprawy. O ile znowu
później się spotykałem te sto-
sunki się powtarzały.

Dlatego się cieszę, że dzisiejsze zebranie, które było przez rozmaite wyrazy

Zaręcza nam że i nadal Zmartwychwstańcy nie będą źle widziani.

Semenenko był znakomitym łacinnikiem i umiał po grecku i wszyscy go podziwiali.

Jedna rzecz na którą zwracam uwagę w pismach Kajsiewicza i Semenenki

Uważam że potrzebne żeby nasz Zakon pracował nad rozwiązaniem kwestji socjalnej. - Mnie się zdaje, że zadanie to jest jedno z najważniejszych.

może być źle rozwiązane [np. przez jakiś zakon] albo może być najpierw źle rozwiązane a potem dobrze rozwiązane.

Leon XIII raz o małem kółku

† Zaczęto mówić o Christlich socialen mówił „każdy chrześcijanin ma być socjalny"

Socjalizm jest rozwiązaniem według praw społecznych zagadnień osobistych

bez socjalizmu nie można się obejść,

żeby o uniwersytecie sekt

ale mnie się zdaje że jeżeliby zgromadzenie się tego na nowo podjęło toby odpowiedziało zadaniom bardzo potrzebnym. Od encykliki

Lemma XIII.

Ja to wszystko czynię bo do roboty socjalnej trzeba dużo miłości. Były czasy kiedy nasi czuli

jeżeli idą się jakąś partyę

Zostało pod inspekcyą kiel... pod. Jakie mogą być trudności to jednak podnosić to jak trzeba od ojciec Kwiatkiewicz z jednej strony a ojciec Semenenko z drugiej zajmowali się sprawami społecznemi i dlatego im się należy wdzięczność a największa za to, że utworzyli Kolegium polskie w Rzymie co to sprowadziło ~~spo~~ stosunki szczególne między jedną częścią przynajmniej Polski a Watykanem

25.

Ranem.
Mnie się zdaje, że te niepo-
wodzenia dawniejsze Zmartwych-
wstanie od Bis rozkłady im odna-
grodzone w Bim wszystkim-
i chciałbym żeby
w największym związku
ze społeczeństwem naszem i nie
zaniedbywać społeczeństwo obcych
z szczególniej Włoch.
Seneka mówił: „ja pragnę jednej
rzeczy: je dlaczego ”kejć Civis magna
rei publicae generis humani.”
Powinniśmy wszystkich Rodaków
czy zatajać innem językiem.
przypominam jak przykład ~~przez~~
Stanów Zjednoczonych musiał
wykłady

W Stanach Zjednoczonych zaczęli tępić murzynów za to że murzyni [illegible]
[illegible] ws afetą i białym
Ale nam trzeba miłości nawet międzynarodowej i międzyrasowej

W imieniu całego Komitetu dziękuję wszystkim obecnym i pragnę żeby zgromadzenie i nadal zostawało pod łaską i opieką Pańską.

[illegible]

91

Przemówienie
X. Dr. Prof. Stefana Pawlickiego
Dn. 1 lip. 914 r.

Sodales carissimi!
Auditores humanissimi!

Laudare collegam perquam diligentem et honestum qui jam viginti tribus annis in hac alma universitate nobiscum et juventuti erudiendae deditus est et litteris colendis, profecto difficile non est, quum fere quotidie testes simus et virtutis ejus eximiae et rerum perfecte gestarum magnamque praeterea, quotiescunque libuit, experiamur ab eo officiorum liberalitatem fidelitatemque collegialem. Itaque liceat nobis ex abundantia cordium nostrorum clamare sincero cum ~~[illegible] licet~~ gaudio: valeat et vivat multos annos collega noster carissimus Leo Sternbach.

Oritur tamen quaestio difficilior, quam lingua polona tractaturus sum, quum multi adsint, qui ~~linguam~~ latinam aut raro loquantur aut omnino ignorent.

Powiem tedy w języku ojczystym, jaki jeszcze inny powód skłonił nas do tego zebrania uroczystego. Pierwszy, jak co dopiero wyłożyłem, jest wdzięczność, którą chcieliśmy wyrazić drogiemu koledze, że przez dwadzieścia kilka lat tak chlubnie i swoje spełniał obowiązki i nam także ku temu pomagał, bo w każdej społecznej instytucyi każdy kolega pracowity i obowiązkowy innym kolegom dopomaga i na wdzięczność ich zasługuje. Ale wolno zapytać, czy tylko dla tego zebraliśmy się, aby uczcić koleżeńskie i społeczne zasługi naszego towarzysza? Każdy kto choć trochę poznał solenizanta na to odpowie, że w nim przebywa coś więcej, niż tylko krajowy profesor. Przez swoje pisma i stosunki wyrobił sobie znaczenie, sięgające poza materyalne granice naszego kraju. Należy on do małej u nas liczby profesorów europejskich.

Że Sternbach stał się takim, jakim niedawno przed nim, inny Polak, prof. petersburgski Zieliński, autor sławnego dzieła: Ciceron im Wandel der Jahrhunderte, zawdzięcza głównie temu, że wynalazł nową metodę do swoich badań filologicznych i wyłożył ją w językach powszechnie zrozumiałych, po łacinie lub po niemiecku. Zapyta tu niejeden, co to za nowa metoda?

Łask. Panowie!

Chwal. Koleg ~~zostanie~~ gdy przez [illegible] lat (z wiene [illegible] razem z wytężoną siłą [illegible] przedstawi

Dla ~~dob.~~ młodz. i dla ~~postę.~~ rozwoju nauk. nie jest [illegible] to, zbyt [illegible] Wszak przez lat

30 patrzyliś. my na to, co robił nasz kochany Koleg. ~~[illegible]~~ bez [illegible] i nam często brali

udział w niejednej wspól. pracy (~~[illegible]~~) wspól. [illegible] ~~[illegible]~~ i

świad. [illegible] prawdz. przyj., a to [illegible] mojem zdaniem (z [illegible] [illegible]) aby

mu ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible] wyrazić ~~[illegible]~~ [illegible] podzięko =

Jednakże powst. drug. pyt.: na które odpow. jest tak łatwo

na pierwsz.; Czytan. dzieł. w zak. dla nauki a ~~[illegible]~~ które mogą nie jedno wyrazić, co

wyrazić: dla ludzkości. Jeżeli kto umie dobrze po grecku i dobrze zna

swoich [illegible] [illegible] do których on należy, musiałby [illegible] i wyraz.

[illegible] z tej. [illegible] ~~[illegible]~~ żadnego, nowsz. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] sobie [illegible], który wpłynął [illegible] [illegible] zarazy. się

[illegible] a do tej. potrzeb. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] na kolbach

[illegible] naukow. [illegible] [illegible] [illegible]) który [illegible] [illegible] i w zaczyna

[illegible] odgłos po wrodzon. [illegible] [illegible] do [illegible] [illegible]

[illegible] zatrzyma ~~[illegible]~~ Koleg. Sternb., dlaczego? bo odkrył nowa metod

a jeżeli jej znacz. [illegible] [illegible] wykonywa jej z taka [illegible]

i wielk. sukces: że z [illegible] [illegible] uważ. [illegible], to dotąd ~~[illegible]~~ do

[illegible]

Ażeb. [illegible] tej [illegible] nawet dla niefilol. [illegible] przypomi.

że jedna z [illegible] ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ [illegible], który posługuje się ta metodą jest [illegible]

[illegible]. Wiadom. że manuskrypt grecki [illegible] autor. [illegible] [illegible]

[illegible] przepisyw. lub [illegible]. [illegible] uleg. [illegible] od

[illegible] przed [illegible] [illegible] [illegible] z nich [illegible].

Akademia Umiejętności w Krakowie.

Nr.505/14.

Posiedzenie Wydziału historyczno-filozoficznego odbędzie się w poniedziałek, dnia 15 czerwca 1914, o godzinie 5 po południu.

Porządek dzienny.

1. Dr. Roman Grodecki: Mincerze w wcześniejszem średniowieczu polskiem.
2. Dr. Oskar Halecki: Ostatnie lata Świdrygiełły a kwestya Wołyńska za Kazimierza Jagiell.

W Krakowie, dnia 10 czerwca 1914.

B. Ulanowski.
Sekretarz Wydziału.

a [illegible] błąd lub [illegible]
[illegible] lub [illegible]
[illegible] Jak [illegible]
[illegible]
[illegible] lub [illegible]
[illegible]
[illegible] dla [illegible]

Sodales honestissimi, carissimi!

Laudare collegam, qui ~~multos~~ iam viginti tribus annos ~~una nobiscum viribus intensis~~ — in hac alma litt. univ. ~~laboravit~~ dedita est et in iuventuti ~~educandae~~ educandae et studiis litterarum dedita est scientiisque ~~colendae~~ colendae, non est res admodum difficilis. Per annos enim triginta experti sumus fere omnia quae egit optimus collega noster, et saepius fine una cum eo labore commune, pergimus ac multa experti sumus ab eo servitia amicissimo. Multa exempla verae sincerae que amicitiae hocque ut mihi quidem videtur sufficeret in omni societate ut solemni modo per annos triginta simul percitos officio ipsi gratias agamus maximas.

Altera tamen quaestio oritur minus facilis solutu. Eris autem haec fere?: Possit quis interrogare, quidnam fecerit in universitate scientiaque vel quod fere simile sonat: quidnam ipsi debeat humanitas? Siquis bene intelligit linguam graecam et recte docet discipulos ingenue educat, ipsi gratias debet ... reliquae nationes nullam contentus esse debet quod eius inde colligunt utilitatem. Hoc tum demum efficitur 100 prof.

polonus per scripta sua et relationes extra nova inventa
novasque veritates profert ad usum aliarum nationum illisque commu-
nicat. Hoc vero fieri nequit nisi apud exteros lingua pere-
grina omnibus nota aliquam novam methodum exponat quae praevia
ti apud exteros comprobata ubique studiis quaerendis
afferunt nova quaedam adjumenta. Tum professor polonus fit
doctor europaeus ejusque studia et scripta fiunt internationalia
qui honor nostro Sternbachio omnino hodie competit. Si vero
quis quaerat, quonam jure haec gloria ipsi competat,
respondeo propter novam methodum quam ipse adhibet in
determinanda aetate textuum. Si vero nota erat apud exte-
ras nationes, noster bonae mem. collega adhibebat eam tanta cum
industria eximia tantoque cum successu, ut propter successus
suos alienigenarum doctorum attentionem in se converteret

Sodales honestissimi, carissimi!

Laudare collegam diligentissimum, qui jam viginti tribus annis una nobiscum in hac alma universitate et juventuti educandae deditus est et litteris colendis, profecto non est res difficilis, quam quotidie testes fuerimus et virtutis ejus et rerum gestarum multarum et ipso experti sive officiorum liberalitatis documenta.

Ut difficilis haec quaestio etiam illis, qui philologiae antiquae non student systematice, aliquo modo innotescat, animadvertendo absolute necessariam methodum studiorum classicorum in eo consistere, ut textus semper inveniatur purissimus et rectissime intelligatur.

Z c Eos XX, 1

Nr. 10 b, Drukarnia narodowa, 1909) p. t.: »Starożytność klasyczna i wykształcenie klasyczne.« Jeżeli nie co innego, to ono dowodzi polskości autora i pozwala nam stwierdzić, że jednego z największych i najuniwersalniejszych filologów klasycznych XX w. wydała Polska. To też z uczuciem słusznej dumy spoglądamy na jubilata, życząc mu dalszego trzydziestolecia równie owocnej pracy.

Gdy Zieliński opuszczał Lipsk, przybył tam z Wiednia na studya do O. Ribbecka ośmnastoletni Polak (ur. 2 lipca 1864 w Drohobyczu) Leon Sternbach i w r. 1884 (a więc przed 30 laty) napisał tam pracę, która wyszła potem w Wiedniu jako dyssertacya doktorska p. t. Meletemata Graeca, pars I. Erudycya i wyrobienie dwudziestoletniego filologa wzbudziła podziw i u kierowników seminaryum lipskiego, którzy mu przyznali specyalną nagrodę, i u wiedeńskiego profesora W. Hartla, któremu owa praca jest dedykowana. Wychodząc z krytyki i egzegezy epigramów Antologii palatyńskiej, której kodeks heidelbergski na nowo porównał, młodociany autor traktuje tam prawie wszystkich poetów greckich aż do późnych Bizantyńców i mnóstwo ich miejsc poprawia i objaśnia. Studya w Bibliotekach włoskich dostarczają mu nowych materyałów, zużytkowanych już po części w »Beiträge zu den Fragmenten des Aristophanes« (Wien. Stud. VIII 1886), a przedewszystkiem w »De Gnomologio Vaticano inedito« (W. St. IX—XI, 1887 nn), »Gnomica« (Comment. in honorem O. Ribbeckii, 1888) i »Anthologiae Planudeae Appendix Barberino-Vaticana« (1890), z którą to publikacyą łączą się także »Crinagorea« (W. St. XII 1890). Zbiór parallel z całego obszaru literatury greckiej i rzymskiej, illustrujący po raz pierwszy wydane gnomy mędrców i literatów greckich znowu był zdumiewający.

W r. 1889 (a więc przed 25 laty) habilitował się 25-letni filolog na uniwersytecie lwowskim, a po dwóch latach przeniósł veniam legendi do Krakowa, gdzie w r. 1892 został profesorem nadzwyczajnym, w r. 1897 zwyczajnym i gdzie w r. 1904/5 piastował godność dziekana Wydziału filol. W r. 1893 wybrany został członkiem korespondentem Akad. Um w Krakowie, a w r. 1902 jej członkiem czynnym. Jest też członkiem zakrajowym Akad. Um. w Pradze i członkiem korespondentem Inst. archeol. w Wiedniu. Mozolniejsze od tych jest członkostwo Rady szkolnej Krajowej, w której pracuje od r. 1905.

Publikacye, wydane po r. 1890 opierają się przeważnie na nowych materyałach rękopiśmiennych, zebranych w bibliotekach włoskich i francuskich, a odnoszą się przedewszystkiem do poetów i prozaików bizantyjskich. Tu należą: »Georgii Pisidae carmina inedita« (W. St. XIII i XIV 1891 n), »Joannis Geometrae carmen de S. Panteleemone«, Rozpr. Akad. krak. filol. XVI 1892), »Photii Patriarchae opusculum paraeneticum (Tamże XX, 1893), »Excerpta Parisina«, »Analecta Photiana« (tamże), »De Georgio Pisida Nonni Sectatore« (Analecta graeco-latina; 1893), »Excerpta Vaticana« (W. St. XVI 1894), »Methodii Patriarchae et Ignatii Patriarchae carmina inedita« (Eos IV), »Christophorea«, »Observationes in Georgium Corcyreum« (Eos V); »Appendix Christophorea«

(Eos VI), »Analecta Byzantina« I. II (Česke Mus. filol. VI. VII 1900 n)., »De Georgii Pisidae apud Theophanem aliosque historicos reliquiis«, »De Georgii Pisidae fragmentis a Suida servatis«, »Observationum in G. Pisidae carmina historica appendix metrica«, »Analecta Avarica«, (Rozpr. Akad. t. 30, 1900), »Analecta Manassea« (Eos VII), Beiträge zur Kunstgesch. bei Konst. Manasses (Jahresh. d. österr. Inst. V 1902, Beih.), »Constantini Manassae ecphrasis inedita« (W. St. XXIV 1901), »Eugen von Palermo« (Byz. Ztschrift XI 1902), »Nicolai Calliclis carmina« (Rozpr. Akad. 36, 1903), »De Ioanne Psello« (Eos IX) »Ein Schmähgedicht des Joa. Psellos« (W. St. XXV 1903) »Spicilegium Prodromeum« (Rozpr. Akad. 39, 1904). Wydania i badania powyższe stanowią poważną pozycyę w opracowaniu poezyi bizantyńskiej u Krumbachera, z którym autora łączyły stosunki osobistej przyjaźni.

We wszystkich badaniach bizantyjskich wielką rolę, jako źródła i wzory, odgrywają autorzy klasyczni. Prof. Sternbach specyalne prace poświęcił dwom, Ezopowi i Menandrowi, których utwory i wiersze wymagały przedewszystkiem illustrowania setkami parallel z całej literatury greckiej i łacińskiej. To też niewyczerpaną skarbnicą takich parallel są: »Menandrea« (Rozpr. Akad. t. XIV, 1891), »Curae Menandreae« (tamże t. XVII 1892), »Fabularum Aesopiarum Sylloge« (tamże t. XXI, 1894), »Lectionum Aesopiarum specimen« (Eos I 1894), »Lessings Anmerkungen zu den Fabeln des Aesop kritisch beleuchtet« (W. Stud. XVII 1895). Ulubione studya gnomologiczne znalazły wyraz w »Appendix Gnomica« (Rozpr. Akad. XX 1893), »Gnomologium Parisinum« (tamże), »De Vincentii Bellovacensis excerptis Graecis« (Česke Mus. filol. VI 1900). Tylko w streszczeniu z odczytów na posiedzeniach Wydziału filol. ukazały się prace: Über Theocrits Leben u. Werke« (Anzeiger 1891), O stosunku Katona do hellenizmu (Sprawozd. 1895), Studia Homerica (Sprawozd. 1910) Kajros i Metanoja Lysipposa, Studyum archeol. (Sprawozd. 1910).

Ostatnie przyczynki prof. Sternbacha (w Eos, 1910; Stromata in honorem Cas. Morawski) odnoszą się do poezyi św. Grzegorza z Nazyanzu, których wydanie autor przygotowuje do druku, prowadząc równocześnie redakcyę »Meletemata patristica«, służących pracom przygotowawczym.

Nie odkłada jednak na bok i literatury świeckiej. jak świadczą zakomunikowane (w kwietniu i czerwcu b. r.) na posiedzeniu Wydz. filol. Akad. Um. w Krakowie »Przyczynki do mitu o Filomeli i Tereusie«, przeorywające znowu całą literaturę klasyczną, lub zapowiedziane na najbliższy czas »Adynata«, zbiór i filiacya formuł t. zw. »niemożliwości«. A kto zna zbiory i materyały prof. Sternbacha, odnoszące się do zwierząt i roślin w literaturze greckiej i rzymskiej, do przysłów, do gnom, do leksykografii, którą już tyloma wzbogacił athesaurista, ten wie, że drugie trzydziestolecie równie wytężonej pracy ledwie wystarczy na opracowanie i opublikowanie tego wszystkiego. To też serdeczne »Szczęść Boże!« szlemy niestrudzonemu pracownikowi, który w południe życia przystanął na chwilę nad owocodajnym łanem, by widokiem tego, co już leży na pokosach, pokrzepić się do dalszej pracy.

T. S.

Panie i Panowie!

Chwila uroczysta sprowadziła nas do auli uniw.; chwila dla Was i dla mnie pełna wzruszeń głębo. Macie ślubow. wierno. naszej almae matri, która przed wami roztwarła swe podwoje. Chwila to niezwykła, bo stano o waszej przyszło.; o wasz. rozwoju ducha.

Wiele jest zakład. nauko. do któr. młodz. wstęp. w więk. stopnie zapisuj. się, uzys. na lek. przestrzeg. praw obowiązuj. Przyszłe: być siłą i poklasz. bo bez tego pobyt jej w szko. nie ma żadn. celu. Ale imatrykula. uniw. i ją poprzedz. ślubow. wierno. ma znacz. inn. znacze. Dla tego. powsz.: chwila obecna jest wszak. jest wyjątko. Zapew. życie uniw. ma swoj. stwor. formeł. powtarzaj. się w każd. organiz. społecz. Kto chce razem z innymi żyć i pracow. musi poddaw. się praw. przez szczeg. który każ. uin. sob. i wsz. jest drog. Bez tego wzajem. szacun. wyraż. się w potrzeb. prawa, żadn. organi. utrzym. się nie zdoła.

Ale gdzb.-o nie wszt. nie chodzi. wystarcz:
6. ustn. czy pisem. zobowiąz. się w chwili zapoczątkowa.
się: ~~Wam~~ akt zapisyw. się jest dyskwaraj. ~~przeczyt. stałe. oświad. by, że~~
deklara: ~~oświadczeń~~. że się przy. tej woli. ~~przyjął~~, obowiąz
każd. z ostun. uniw. - dzieli mimo to. od nie.
pamięt. czas: studia. wsp. wych. zbiera. się w
form. uwag: i w obec roboty. i dzieli. swoich
ślub. wierno: prawom uniwer: dowodzi to,
że uniw. jest instytu. wyjątko. mianowicie
jest gmach. budow: przez długi wiecy pokoleń
na chwałę naro.: W istocie: pragnie. naj.
szlachetn. serc ludz. i najzupełniej. oddan.
umysłów dziej. gmach ten. służ. To
też naro. które zdoła. zachow. uniw. swoj:
a nie rozbity ich ręką świętokradzką - jak.
to Fran. zrob. po wielk. revolu - na szkod.
fakto. nie maj. ze zob. żad. związ. - te naro.
dumne są z wszechnic swoich, wyznacz. im
rolę samodziel. - rzeczyposp. nauko. i a stanący:
im zadan: złota odmienne. niezaw. związ.

nie wszystk. inn. zakład. wychow. Profeso. życie
swoj. poświę. badan. naukow. a stud.: pragn.
zost. ich współpracowni: O tem prawdzi. wielkopom.
zadan. uniwers. ++ rozwodzi. się w pierw. w moj
mowie inaugur: a teraz. powta: że z inn:
zawód. imatrykulo. się nie może: Bo imatry
to ślub wieczny: na zaw. nam: który każ. obiera
za pracę swoj: i któr. staś. będz. przez życie
całe. Jej ma poświę. się całkowi; dla niej
pracow. z użyci. sił wszystk: Dla tego chociaż
dziś. jest wyjątk: w życiu wasz. Tak. Powinno
Postanowiliś. wasz. pracow. raz. z prawdziwą
wasz: a jeś. w później. życiu nie każ. z was
będz. teoretycz. naszym. współpracow.; jeś. w zawod.
praktycz. będz. musie: uprawia. każd: naukę:
zasięch. dla prakt. zadań. to wskaż. dzisiaj.
ową się w związ. z naukami. swoi: to nie
że one dla tego: obok wykł. teorety. poświę.
wiele czasu praktycz. ćwicze: po klini. laborato.
i zemsz. aby każ. ze stud. gdy okaż. się

† bez któr. ciągło. badań naukow. prawd. by się w świecie.

potrzeb: potrzeb: oddać się na usługi prakty. ludzkości:

Czy kto więc zwróci się powrot. do uprawy teor: czy do wymagań. umiej. i stosow. prakty: dojść. w ciąg. stud. dalsz. okaż. się ale już po tych pierw. miesiąc: mogliś. przekon. się, że prakt. wyższe musi być teor: i wspól. badan jej z nauczy. To badan. jest warunk. pierw. i główn. zadan. Ono zabier. wam dusze wasz. młod: najczyściej. najlepsz. Mogłab. się zdaw. że to niewol: straw: Ale niewola, którą każd. dobrowol. na sieb. przyjmu okaż. się ~~jest~~ może wolno. wyższ: Bo z własn. woli, po dojrzał. namyśle, każd. wybier. sob. swój zawód naukow: Jed. chce zost. kapłan. lub lekarz; drugi sędzią lub nauczy; inn. poświęci się ~~ustaw~~ ~~do~~ służb państw ~~prakt.~~ Zapew: to poważne. nie łatw. przyszło: był się namyśl. o trud. rozczarow: walk: towarzy każd. zawodu: Ale odwagi dodaj owa miłość, wiedzy którą zaw. była mistrzy. życia, pocieszyciel. strapion; ~~[illegible]~~ twórcz. wszystk. co piękn. i szlachet

Społeczeńst. i mający prawo dzieło

~~Naród~~ ~~ö ludzko~~. potrzeb. nasz. usług a tych spełn. wszys. nie może, jak wszys., dzięki na działa. specjalist. Gdy wszyscy: naszej do społeczeń. dobr. i doskon: sędziów. lekarzy. itd. i t.p. wszys. wspól. miło. koleżeń. a poznają się wielki: potrzeb. społecz. wszyscy. nasi: spełni. swój obowiązek; spełni. tym większo: względ. społeczeń: bo wszyscy. bez. żyli społeczeń. dla którego uprzew. nasi: i mówią. do nas. prawdy.

A gdy nas. uprzew. jest w język. narodo: starza przyszł. nadziej: że młodyt. Tatar. nabyw. się bez stoj. się dziwię. Kultu: narodo.# Ta myśl, tatka prost. i szczere: że nie wiem myśl. nie zwrac. się uwagi przy dzisiej. imatyk: gwałt. się nasza: gdy powst: dla uczonych. ~~...~~ polity: liczn. zastęp: rodak: w nasz. nad: wszel. tej: w niebo i orłów. od dawn. nasz dały, wykształ: uczn. w język. ojczyst.

~~Od wielu lat~~ ~~Tu też nie wątpię, że młody pobraty~~:

Jakkolwiek jest przeczyć: że wszystko nasza młodzież wolności: jak tego przez pogardę: pod rząd: świat sąsiedn. mocarz: a gdy się zważy, że od roku lub dwu na przestrz: dawn. Rzeczypospo: naszej, nie tyl: nie ma polsk. szkół: ale żad. szkół i że cała Rossya ~~...~~ ma uniw. zamknięt:

Ta sama treść myśle: wspóln. całe ludzko: przybie: dopiero w treści język: narodo: osob. postaci: każdy staje się bogat. znamienity: i który stara: najpierw: dobyt. przez narodo:

uwzi. za zwrz: niebyw: że dość cząs uwzych zwdz:
Konzept: z gorliwo. uczucz arcubzi: mói. wespra:
dług. chwil stracę: i wypad: braki, prost: w bud.
sprawność. uczn: ogół: normal: wpraw. uczn. wyjęd.
jest prawie: a liczb. dozgub specjaln. uwar
mg. zwrócić: To też kolosal. trzeba ich praca
a każd: z młod. nam przyjęć: który mi zdaje.
że moż. chwilo: przebyw. w Zakop: jagiellon:
wszechn: nieh pamięt. że wszystk. Do swojich
niedziel będą musiał prowadz: za dzięki: i tych
oddział: który nie zdoła: pójść na jej. wykład:
i zrobić u was, czego chcesz: zabiera
w Warsz. Wiln. Kijo – wykład: powaz:
ucz: dają: możno. pracow: w tym kierunek.
Ale bied. uczn. sprzeczn.

de:
ppra:
bod.
ped.
r
ez
.
l.
jit
l
ld.
.
f.

Wiele widziano. Sam się nałożył, drodzy Panowie!
Ale jakże ja opowiem! [illegible] [illegible] [illegible] co mu
ciało pojedyń wymienić z wszystkiemi, że [illegible] mi-
kel [illegible] [illegible], [illegible], żeby nie prowadzić
do sprzeczności.

Mogę jednak powiedzieć, bez wspomnień wszyst-
kiej prostocie, to co wiem w tej chwili. Otóż bez przy-
czyny powiem, że wiem wiele osób [illegible], które ta-
kie [illegible]. Bo każdy obyczaj określi dobrze [illegible]
że wszystkie mogę śmiało powiedzieć:
że wszystkie może jest wielkie. Bo nie ma pomocy
między mojem [illegible] działaniem a tendencjami
obyczajów [illegible] przywiązania. Byłem od nie-
[illegible] przekonany, że [illegible] [illegible] ale postarałem
się o to być [illegible] [illegible] wiele [illegible] ale
[illegible] nie [illegible] i [illegible] [illegible] z
[illegible] powodu wobec [illegible] =

möglich ist, auch nur das Wichtigste festzuhalten. Einen **Niederschlag** alles Wissenswerten über die **Fortschritte** und Begebnisse der letzten Jahre bildet der **Ergänzungsband** zu Herders Konversations=Lexikon, dargeboten in der bequemen lexikalischen Form, eng angepaßt an das Hauptwerk.

Über die Ereignisse der **jüngsten** Vergangenheit, die in die lebendige Gegenwart hereingreifen und sie beeinflussen, über die Männer und Errungenschaften des Tages brauchen wir am häufigsten Auskunft und **gerade darüber** gibt der Ergänzungsband zu Herders Konversations=Lexikon Aufschluß, und zwar für **alle** Gebiete — wie beim Hauptwerk vermittelt durch die sachkundigsten Fachgelehrten und Männer der Praxis. Vielen Besitzern von Herders Konversations=Lexikon dürfte es besonders willkommen sein, daß dem Ergänzungsband **ein vollständiges Ortsregister** beigegeben ist.

Herders Konversations=Lexikon bildet mit seinem Ergänzungsband ein einheitliches, bis auf die jüngste Gegenwart fortgeführtes Nachschlagewerk von höchstem Werte. Kein Besitzer von Herders Konversations=Lexikon **wird des Ergänzungsbandes,** der die Vollendung des Hauptwerkes in allen Teilen auf die volle Höhe des Tages darstellt, **entraten können.**

Schon **ein** flüchtiger Blick in den reichen Inhalt des Ergänzungsbandes wird dessen wissenschaftlichen Wert und praktische Brauchbarkeit und damit seine **Unentbehrlichkeit dartun.**

sintne perseveraturi in fide patrum suorum ~~patrum~~ erna an succumbituri infidelitatis tentationibus, tam violenter tantaque cum pertinacia aetati juvenili irruentibus.

Timores nostri et gravissimi sunt et ~~argumentis~~ tristique experentia confirmati.

Quotidie crescit [illegible] in juvenibus erga fidem sanctam indifferentia [illegible] coacti sunt in scholis religionis veritates discere in lingua aliena, non patria. Inde a multis annis gubernium Pruss. linguam nostram ~~interdixit~~ vetat ne adhibeatur in lectionibus religionis. Postea quidem in scholis superioribus eam proscripsit, nunc etiam inferiores [illegible] hac lege inhumana affliguntur.

~~Infantes~~ Pueri nostri nullam percipiunt utilitatem hoc modo perverso educati, immo injustum eum habentes et suis animis injuriosum, odium et aversionem a metodo discendi in ~~[illegible]~~ res quae docentur, transferunt religionemque ipsam detestantur. Corda nostra summo afficiuntur dolore quum videmus a pueris nostris veritates religionis sanctae despici, mores eorum depravari, saepissime blasphemari ~~quod~~ quae in scholas a ~~[illegible]~~ magistris lingua invisa de religione traduntur –

Quamdiu lectiones religionis lingua patria tradebantur scholaque una cum ecclesia curabat infantium educationem, juvenes amore utriusque matris et scholae et ecclesiae repleti pietatem colebant sanctam ~~[illegible]~~ suae religionis suae fidei –

dnia 17 lutego o godzinie 4ej w [illegible]
Powiatowej (ul. Pijarska 5).

Z wysokiem poważaniem.
St. Tarnowski

Verba dicta inter scyphos d. 3 jun. 905 ad epulas in palat. Potockiano Cracoviae vesp.

Sodales humanissimi!

Post tot praeclaras inter scyphos laudationes, quas summa cum admiratione ingentique plausu excepimus, reliquum est, ut more ~~antiquo~~ patrio nobis invicem amicitiam ~~nobis~~ propinemus firmam, stabilem ~~mutuam~~ ~~[illegible]~~, numquam cessaturam. Etenim ~~Existimabant enim~~ maiores nostri, nullum arbitrati convivium perfectum esse, nisi coronaretur ~~quod~~ solemni amicitiae ~~[illegible]~~ manifestatione, ~~nullum esse convivium perfectum~~ ~~quod~~ ~~Neque~~ ultimum poculum his sibi verbis ~~hac exclamatione~~ propinabant: ~~[illegible]~~: amemus ~~[illegible]~~ nos invicem. –

Neque potest aptior vel pulchrior dari occasio servandi traditum ab antiquis morem quam cena haec lautissima, animorum intimae concordiae splendidum exemplum.

Convenerunt e diversissimis regionibus viri illustrissimi summaque cum gratia atque eloquentia et urbis nostrae monumenta et incolas mirifice laudaverunt.
Nec immerito dignati sunt majorum nostrorum celebrare hospitalitatem qua peregrinos artifices saepissime ita detinuerint, ut fierent quasi Poloni nationemque nostram sincere et diligenter adjuvarent in artibus patriis excolendis. Summa cum laetitia et satisfactione audivimus Germanos et Italos praedicari quibus tanta semper gratia habenda est pro meritis in nos

congestis, quantā maximā animi nostri capere poteramus. Omnes ministrae Graeciae panegyrico oblectati sumus, immo rapti ad astra, uā Graecia semper exstitit omnes humanitatis parens. Videtur mihi sanē & posse & debere unius nominis adiunctio istius tanquam ratio specialis, ob quā hoc voluntā. Sodales humanissimi, vobis propinaturus sū. Roma etiā parē suā postulat gratae memoriae nostrae ac pietatis. Romae fere totā nostrā debemus culturā = Neque vereor ne meum severus agat Illius hic praesens Helladis legatus, tanquam invictus nostrae eius splendor v.

levissima passurorum sit obumbratione.
Omnes nos Hellade amamus Romaque
ipsa eam magistram suam appellavit.
Ingenue poetae romani confessi
sunt Graeciam captam ferum victorem
cepisse et artes intulisse agresti
Latio - Sed temporis decursu Roma
vaticinans creaturas omnes artesque
est dedit et perpolivit christianaeque
religionis radiis illuminata una
in lingua sua novis medio aevo
populis communicavit. Ita factum est ut
nobis quoque Roma sit omnis culturae
ingo artiumque parens. Si Graeciam veluti
novam nostram diligimus - quis novam
non diligeret! - Romam matrem appel-
lamus filialique caritate prosequimur
Occidentalis culturam quam nosquoque +

+ profitemur, romanam et Romaeque
creaturam ingeniosam. Hanc Romam
populorum formatricem, salvere jubeo
Vosque omnes rogo, sodales praestantissimi
ut poculum hoc propinemus amicitiae
mutuae corroborandae

Debentur Vobis gratiae maximae, Sodales huma-
nissimi, pro tam mirifica, tam ingenti benevolentiae
vestrae manifestatione. Voluistis nimirum splen-
dida hac ~~vestra~~ frequentia et collegae meo optimo
Mariano Sokolovio mihique ipsi dare specimen
egregium caritatis Vestrae cui nihil comparari ~~inestimabilis~~
Quaeritur tamen, possitne tanta gratia referri (potest.
quanta debetur. Iam ad me quod attinet, ingenue
confiteor me, neque verbis neque factis posse rem tam difficilem
cum omnium approbatione persolvere. Nam philosophi
neque eloquentiae nimiam dare operam possunt, ne
in sophisticam incidant, dum veritatem quaerunt
neque factis libenter incumbunt ~~student~~, dum vitam theoreticam
agunt. Nihilominus datur tertium aliquid quod et philosophis
commune est, intimus animi affectus, quo omnia
sentimus, etiam quae verbis exprimi non possunt.

Jam huic sensui intimo vere humano si fiduciam habeamus, posse sincere affirmare et collegam meum optimum Marianum Sokolovium et me ipsum sentire tantam erga Vos gratitudinem quantam maximam animi nostri capere possunt.

Sicut rector
Olympi non sprevit
Philemonis et Bau
cidis hospitium, ita
speramus tantum
afore, ut rector uni
versitatis hospitium
Helvetiae spernat
ut aequalium ~~[illegible]~~ [illegible]
de Veneris (9 junii)
celebrandi ~~[illegible]~~ praesen
tia sua adornet

Divus Plato in suo Convivio quo omnes admirentur omniaque semper ~~remanebat~~ conviviorum remanebit exemplar ~~insuperab~~ perfectissimi haud superabile, narrat Socratem cum Agathone tragico Aristophaneque comico, cum reliqui convivae aut jam profecti essent aut somno dormirent oppressi, magnam habuisse disputationem ~~inter pocula~~ ~~et~~ uno bibentes poculo ingenti. Cuius autem disputationis summa ea, ut Socrates demonstraverit, ejusdem esse viri et tragoedias comoediasque componere eumque qui vera arte tragicus esset etiam comicum esse debere. — Quam Socratis sententiam utrique (Aristophanem Agathonemque) approbavisse, coactos tamen potius quam persuasos. Haec mihi in mentem venerunt quum horis pomeridianis in theatro ~~viderem~~ Tempestas fabula ageretur, quae sola sufficit ad Socratis sententiam comprobandam. Nam quamvis in tragoediis Shakspirianis non desint figurae comicae, ~~tum~~ in comoediis suis tamen tantas perfectas introduxit ~~eorum~~ ~~aberrationem~~, ut non minus quam ejus characteres tragici ab eo depicti immensam sint gloriam adepti in litteras artesque modernas ingentem vim exercuerint. — Sufficit ex Tempestate solum Calibanum nominare quem a Renanus symbolice interpretatus ~~proposit~~ plebis rusticae inquieti effecit figuram jocosam —

Quis enim neget Krasickium suis aevi homines posterosque: ~~et nos~~ eos/ omnes qui eum lectitamus ~~reddidisse meliores~~ et reddidisse meliores et imprimis scribendi loquendique simplicitate docuisse ~~atque~~ sine qua veritas neque exprimi deventer neque aliis communicari potest.

wasz myśleniem to samo, co ja? – Co tedy tak nazywasz? – Mowę, którą dusza miewa sama do siebie o rzeczach, nad któremi zastanawia się. Chociaż jestem człowiekiem, który nic nie wie, objaśniam to w ten sposób: Zdaje mi się, że dusza, gdy myśli, nie robi nic innego, jeno rozmawia, pytając siebie i odpowiadając sobie, twierdząc i przecząc." – 42)

Tak Sokrates do Teeteta a Platon tak przejął się tą metodą, że nawet najcichsze, w głębiach duszy odbywane rozmyślanie przedstawiał jako szereg pytań i odpowiedzi. Cóż dziwnego, że jedne i drugie uważał za niezbędne cechy dialektyki! Jednakże to określenie popularne [illegible] zatem nie dosyć ścisłem [illegible]

Convio. p. 223 c:

narrat Aristodemus se ipsum sopitum diu dormivisse, deinde somno excitatum vidisse alios convivas ~~partim~~ aut dormisse aut profectos esse. Agathonem vero, Aristophanem, Socratem solos adhuc vigilavisse bibentes ampla phiala ita ut in dexteram orbis ferret. Socratem autem cum ipsis disputavisse. Neque ceterorum se recordari Aristodemus affirmabat quum neque ab initio affuisset conversationi essetque somno gravatus. Summa vero disputationis fuisse eam, ut Socr. cogeret eos fateri, ejusdem viri esse tragoediam comoediamque componere eumque qui arte tragicus esset, comicum quoque esse. Haec illos (i. Aristophanem Agathonemque) coactos potius quam persuasos concessisse, dein se somno dedisse, primo Aristoph. deinde Agathon. exorta jam luce. Socratem vero in Lyceum iisse.

Tempestas, ultimū, ut ajunt, opus dominī qu. Sh. confecit, paullo ante mortē.

Miranda

Caliban

—

Duo Veronenses

Julia

Sylvia

—

Laetae consortes Windsor

Falstaff

Mensura pro Mensura

ab Anglis severe judicata comoedia

—

Comoedia errorum

—

Multus rumor de nulla re

—

Hero –

Beatrix

R: M.

Convivae ornatissimi

Festivis ~~convivio~~ epulis laeta ~~festiva~~ verba quam maxime ~~non solum~~ conveniunt. Neque laetior cogitari oratio ~~sed quodam impetu~~ naturali

Neq. pro laetior cogitari ~~quae~~ oratio quam hodiernum conventus. Magistri laetantur discipulum suum ad summos pervenisse honores

Quia naturali quodam impetu prorumpunt. Quid enim major cogitari laetitia pro quae magistrorum ~~professorum~~ exultatione ~~ob discessum~~ qui sua gaudent discipulum studiorum cursum absolvisse. ~~[illegible]~~ philosophiam ~~laurea~~ coronatum nunc ad majora vo-

[illegible]

Honorem altissimum poetam, redeunte sexcentis post annis die memorabili, quo descendit

Honorandus est nobis ~~poetar~~ poeta altissimus qui abhinc ~~hodie~~ sexcentis ~~ante~~ annis descendit ad desolata ~~tristia~~ horrida Acherontis plagam ~~ripam~~ unoque itinere quod nemini antea concessum fuerat, et tristia damnatorum visitavit regna, spe carentia, et arduum purgatorii montem anhelans .... et raptus in coelum empireum secreta ineffabilia contemplatus triplici carmine versibus magnificis quae vidit quae audivit quaeque passus est mirantibus populis enarravit ~~exposuit~~.

[illegible]

A [illegible] – [illegible]
[illegible] – [illegible] Rampe[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Tous leurs [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]

[illegible]

argumento ut cum nullo genere dicendi plane concordet nullique musae particulari tribuendum sit sed omnes simul ~~communem~~. ~~quae~~ Heliconiades ipseq ~~[illegible]~~ Apollo omnibus simul quae Heliconem inhabitant ipsiusq Apollinis potenti inspiratione. Quod ipse poeta ingenue fatetur, ~~quum~~ dicit, caelum et terram meum apparuisse operisque perficiendi saepiusque invocat bonum Apollinem. Neque Aristoteles, poeticae dictionis judex peritissimus,

Convivis humanissimis
absens quidem corpore
spiritu vero praesens
salutem dicit uberrimam
Stephanus Pawlicki.

„Onorate l'altissimo poeta" apud "Dantem" acclamant Virgilio umbrae defunctorum. Hodie nobis quoque convivae dignissimi poeta altissimus honorandus est, qui abhinc sexcentis annis eodem Virgilio duce, vivus ad Acherontia regna descendit unoque itinere quod nulli unquam contigit mortalium, et damnatorum horridas sedes visitavit et purgatorii montem praeruptum anhelans

ascendit. Deinde in coelum empyreum
raptus non jam Virgilio, sed alma
Beatrice viam monstrante, secreta
ineffabilia contemplatus, omnia
quae vidit, quae audivit quaeque
expertus est, suae aetatis hominibus
triplici carmine enarravit. Grati
vero posteri, quam ille comoediam
humiliter appellavit, unanimi
consensu divinam proclamarunt
quippe quae nihil habeat simile
aut secundum quocum compa-
=retur. Rē quidem vera opus Dan-
=tescum tam singulare est, tam
insolitā forma stupendoque
argumento, ut nullum sit dicendi
genus quocum plane concordet

nullique possit Musae particulari tribui, sed omnibus simul, quae Heliconem inhabitant ipsique Apollinis potenti inspirationi.
Neque Aristoteles magister eorum, qui sapiunt, „il maestro di color che sanno" si redivivus deberet judicium ferre de opere dantesco, haesitaret novum poe-:ticae creationis genus statuere quod universale κατ᾽ ἐξοχήν et omnibus animae humanae motibus respondens epicam for-:mam Homeri cum titanica vi dramatica Aeschylea et mordaci Aristophanis ironia conjungeret simulque dulce imitaretur Sapphonis plectrum. Nam

omnia haec in opere Dantesco miri:
:fice sunt coadunata nec ullum
praetermissum est poeseos genus.
Haec est vere divina Comoedia
omnia generis humani facta
praeterita, praesentia, futura tri:
:plici harmonia sub divini amo
ris regimine lectoribus attonitis
evolvens. Neque tamen vires suf:
:fecerunt, ut nostris laudibus, immor:
tale opus efferam quod tot vali:
diores et saepius et ultimis tem:
:poribus, in primis Haertlo noster
digne absolverunt. Valete et
honorate poetam altissimum.

Qui diebus Veneris nunquam obliviscendis a di-
sertissimo ore praeceptoris dilectissimi pendebant
et ut animos sapientiae dulcedine ita palata
calda Sinensi et bellariis Mauritalibus
recreabant,
ut felicissimi anni, qui sincerum philosophum
reipublicae Academicae gubernacula tenentem
vidit
memoriam celebrarent,
hoc munusculum ὀλίγον τε φίλον τε
amoris, pietatis, reverentiae documentum
obtulerunt:

Thaddaeus Sinko.
Casimirus Maria Morawski.
Hieronymus Tarnowski
Hieronymus Radziwiłł
Michael Popiel.
Vladimirus Szembek
Johannes Dobrzyński
Jo[illegible]
Bronislaus Malinowski
Paulus Korytko
Henricus Sienkiewicz
Casimirus Mańkowski
Jan Rostafiński

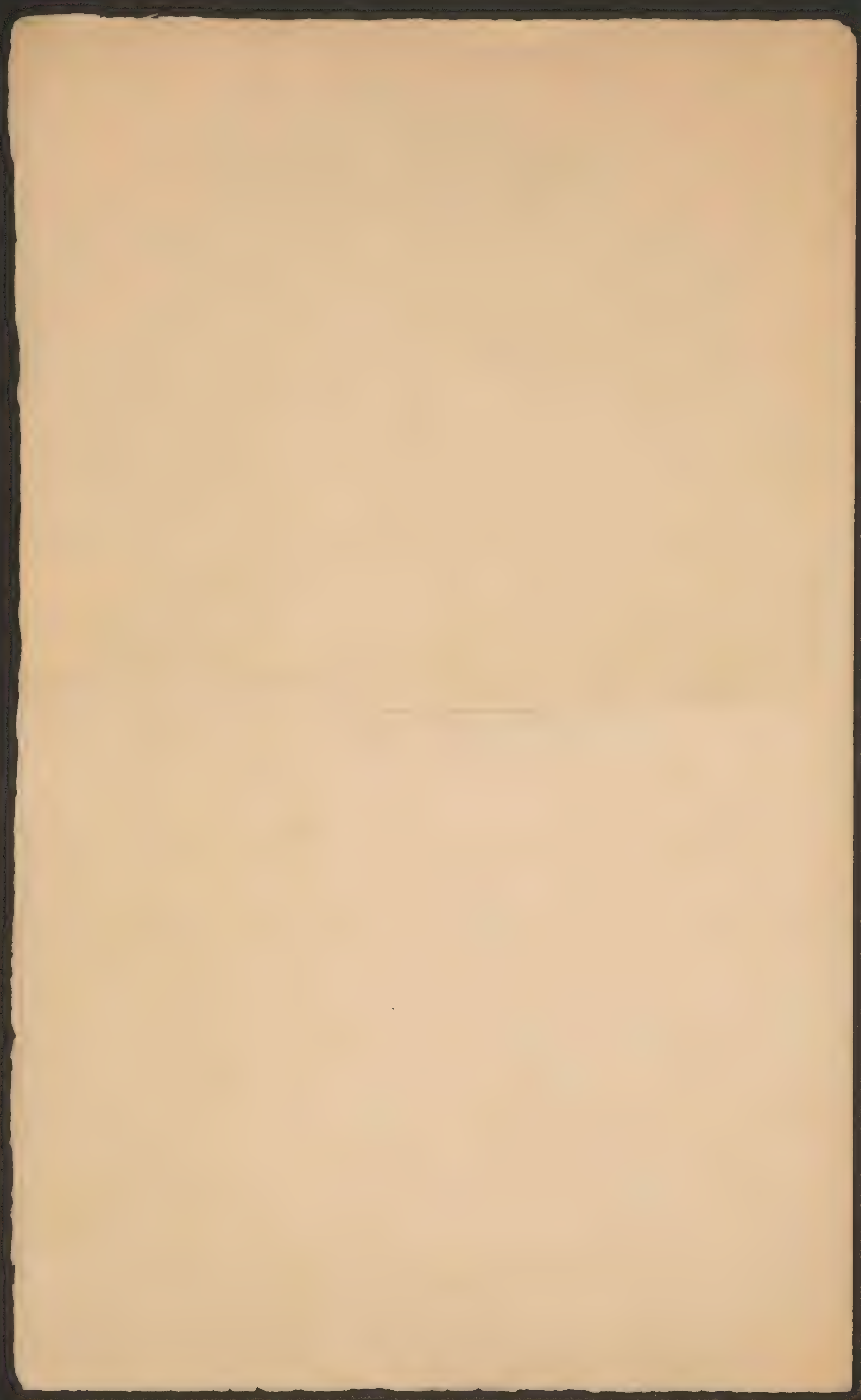

HODIE D. III MART. A. MCMIV
CIBATUS HOC ORDINE FIET:

IUSCULUM BETIS CONDITUM MORE
CRACOVIENSI

VINUM HISPANUM: XEREZ J. A. AGREDA

TURDI FOLIATO OPERI PISTORIO IMMERSI

VINUM GALLICUM:
E CASTELLO MOUTON ROTSCHILD PAUILLAC 1898
BARSAC BARTON & GUESTIER

ASSUM BUBULUM OLERIBUS CIRCUMDATUM

CAPI IN VERUBUS TOSTI
CUM LACTUCA VERNA

VINUM CAMPANUM: G. H. MUMM & CIE, EXTRA DRY

ASPARAGI MODO POLONO PRAEPARATI

OPUS DULCIARIUM MIXTUM GLACIATUM

CASEI TUM RECENTES TUM VETERES

POMA BACCAEQUE DIVERSISSIMAE
NON INGRATI SAPORIS.

Typis Universitatis Jagell

Cibatus hoc ordine fiet

jusculum betis conditum more cracoviensi

turdi foliato operi pistorio immersi

assum bubulum ~~cum~~ oleribus circumdatum

capi in verubus tosti cum Lactuca verna

asparagi modo polono praeparati

Opus dulciarium mixtum glaciatum

Casei tum recentes tum veteres

Poma baccaeque diversissimae non ingrati saporis

Kwiczoł tourdelle – turdus – Drossel
litorne – Krammetsvogel

vol-au-vent – Blätterteig-Pastete

Kapton – chapon – Kapaun – caponem = capus – capo

Pastete artocreas

Blätterigebackene – opus pistorium foliatum

Gebäck = opus pistorium
bellaria – crustula –

Gemüse olera

braten = assare – inassare
torrere – in verubus torrere

Gartensalat lactuca (sativa) verna

Spargel asparagi m° polon° praeparati

Eis = opus dulciarium glaciatum

Casei ~~Liver~~ tum recentes tum veteres non ingrati saporis

poma baccaeque ~~que~~ aliique fructus

pusculum
sorbitio

Perdita opera amatoria

—

Rosalina
Principessa gallica

—

Somnium aestivu

—

Oberon
Titania
Puk

artifices atheniences

Mercator venetus

Shylock

Jessica

—

Ut vobis placet
Rosalina

Domita sekutaria

—

Bene habet quod
bene finitur

Helena

—

Quid vultis
vespera Trium Regum

Viola

~~Narratio~~ Fabula hiberna

—

126

Clarissimo studiorum Moderatori et Doctoribus Carrodunensis Archi=gymnasii, Iulius Caesar Bernardi, in Lyciensi ephebeo italicarum litterarum magister, salutem.

Magna animi alacritate accepimus, cum alto supercilio res nostras reliquarum gentium non paucae adeo fastidiunt, ut a non=nullis stipites quasi ac trunci pu=temur, per Vos, clarissimi Viri, Italiae nomen ab importunis alio=rum obtrectationibus sapienti qua=dam ratione vindicatum.

Atque haec causa est cur et in Vos, optimum nobis amicissimumque genus hominum,

in hac solemnissima faustaque Dantis nostri commemoratione oculis animisque convertamur, repositamque in humeris vestris litterarum humaniorum salutem iure existimemus, nec hujusmodi humanitatem tantum collaudemus, sed etiam in exemplum, quod a nostris quoque sedulo imitetur, proponamus.

Neque enim gravioribus tantum studiis, quaeque ad

149

summam sapientiam pertineant, animi vestri divino quodam incredibili afflatu inserviunt, verum etiam hisce levioribus, quae tamen ad benevolentiam magnis nostris Viris conciliandam plurimum valent, facillime sese accomodant, ut nuper ostendistis schedulâ illa excusis ornamentis instituta, quam honori et meritis Divini Poëtae ingenue dicastis, universis Dantis studiosis mittendam.

Quod si et me, divinae Comoe-
diae amantissimum et indignum
in hoc ephebeo explanatorem,
schedula illa vestra optatissima
donatum volueritis, magnificentiam
et charitatem vestram demiratus,
uberiores gratias pro singularissi-
mo dono, quo nihil gratius
contingere mihi poterit, agam.

Lupiae in Apulia,
a. d. V Idus Aprilis:
MDCCCC.

8494

3.

8494 Adres univ. Krakow. w [illegible] św. Tom. r. 1880

Beatissime Pater!

Dum totus orbis catholicus Sanctitati Vestrae pro ardentissimo studio praeclaram S. Thomae Aquinatis doctrinam in pristinum splendorem restituendi summas gratias referat, Alma Mater Cracoviensis omnium suffragiis vocem suam tanto libentius jungit, quum ipsa merito gloriari possit, quod inde a suis incunabulis in fide catholica et obedientia erga Sedem Apostolicam firma semper steterit, nec unquam per quinque saeculorum decursum filiis suis erroris venenum propinaverit. Nos, praesertim professores Facultatis theologicae inditam Sanctitatis Vestrae epistolam encyclicam „Aeterni Patris" non tantum ingenti laetitia excepimus, sed etiam philosophiam ad mentem S. Thomae in Universitate Cracoviensi docere statuimus, ut „ad catholicae fidei tutelam et decus, ad societatis bonum, ad scientiarum omnium incrementum" sublimis Doctoris Angelici sapientia discipulorum animis inculcetur. Non enim ignoramus, quam periculosa sit fidei et rationis theologiae et philosophiae discordia, quantaque mala oriantur ex perverso illo philosophandi modo, qui

nullo habito Dei respectu, spretaque Ecclesiae auctoritate rationem humanam seu unicum veri et falsi, boni et mali arbitrium omnisque veritatis fontem declarat. Inde factum est, ut philosophia solido fundamento privata in pantheismi et materialismi voraginem praeceps corruerit, quae systemata dum ex una parte turpem atheismum generant, ex altera exitiali communismo viam sternunt ordinemque societatis subvertunt. Hisce malis nemo mederi potest, nisi Ille, qui est via et veritas et vita, quique per suum in terris Vicarium mundo aegrotanti opportuna semper praedicamenta praebet. Contra recentes philosophiae errores nullum datur salutarius remedium, quam aurea S. Thomae doctrina, quae insigne Ecclesiae armamentarium invictumque propugnaculum optimo jure dici meretur. Hoc remedium Sanctitas Vestra tanta cura commendat, nil mirum ergo, quod omnes veritatis studiosi Sanctitati Vestrae grati animi sensa exhibeant. Utinam hoc remedium quam efficacissimum sit, ut fides catholica et veritas ubique regnet, ubique imperet, ubique triumphet, — quod enixe exoptantes et ad pedes Sanctitatis Vestrae provum-

bentes benedictionem apostolicam, tunc pro nobis, tunc pro omnibus in Universitate Cracoviensi professoribus et discipulis a Sanctitate Vestra precamur.

Cracoviae, Nonis Februariis 1880.

(sig.) Dr S. Th. Ioannes Drożdżewicz p. p. o.
Decanus Fac. Theol. in Univ. cr. Jag.

Dr Josephus Czerwenczakiewicz p. o.
Prodecanus Fac. in Univ. c. r. Jag.

Dr. Josephus Krukowski p. p. o.
Theol. past. et Theol. mor.

Stanislaus Spis p. p. o. stud. bibl. N. T.

Josephus Pelczar Theol. et jur. can. Dr, p. p. o.
Hist. Eccl. et juris can. Assessor Curiae Ep. Crac. etc.

Dr. Fridericus Zoll p. p. o. jur. Rom.
Prodec. Fac.

Josephus Szujski, rerum gestarum Poloniae
prof. publ. ord.

Dr Adalricus Heyzmann p. p.

Dr Alexander Bojarski p. p. o. jur. ac proc.
poenalis

Stanislaus Tarnovius rer. lit. Pol. prof.
Maximilianus Zatorski jur. civ. Aust. p.
Franciscus Kasparek prof. univ. Jag.
Josephus Lepkowski Arch. prof.
Mauricius Straszewski philos. prof.
Franciscus Karliński astron. prof. ord.

~~Rectori et Senatui~~

Universitatis Francisco-Josephinae Cernovicensis ~~Universitatis Czerno~~

~~Rector et Senatus~~

Universitatis Jagellonicae Cracoviensis

S. P. D.

Z powodu obchodu dwudziestopięcioletniej rocznicy założenia Uniwersytetu Czerniowieckiego Uniwersytet Jagielloński składa Temuż serdeczne swoje życzenia, ~~przystępując do nich~~ łącząc z niemi również serdeczne podziękowanie za życzenia, które mu przed kilku mie-siącami Uniwersytet Czerniowiecki z powodu pięćsetletnie-go jubileuszu jego odnowienia przesłać raczył.

Rozwój Uniwersytetu Czerniowieckiego jest nam pożądany nietylko ze względów naukowych, ale i ze wzglę-du na dostojną osobę Jego założyciela, naszego wspaniało-myślnego Cesarza i Króla Franciszka Józefa, dla którego i nasz Uniwersytet najgłębszą pała wdzięcznością, skoro mu przywrócić raczył język wykładowy ojczysty i na ka-żdym kroku obdarza go ~~[illegible]~~ Swoją łaską i opieką.

Oby więc i Uniwersytet Czerniowiecki przyczyniał się ciągle do szerzenia oświaty i rozwoju nauki, oby po wszystkie czasy świadczył o pięknem dziele wielkodu-sznego Swego założyciela, tego mu życzy z głębi serca starsza siostra Krakowska

Kraków dnia i t. d.

Dr. L. T.
~~Dr. St.~~ t. r. Rektor

Cum iam quintum lustrum decurrat (sit ~~[illegible]~~ [illegible]) ex quo Univ. Czerno. fundata fuerit, nostra Univ. Jag. peragit vota sincera simulq. gratias persolvit ob vota mense Jun. nobis expressa ob centum lustra feliciter peracta.

Incrementa Univ. Czerno. non solum gaudio nos afficiunt propter incrementa scientifica sed etiam ob augustissimum fundatorem Imper. et Reg. nostrum gloriosissimum, qui nostra quoq. Univ. summa gratitudine animo nutrit, quod linguam patriam lectionibus restituit et omni occasione gratia sua et tutela promovet.

Utinam Univ. quoque Czernov. propagare continuet culturam ac scientias, ut omni tempore testis exstat benefactor ab Imp. nostri fundatoris augustissimi in ipsam collator, quae ex animo intimo et gratulatur et optat Univ. Czerno: annis quidem aetate quidem provectior, ~~[illegible]~~ litterar. amore par =

121

Universitati C. R. Cernoviciensi
salutem plurimam
Rector Professores
Universitatis Jagellonicae Cracov.

Quum paucis ante mensibus quingentesimam memoriam renovati Studii nostri Jubilis laeti celebraremus, Vos gaudii nostri participes facti ~~per legatos~~ salutationes ad nos misistis pulcherrimas ~~nobis~~ per quam acceptissimas. Nunc vobis ~~instat~~ dies festus agendus est, ~~gratissimus~~ redeunte vigesimo quinto genethliaco instituti vestri quod olim ~~ante quinque lustra~~ faustis ominibus erectum ~~quot annis~~ (validiora) iam cepit incrementa. Itaque justum est nos una vobiscum gaudere votaque favere pro vestra incolumitate ~~et~~ progressu fortunatoque. Neque ~~non~~ solum ob magna vestra numerosaque ~~magna~~ in scientias merita ~~haec vobis adprecamur~~ vobis gratulabamur, verum etiam ob augusta in primis grata recolentes memoria, eundem augustissimum Imperatorem nostrum Regem, qui ~~Franciscus Jos~~: ~~quae fundatoris vestri persona, magna animi Imperatoris et Regis nostri Fran. Jos.~~ ~~Deo semper meruit~~, et vestram fundavit universitatem ~~qui et vestram erexit Universitatem, et nostram ac cessit liberali manu promovere~~ quae et vestram quoque et ingentibus ~~innumeris~~ ~~nobis in die~~ beneficiis cumulavit. Quumque omnes universitates indissolubili conjunctae ~~sint~~ veritatis amore idemque sanctissimo ~~diis~~ prosequuntur ~~incumbat~~ officio, ut serviant Deo, prosint civibus operamque ~~dedant~~ humanitati dent ~~ex intimo animi~~ salutationes sincerissimas

un spirantes amores mendemus
~~fraternas~~ ad Vos ~~transmittimus~~

~~universasque preces ad~~ Deum Opti-
preces omni tempore
~~remittimus~~, ut ~~tempore~~ Univers. Jag.
vestra sit
~~semper~~ ~~adaugeat~~ scientiam cultrix

indefessa omnique ~~tempore~~ splendidis
fidelis ac diversa
testis ~~exstat~~ liberalitatum
numero caventium quibusque clarissimi
Imperatoris ~~nostri~~ ac Rex noster
~~Vos collatae~~ Fran. Jos. pro
majestate sua incomparabili ac
munificentia fovet provehitque majorum
populorum suorum studia et ingenia.
Cracoviae d. 21 nov. 900.

135

C. R. Universitati
(Francisco-Josephinae)
Cernoviciensi
sal. plur. dicunt
Rector Senatus Professores
Univ. Jagellonicae Cracov.

Quum paucis ante mensibus celebraremus quingentesimum nostri Studii Jubilaeum feliciter persolutum legatus Vester attulit nobis Salutationes vestras desideratissimas quas summo cum gaudio accepimus. Nunc vestra univ. se accingit ad digne festiveque obeundam memoriam vigesimi quinti genethliaci sui. Itaque justum est ut

Rector et Senatus
Univ. Jagellonicae
Spectatissimo Cancellario
nec non
Curiae ac Senatui Univ. Glasguensis
S. d. p.

Quum anno praeterito nostrum Studium Generale quingentesimum celebraret genethliacum suum, inter tot illustrissimarum universitatum legatos vestrum etiam oratorem perquam desideratum excepimus, e longinqua Scotia vota nobis afferentem, sincera ac benigna. Quae quidem ~~optatissima~~ gaudentes audivimus, praeclara et exoptata fraternae charitatis indicia ~~optatissima~~. ~~Justum enim~~ Neque mirum est ~~eo~~ si omnes scientiae ~~dignitati convenientes eas~~ cultores quamvis longissime disiitos, uno spiritu moveantur una eademque veri honestique dilectione consocientur.

Itaque justum et consentaneum nos vestrum ~~quoque~~ diem ~~solemnitate~~ festo solemnia vobis vota reddere, vestraeque laetitiae per legatos ~~speciales~~ fieri participes, qui vobis praesentes sint gratulaturi faustissimum eventum, maxime quum idem prosperrimum ac honorificentissimum, qui vestram evenit academiam, nostram ~~quoque~~ jam vigentem ~~favore~~ saepius liberali sit amplexus est.

cum

in[illegible]niorum cultura semper claruisse,

unanimi consensu testentur

merito

intra vestros majores vetam et

esse

2

3

[1901] 137

Cardinali Segretario Stato
Rampolla Vaticano
Roma

Congressus Cracoviae celebrantes catholici poloni et rutheni Eminentiam Tuam orant rogant [illegible] ut Sanctitati Suae quam maximas gratias porrigas pro benedictione [illegible] [illegible] concessa.

Exceptionem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pastorem [illegible]

Beatissime Pater!

Vigesimus quintus coepit annus, ex quo coelesti numine ac dono gloriosam B. Petri Apĩ cathedram ascendisti. Exsultant populi feruntque vota ad Deum Omnipotentem, ut servare Te sospitem dignetur et incolumem, rei christianae magistrum summum ac moderatorem. Temporibus enim gravissimis Ecclesiae gubernacula tenens, beneficia innumera in gregem Christi contulisti, Pastor sanctissime, fidelium lumen ac praesidium.

Quum apud omnes fere gentes divina humanaque miscerentur religioque ipsa in summo verteretur discrimine, conatus es, pro indole Tua eximiaque sapientia, societatem paene dilaceratam et a se ipsa dissidentem, ad pacem reducere et concordiam. Quumque videres ordinem moralem undique perturbatum, conquassata vitae humanae fundamenta, non dubitasti verbis disertis modisque efficacibus et veterum comparare remedia malorum et futurae indicare viam salutis.

Encyclicis celeberrimis, nunquam perituris et liber-

xposuisti, quaenam esset in

tatis humanae, quaenam essent natura ac leges, ingenue exposuisti, quae societatis civilis constitutio ac munera, quae tandem patronorum operariorumque officia obligationesque. Quid vero majus est, fere omnis philosophiae et theoreticae et practicae viam ac rationem, omnis scientiae et culturae in Christo absolutionem, nemo unquam tam lucide et copiose aut tradidit aut corroboravit, quam Tu fecisti, inclyte B. Petri successor. Neque dubitari potest, quin numine ac nutu Dei O. M. factum sit, ut temporibus acerbissimis in cathedra Vaticana sederet ~~fons omnis vitae, morum~~ Pontifex, qui virtute intrepida, prudentia summa, caritate incomparabili, assereret tutareturque jura sacra et civilia, publica et privata, vivendi legem certissimam, philosophiae regulam non fallacem.

Itaque nihil antiquius habemus, quam ut voci Tuae augustae obedientes, ad Te accurrimus, nationis infelicis progenies misera et calamitosa. Est enim penes Te infallibile veritatis magisterium. Ut quondam Petrus clamavit: Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes! nos quoque fidenter ac submisse rogemus: Adjuva nos, Pater sanctissime, in laboribus miseriisque nostris, corrobora nos benedictione Tua, nam verba vitae aeternae habes!

[illegible]

Vigesimus quintus coepit annus ex quo summa omnium laetitia caelesti numine ac dono B. Petri Apl. cathedram escendisti.

Dum totus orbis ~~terrarum~~ tanto exsultat laetitia, vota ubique terrarum ad D. O. feruntur, ut diu te sospitem servet et incolumem, xenia rei fidelium lumen insigne ac dulce solatium. Nam temporibus ~~ipsis~~ gravissimis Ecclesiae gubernacula tenens, beneficia ~~ingentia~~ innumera, pro indole tua praeclaraque ~~eximiaque~~ frequentia ~~P. S.~~ in gregem fidelium ~~tota~~ a ~~Part. Uber.~~ con~~gessisti~~ tulisti

Cum enim apud omnes fere gentes improborum conatibus divina humanaque miscerentur et religio ipsa in summum vocaretur discrimen, societate penitus dilacerata et a se ipsa dissidente omni patiens sollicitudine ad pacem et concord. [redigere]

sapientia conatus es societatem paene dilaceratam a seque ipsa dissidentem ad pacem reducere et concordiam. Cumque videres ordinem moralem esse perturbatum vitaeque fundamenta conquassata, disertis verbis modisque efficacibus et veterum ~~proposuisti~~ comparasti remedia malorum et viam futurae indicasti salutis.

Profecto saepius Ecclesia veritates illas, quae hodie periclitantur, verbis scriptisque corroboravit, at Tuae encyclicae stupendae, magnanime Petri Apostoli successor,

Beatissime Pater,

Vigesimus quintus coepit annus, ex quo coelesti numine ac dono escendisti B. Petri Apostoli cathedram gloriosam. Immensa populi laetitia exsultant feruntque vota ad Deum Omnipotentem, ut sospitem Te servet et incolumem, rei christianae praeclarum magistrum ac moderatorem. Temporibus enim gravissimis Ecclesiae gubernacula tenens, beneficia innumera in gregem Christi conjecisti, o nostrum ~~communem~~ suave lumen ~~ac~~ dulceque praesidium!

Quum apud omnes fere gentes improborum conatibus divina humanaque miscerentur religioque ipsa in summo verteretur discrimine, pro tua indole eximiaque

Beatissime Pater,

Vigesimus quintus coepit annus, ex quo coelesti numine ac dono B. Petri Apostoli cathedram escendisti gloriosam. Exsultant populi feruntque vota ad Deum Optimum, ut sospitem Te servet et incolumem, summum rei christianae magistrum moderatoremque. Temporibus enim gravissimis Ecclesiae gubernacula tenens contulisti beneficia innumera in gregem Christi, Pastor sanctissime, fidelium lumen ac praesidium.

Quum apud omnes fere gentes divina humanaque miscerentur religioque ipsa in summo verteretur discrimine, pro Tua indole eximiaque sapientia, societatem paene dilaceratam et a se ipsa dissidentem conatus es ad pacem reducere et concordiam. Quumque videres ordinem moralem undique perturbatum, conquassata vitae humanae fundamenta, verbis disertis modisque efficacibus, non dubitasti et veterum comparare remedia malorum et futurae viam indicare salutis.

[illegible]

[illegible]

B. P.

Vigesimus quintus coepit annus, ex quo ~~laetantibus~~ coelesti numine ~~populis~~ ac duo ~~escendisti~~ cathedram B. Petri Ap.i ~~cathedrae gloriosae~~ ascendisti coelesti numine ac dono immensae laetitiae orbis terrarum exsultat ~~precesque~~ votaque ~~fundit~~ fert ad D. O. ut annis numero carentibus Te sospitem servet et incolumem,

[1903] 146

Text depeszy
Sua Santità Leone XIII Sommo
Pontefice Roma

Leoni XIII Patri Sanctissimo
Magistro nunquam erranti annos
Petri gloriose expletos gratu-
lantur laetabundi novos in-
numeros luctu carentes au-
gurantur devotissimi praeses
ac consilium municipale urbis
Cracoviae

d. 3 mar. 903 a.

3 mart.
903 Leoni XIII
Xanae rei patri et moderatori
magistro numquam erranti
annos Beati Petri ~~glorioso~~ apostoli
expletos
~~filiali devotione~~ gratulantur
novos ~~numerosos erraticos~~ in numeros
augurantur.

Leoni XIII
rei Xanae moderatori glorioso
magistro numquam erranti
annos Beati Petri expletos
et gratulantur exsultantes
novosque innumeros
augurantur filiali

Leoni XIII
Patri sanctissimo
magistro numquam incomparabili erranti
~~Apostolorum~~ in
rei Xanae moderatori
sapientissimo
annos Petri expletos
gratulantur
novos innumeros augurantur
Devotissimi

Leoni XIII
Patri sanctissimo
magistro numquam
erranti
annos Petri gloriose
expletos
gratulantur laetantes
novos innumeros laeta
currentes
augurantur devoti
F. veneratissimi

CURIA PRINCIPIS EPISCOPI
CRACOVIENSIS.

Znowu oczy całego świata zwrócone na Rzym. Zastępca Jezusa Chrystusa na ziemi, widzialny pasterz Jego owczarni; ~~nieomylny nauczyciel obch~~ święci jubileusz 50 letniej wiernej swej pracy ~~dla Boga~~ poświęconej chwale Boga i zbawieniu ludzi. Dzarza to dla dzieci, dla całej rodziny chrześcijańskiej okazania najlepszemu Ojcu, nieomylnemu nauczycielowi czci, miłości, zupełnego oddania, posłuszeństwa.

Niedługo sterujesz, Ojcze św., łódką Kościoła a już jest za co Ci dziękować, już wszędzie znać skutki Twych encyklik, zaczątków mądrych, z których przebija się ignis ardens divinus, spragniony zmódz ten ogień ~~piekielny~~ ~~który w~~ ~~......~~ nienawiści, ~~rewolucji~~, który w rewolucji chce zniszczyć świat i w nim wszelki porządek Boży i ludzki. Na Twoje wołanie w encyklice Acerbo nimis pogłębia się nauczanie religii u dziatwy i u dorosłych. Na Twoje życzenie, ale Komunia świata ~~tego~~ stała się ~~pokarmem~~ chlebem codziennym dusz — wierni coraz częściej garną się do Stołu Pańskiego. Jesteśmy też przekonani, że przy pomocy Bożej ~~Ufamy nam też, że~~ Twoja pamiętna encyklika Pascendi.., potępiająca naukę błędną przyczyni się nie mało do rozwoju ~~i~~ i postępu nauki prawdziwej

My Polacy osobne mamy powody do wdzięczności. Ile razy mieliśmy szczęście zbliżyć się do Ciebie, czy pojedynczo czy pielgrzymką, tyle zawsze mówiłeś nam miłości, że usta szeptały za uczniami z Emaus: „Izali serce nasze nie pałało w nas, gdy mówił" (Łuk. 24,32)

Taka ta miłość i troska o szczęście ~~doc~~ wieczne i doczesne całego narodu przebija się z wszystkich Twoich pism i odezw skierowanych do biskupów polskich

~~Za te.~~ W zamian za te wszystkie dobrodziejstwa nam wyświadczone składamy u stóp Twoich jako największy nasz dar jubileuszowy przyrzeczenie, że duchowni i świeccy starać się będziemy wszystkiemi siły zachować w narodzie niezłomną wiarę Chrystusową. Uczyć będziemy tylko tego, czego Ty uczysz, potępiać i odrzucać wszystko co Ty potępiasz i odrzucasz — i to duszą całą.

Jak ~~tobie~~ Twojej tarczy herbowej zdobi Kotwica — Chrystus tak i całą naszą nadzieją jest i będzie Bóg i Jego Chrystus. Uczucia te i zapewnienia najgłębszego posłuszeństwa, wiernej miłości składamy Ci obecni tu ~~do~~ biskupi, duchowni i świeccy wszystkich stanów i prosimy - pobłogosław wszystkim naszym braciom.

1/ 18 jul. a 908

Noli mirari P. Ssme, si omnium populorum ~~terrae~~ decano oculis utraque Romam convertentium ubi vicarius Xi visibilis, fidelium pastor ac magister, semisaeculare ~~mox~~ celebraturus est sacerdotii sui memoriam faustam ac felicem. Profecto magnum mortalis aevi spatium invicta constantia patientia admirabili ~~Eius~~ consumptum in Dei gloria augenda tutandaque animarum salute. Itaque ~~festivo~~ exsultat tripudio totus orbis ~~[illegible]~~ terrarum Tibique Pater Optime ~~Ssme~~ vota faustissima filialemque venerationem ~~laetabundus~~ profitetur summa cum veneratione.

Paucis demum annis, Pat. Ssme, rei ~~[illegible]~~ terrae gubernaculo, Caritas iam immensa beneficiorum copia in filios suos, a Deo favente et miserante, collata est ut ~~gratias sinceras~~ ~~nos~~ ~~[illegible]~~ hoc fere non timemus ~~[illegible]~~ ... animus inquam ~~[illegible]~~ sit iuste praedicandis eximiis meritis Tuarum encyclicarum decretorumque. Nemo itaque videns verum divinum exortis promungit ac sublimius nisi ~~[illegible]~~ aliud quid non videras Magister infallibilis, ut ~~[illegible]~~ a te erumpens ultra ... illum ... hebes

et impii — igne odii
fomentatum (a perversis revolutionis [sectis]
~~[illegible]~~ ut destruerent omnem ordinem religio-
sum et moralem — ipsaque vitae socialis hominum
communis fundamenta evertant — quo[rum] ... c[um]
tua „Aeterni Patris" longe lateque resonans
vox intonuerit ut perfringerent ~~argumenta vel neglectae~~
institutionis religiosae (in pueros in adultos
nove remedia quaererent novosque ... [cohortes]

Rursus omnium
Denuo totius mundi oculi Romam convertuntur in adspiciunt. Vicarius J. Xi in terris, visibilis pastor ejus gregis, celebrat jubilaeum quinquaginta annorum, fidelis sui laboris, consecrati gloriae Dei animarumque saluti. Ob hanc occasionem tota familia nostra manifestandi Petri successori, infallibili magistro venerationem amorem perfectae adhaesionis ac obedientiae.

Non multos annos, Pater Sancte, Ecclesiae naviculam dirigis et jam satis est ob quod gratias agimus, quandoquidem effectus Encyclicarum tuarum visibiles sunt ... tuae sapientiae ... certi, e quibus prorumpit ignis ardoris divinus, desiderans illum igne odii vincere, qui per revolutionis asseclas vult destruere mundum omnemque in eo ordinem tum divinum tum humanum.

Per tuam vociferationem in Encyclica Acerbo nimis instructio religiosa tum infantium tum adultorum profundius exercetur et sollertius –

Rursus omnium oculi Romam convertuntur, ubi Vicarius Xi, visibilis fidelium pastor ac magister in terris, celebrat semisaecularium memoriam laborum quos invicta constantia patientia adminiculis ad Dei gloriam augendam hominumque salutem consumpsit. Oblata hac occasione perquam exoptata tota exsultans familia nostra quam jungit Petri ultimo magistro infallibili suum ponit amorem manifestare suam obedientiam immensamque venerationem.

Non multi praeterierunt anni, Pater Sancte, ex quo regis Ecclesiae gubernacula jamque magnus in nos confluxit beneficiorum copia ob quam juste et sincere gratias agimus laetificantes. Nam vere fructus Encyclicarum ubique terrarum uberrimi sunt ...

Vixdum vero pervulgatum est ~~palam factum est~~, desiderium Tuum, ut communio sanctissima revera fieret panis quotidianus animae, quum fideles inceperunt saepius ad mensam divinam accedere. Neque spes fallit, imo etiam ~~Nostra~~ omnes spes maxima tenet, Deo Optimo adiuvante, ~~fore, ut Tua~~ praeclaram Tuam encyclicam „Pascendi", qua scientiam erroneam condemnasti, fore solidum fundamentum efficaxque adiutorium novae scientiae verae progressioni et incremento

Tuum desiderium ut communio sancta fieret panis quotidianus animae, adimpletur a fidelibus una frequentius ad mensam divinam properant. Neque spem abjicimus Deo omnipotente adjuvante fore ut Tua encyclica monumentalis „Pascendi" quae condemnat scientiam erroneam non parum sit adiutura evolutionem et progressum scientiae verae.

Nos vero Poloni propriae et praecipuae ~~singulares~~ agendi referendique (habemus) causas gratias ~~[illegible]~~.

Nam quoties unque prospera nos ~~[illegible]~~ fortuna ~~[illegible]~~ ad Te adduxit, Pater Optime, sive singulos sive copia frequentiori ~~[illegible]~~ peregrinantes, tanta semper nos excepisti amore tantaque humanitate ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ut labra nostra cum discipulis Emmaun euntibus ~~[illegible]~~ lacte ~~[illegible]~~ murmurarent: Luc: 24. 32: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur! ~~[illegible]~~

Eundem ~~[illegible]~~ amorem sollicitudinemque ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ tum aeternae tum terrestris salutis erga totam ~~nostrae~~ nostram nationem omnem ~~[illegible]~~ spirant ~~[illegible]~~ scripta Tua ac decreta, quae ad singulas misisti nationis nostrae partes.

Itaque Gratias ~~In gratitudinem~~ Pro his omnibus beneficiis ~~[illegible]~~ in nos collatis, ad pedes Tuos provoluti ~~[illegible]~~ donum nostri jubilaei deponimus, quod debet solemniter ~~[illegible]~~ promittentes ~~[illegible]~~ cives nos ~~sive~~ et ~~[illegible]~~ semper fideles et ~~[illegible]~~ laturos [illegible] ea datis et ut ~~[illegible]~~ pro qui maxima [illegible]

integra in populo nostro fides Xi ~~et~~ immaculata conservetur. Id sanctissimo doctrinis ~~[illegible]~~ quod Tu doces, ideo condemnabimus ~~vero~~ ac reiicimus quod Tu condemnas et reiicis hocque nos facturos ~~[illegible]~~ ex toto animo vovemus ~~nostra~~ ~~[illegible]~~.

Ut Tuum insigne gentilicium est ~~[illegible]~~ [illegible] Xi, ita nostra quoque tota [illegible] (est [illegible]) [illegible]. Affectus hos ~~hos~~ [illegible] affirmate [illegible] obedientiae amorem fidelissimum Tibi solemniter declaramus, omnes qui adsunt (~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ eppi. sacerdotes ac fideles omnium ordinum provinciarum patriae nostrae; Benedicat nobis ac omnibus fratribus Sanctitas Tua nostris.

RECTORI ET SENATUI UNIVERSITATIS BEROLINENSIS S.

Quod ad dies festos clarissimi Vestri studii, quibus centum annos feliciter peractos celebraturi estis, nostram quoque universitatem Iagellonicam comiter invitare placuit, gratias vobis agimus maximas. Itaque iam eorum, qui de vestra schola promovenda optime meriti sunt, labores et conatus animis perpendentes, pro futuris studii incrementis et ipsi concipitis vota et alios omnia fausta vobis precantes auscultabitis, persuasum habeatis volumus, nos, licet temporum iniquitate praepeditos et absentes, quantum universitatis vestrae praestantiores magistri ad scientias augendas illustrandas contulerint, gratis animis esse commemoraturos. Habent vero eiusmodi dies sollemnes id praeterea commodi, quod in memoriam hominum revocent, omnes artes, quae ad humanitatem pertineant, arcto quodam cognationis vinculo contineri, atque id esse proprium scientiae et litterarum munus, ut illae mortales consocient, sordidas et ignobiles simultates eradicent, odia consopiant inveterata. Quod ut eveniat, atque ut diebus festis peractis, ex tot nationum conventu, frequentia et commercio illud hominum excolendorum studium atque genuinae humanitatis cultus tamquam fructus maturus enascatur, id [illegible] vobis cupimus eiusque voti documentum has litteras [illegible] mittendas censuimus.

INVICTO
ECCLESIAE PASTORI
PATRIAE PATRI

MIECISLAO LEDOCHOWSKI

ARCHIEPISCOPO GNESNENSI ET POSNANIENSI

POLONIAE PRIMATI

OB ANTIQVAM CONSTANTIAM

IN ECCLESIAE SACRIS JVRIBVS TVENDIS

OB EXCELSI ANIMI MAGNITVDINEM

IN LEGIBVS IMPIIS PERSECVTORVM PRO NIHILO HABENDIS

OB EXEMPLVM PROPOSITVM SPEMQVE ALLATAM

GENTI FRACTAE AT NON EXTINCTAE

EJVSDEM ECCLESIAE FILII EJVSDEM GENTIS CIVES

ADMIRANTES MOERENTES EXVLTANTES

CONFESSORI FORTISSIMO

PERPETVVM PIETATIS MONVMENTVM

DICANT

Q. D. B. V.

Summa Auctoritate

Augustissimi Imperatoris Ac Regis

Francisci Josephi I

Nos

Rector Universitatis Jagellonicae

Nec Non Et

Decanus Ordinis Theologorum

Domino Illustrissimo Reverendissimo

Salvatori Talamo

Canonico Basilicae Vaticanae ~~Ssae Sae~~

Suae Sanctitatis Praelato Domestico

In Seminario Pontif. ad S. Apollinaris

Studiorum Moderatori ~~et~~ Philosophiae sublimioris professori publico

~~Secretario perpetuo~~

Academiae Rom. S. Thomae Aquinatis socio ~~et~~ secretario

caet. caet.

Quod omni scientia sacra profana conspicuus

Literarum cultor egregius, scriptor elegans foecundus

~~Philoso~~

Scholis praeclaris juvenes ad sapientiae amorem concitavit

Philosophiam ~~scholas~~ christianam ~~christianam~~ libris doctissimis excoluit defendit

ex decreto ordinis Theologorum

secundum privilegia nobis a Summis Pontificibus benigne concessa

assentiente universitatis senatu

honoris causa

Theologiae doctoris nomen jura dignitatem ~~et privilegia~~

contulimus in ejusque rei fidem hasce literas universitatis sigillo sanciendas curavimus

Cracoviae Kal. Martiis A. MDCCCLXXXVIII

158

Illmo Domino Baillaud
directori speculae astronomicae Tolosanae
decanus facultatis philosophicae
in universi jagellonica cracoviensi
salutem plurimam.

Collega noster Rudzki ex itinere redux summis laudibus extulit et Tuam amabilitatem qua studia ejus adjuvisti et humanitatem qua omnibus ejus necessitatibus obsecundasti

benigne excipere
libentissimo animo
recipere
pari humanitate excipi
aquitione rei faciliorem reddere -
esse alicui auxilio
opitulari
opem ferre alicui

unanimiter decrevit, ut omnium eorundem facultatis ~~collegas~~ nomine ac meo proprio Tibi Vir Illme gratias agere ob tot humanitatis officia ~~erga~~ collegae nostro praestita -
Quod voluntati libentissime obsequens rogo te vir Illme ut nunquam credas interituram memoriam tuorum collegae nostri ... [illegible] ... per nobis carum fore et acceptum Tuum universitatisque Tolosanae ~~nomen~~.
Vale nobisque fave. Vale Vivum
Cracoviae -

B.
Dno Illmo Baillaud
Speculae Tolosanae rectori
celeberrimo
nec non
universit. professori
Guliel. Grzienich
facultatis philosophicae
in univers. cracoviensi
h. t. decanus
sal. dicit plurimam

Mauritius Rudzki, collega noster nuper ex itinere redux quod praeter scientiae [?] melius cognoscendae studiorum suorum causa susceperat, Cracoviam rediit, multus erat in laudanda quam aliorum tum Tua imprimis benignitate, qua ipsum recepisses. Itaque ope praeclara factum esse ut non solum amoenam verum etiam summo cum fructu in praeclara Tolosatium urbe tempus suum peregerit. Quae cum in publico congressu facultatis nostrae audiisset, graviter permota +

Beatissime Pater,

Quando signis infestis Attila rex Italiam invasit una cum Urbe eversurus ... [illegible], sanctissimus pontifex, decessor Tuus, Leo ... Magnus, ~~maximam con... [illegible]~~ neque armis, sola eloquentia sua hostem crudelem devicit atque Roma liberata, religionem salvam et incolumem servavit. Cuius gloriosum secuti exemplum quotquot Eccles. Dei rexerunt Leones, id semper egerunt opera strenuissima ut sublimi muneri ap.o pares essent ... merita. Et re quid vere Longob: ... furor belli: ... Ecc. ... ad defend. ... ~~[illegible]~~: ... tuend. ... sepulchr. ... quod v. maxi... apparuit ... Luther. ... tempt. e palat. Vatic. in ... splendid. ... v. art. litt. ... promovend. ... dign. ... ad ... perfici. ... imposuit: orbi:

Praeses et Concilium
Acad. Imper. Scientiarum Cracov.
Praesidi ac ~~et~~ Concilio necnon ~~et~~ Sodalibus
Societatis Regalis Londinensis
sal. plur.

Summo cum gaudio Vestram accepimus invitationem, nam si quae sunt ~~est~~ in mundo doctae ~~et~~ de scientiis promovendis ~~institutio~~ [illegible] bene meritae frequentiae [vestra] [illegible] [illegible]rati absq ullo dubio primum locum ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~. Itaque constituimus de collegis ~~grege~~ nostris ad festa vestra ~~[illegible]~~ D. Leonem Marchlewski chimicum bene meritum mittere,

aut D. Ladislaum Vatinson phy-
sicum notissimum. Uterque ~~alterve~~ enim magno
cum ardore ~~inquirentium~~ com: sibi legationem
susceperunt nam et ~~Terram~~ Patriam vestram
~~saepe~~ saepius visitavit
~~cognovit~~ et vestram linguam
vere et ~~culturam~~ intellectum probe ~~perfecte~~ ~~cognovit~~ novit
Unum alterumve pro certo inter hospi-
tes vestros salutabitis.

Nos vero Deum Omnipotentem ro-
gamus et obtestamur ut semper Vos gratiis suis
coelestibus protegat ~~augeat~~ instigetque
tertium in novo vobis ~~anno~~ anno ~~conferat~~ plane
~~immortales~~ ~~novam~~ gloriae augmentum ~~nostrae~~ conferat ardoremque
immortalitatis ~~salutis~~ ~~...~~ in Domino
~~desideratissimae~~ Valete. Iterum valete.

Xiąże Witold Czartoryski

Jarosław

Novis sponsis fausta omnia ac fortunata gratulor Deumque optimum rogo, ut coelestium abundantiam gratiarum in ~~eos~~ Michaelem et Mariam semper effundat.

Xiąże Witold Czartoryski

Jarosław

Novis sponsis fausta omnia ac fortunata gratulor Deumque Optimum rogo, ut gratiarum coelestium abundantiam in Michaelem et Mariam semper effundat.

Kochajmy młodzież, bo w niej przy-
szłość nasza. Zawsze to mówio. ale
(Ile urzeczywistnien. Wśród [illegible] nad
głoś. podnosi się narzek. że młodz.
zmarnowała się, poniewż (bo jest) [illegible] z (nadzieją
w niej pokład.. Dajmy na to, że tak jest.
Czyż to wina młodz.? Może [illegible]
raczej po naszej stronie. Bo w czer-
kach? Podziw. myśl. Stwórzmy w
kierunk. wzory i w kierunk. rob. Nakt po-
trzeb. dopom. ile to w nas. mocy, do pew.
jej peł. rozwin. To nasz zwyk. obowiąz.
W [illegible] młod. wrodzo. Bóg Najlep.
[illegible] człowieczeń. trzeba nam. go wzni-
nać. Zapew. młody musi pracow.
sam nad sob. i nad rozwoj. swoim, ale
ogląda się za ~~[illegible]~~ powoł. - ważnie u nas wzoru,
kierunku i cela dla pracy swej nad sobą.
Gdy starszy usuną mu tych czyn-
czeny, młod. przez wdzięczno. starać
się być podobn. do nich. a gdy nasz.

go uczący. nie zatra. owsz. podobień.
kochajcie. ked. młodz. może. zrobić jo
wobec. do nas ale do dzis. w ked. może
jest i dozwolo. gdy każd. z nas będz.
młod. doktor. Będzie. doktor. a młody
taki. będ. doktor.

Kraków 15
grud. 906 X. Dr. Pawlicki

w albu. panny Anieli Truszyńskiej

4.

Augusto [illegible]

[illegible] ord. in univ.

jagell.

Qui modum quo gignuntur et propagantur cursus electrici, perscrutatus est et illustravit;

capillarem fluidorum naturam ex und[illegible]is eorum motibus oriri accurate demonstravit;

leges materiae quales essent, decrescente ejus temperatura, experimentis probavit;

denique rerum physicarum doctrinas libro pulcherrimo sermone patrio splendide exposuit.

Cracoviae d. 11. oct. 92

Omnia haec ex decreto ordinis philosophorum inserta sunt in diplomate quo [illegible] honoris causa ab ordine eodem proclamatus [illegible]

Antonium Malecki
quondam philologiae classicae in Univ. Jagiellonica,
postea in Leopoliensi professorem literarum polonarum
ubi etiam Rectoris Magnifici munere est perfunctus,
scriptorem omni laude dignissimum.
qui sermonis vi, styli venustate praecellens,
editis in lucem operibus praeclarissimis,
ad res gestas Polonorum publicas et litterarias
melius illustrandas
optime meruit de patria ac de civibus suis

d. 10. maj. 92

Quae verba inserta sunt diplomati quo Iconsultorum in univ. cracov. ordo spectatissimus virum illustrissimum doctorem hon. causa proclamavit. Quod diploma ipsi mense majo Leopoli traditum est quum celebrarentur quinquagenalia ejus laureae philos.

Julianus a Skrzynna Dunin Brzeziński
et uxor ejus Eva cum matre sua Anastasia
Morawska in honorem Dei Altissimi
pro sua suorumque salute ac prosperitate
omniumque hujus paroeciae fidelium redemptione
hoc fieri altare jusserunt a. D. 1892. Salvo
Leone XIII P. M.

8. jun. 92 supra altare in Eccl. parochiali Lazany prope
Bochniam, curante architecta Stryjeński.

Illmo Rmo Archepo
Gnesnensi atque Posnaniensi
Dr. Floriano Stablewski

Illustrissimo S. Adalberti successori intrepido justitiae defensori, tolerantiae sanae assertori magnanimo, annos innumerabiles regimen gloriosum dominationem paciferam auguratur Pawlicki

D. 21 jan a. 92 quando solemni pompa ingressus est civitatem Posnaniensem, sedem archiepiscopatus sui.

Gratulatio telegraphica.

5.

Commendatore Gian Battista De Rossi
Roma Piazza Araceli 17.

Rector Senatus Professores Universitatis Iagellonicae Cracoviensis Ioanni Baptistae De Rossi Romae Subterraneae Scrutatori Sagacissimo qui scientiam libris patriam virtutibus auxit annos innumeros gloriosos semper felices laeti augurantur

m. febr. a. 92
die genethliaco LXX°

Gratulatio telegr.

6.

Comm. Gian Battista De Rossi
Roma Piazza Araceli 17

Semper vivas in Deo Archaeologiae sacrae decus ac lumen, omnis humanitatis inclyte magister.

C Pawlicki

d. LXX° genethliaco
m. febr.

Gratulatio telegraphica.

A ☧ Ω

Hic quiescit in pace Xi

Joannes Chrysost. Janiszewski

Epus Tit. Elusanus Olim Parochus Koscielecensis

Eloquentia sacra civili nemini secundus

Concionibus mellifluis fideles ad pietatem excoluit

Civium patriaeque jura in comitiis publicis fortiter defendit

Munere Officialis suscepto Archidioecesim Posn sollenter administravit

Tandem pro Xo omnibus exutus dignitatibus

Carceris squallorem exilii aerumnas animo aequo perpessus

Otium haud voluntarium in libris consumpsit scribendis

doctrina ingenio stylo praeclaris

Bonorum omnium desiderio et lacrymis Gnesnae peregrinationem terrestrem coelesti sede commutavit

D. XI. Oct. a. 1891 cum ageret vitae annum LXXIII

sacerdotii XLVII Episcopatus vero XX.

—

Antonius Andrzejewicz Epus Tit. Philomeliensis ex sorore nepos avunculo optimo carissimo moerens m. p. Ave et vive in Deo.

Scripsi m. mart. a. 92. Incisum est epitaphium in lapide sepulcrali in Eccl. cath. Gnesnensi.

Rectori Universitatis Patavinae.

Rector Senatus Professores Universitatis Jagellonicae Cracoviensis ob incomparabilem Galilei memoriam Illustrissimae Universitati Patavinae culturae humanioris generosae nutrici, scientiarum omnium indefessae splendidae patronae innumera bona fausta felicia gratulantur. Displicet quidem neminem nostrum potuisse vestrum adire congressum, sed mox epistola veniet gratulatoria, voluntatum nostrarum testis sincera.

d. 7. dec. 92

gratulatio telegraphica

celebrante universitate Patavina memoriam Galilei qui tribus ante saeculis die illo inceperat docere mathesin, a rep. Venitiarum creatus prof. publ.

Beatissime Pater,

Quando paucis abhinc annis totus orbis cathol. ingenti cũ laetitia celebrabat quinquagesimũ sacerdotii Tui memoriã faustã ac felicẽ, nostra quoq Universitas, pro sua antiqua erga Sedẽ Apost. fidelitate, vota tulit ad D. O. ut Te sospitẽ servaret atq incolumẽ, populor quib religio cordi ẽ, dulce solatiũ, rei Xanae lumẽ et praesidiũ.

Sed mox majora concessit nobis Aet. Patris misericordia novoq incremento gaudia praeterita auxit. Venit enĩ dies exoptat, quo decẽ ante lustra, Pater atq Princeps Magnanime, in aede S. Laurentii sacrat fuisti epus, gloriosã Tuã apud Belgas obiturus legationẽ. Itaq dũ omnes, quas sol adspicit, regiones, festivo tripudio exsultant Tibiq laetiora poscunt a Deo Omnipot; nobis quoq liceat vota olim suscepta iterare et quã saepe confessi sumus fidẽ filiorq amorẽ, hodie ardore duplicato manifestare. Haeret tamẽ anceps timetq animus, ne vel impar sit dotibus praedicandis, quib Tuũ excelsũ fulget ingeniũ, v. nesciat tantã, quanta debetur, gratiã peragere Deo Altiss. pro innumeris congestis in Eccles. beneficiis, ex quo B. Petri cathedram escendisti.

Profecto multi Pontiff. temporib difficillimis Ecclesiae gubernacula tenuerunt, at nemo gravioribus, quũ apud õnes fere gentes nõ solũ potestas publica in Ecclesiae jura invaderet, sed improbor conatib õnia divina et humana miscerentur ipsaq religio in ruina vocaretur discrimina. Tantã calamitatũ molẽ ut averteres, magnopere sollicitus et principũ animos benigna delenivisti humanitate et impior molitiones invicta constãtia evertisti et qu. maj erat, penitus dilaceratã societatẽ humanã et a se ipsa dissidentẽ, reduxisti ad pacẽ et concordiã. Quũ enĩ videres ubiq terrar ordinẽ moralẽ esse perturbatũ ipsiq vitae ac communionis fundamenta conquassata, misertus es gregis Tibi ab Aet. Patre commissi praeclarisq modis verbisq indicasti

et veterū remediū maloꝝ et futuræ viā salutis. Semper sane Ecclesia et docuit et cōmonefecit, quænā essent veri honestiq; principia īmota, quænā prosperitatis publicæ et privatæ conditiones requisitae, quæ dēnīque præsidiū subditorūq; īmutabilis necessitudo. Neq; fas ē aut licet detrahere de meritis tot Rom. Pontificū Doctorūq; rei sacræ, qui scriptis īnumeris ōnes illas, quæ hodie periclitantur, veritates sapienter exposuerunt. Sed nunquā inde a primordiis Ecclesiæ inventus ē, qui libertatis hum. naturā ac leges, societatis civilis constitutionē ac munera, patronoꝝ operarioꝝq; officia obligationesq;, denique ōnis philosophiæ et theoreticæ et practicæ viā ac rationē, ōnis scientiæ et culturæ in Xo absolutionē tā lucide, copiose, ingenue traderet et explicaret, quā Tu fecisti, gloriose B. Petri successor, Encyclicis Tuis stupendis, nunquā perituris. Neq; de laudibus Tuis unquā, Pater Sanctissime, grata posteritas conticescet nomenq; Tuū venerandū cū celeberrimis Decessoribus Tuis et cū illustrissimis fidei revelatæ doctoribus memoria devota sociabit. Nec dubitari pō, quin numine et nutu Dei O. M. factū sit, ut temporibus acerbissimis, quū ōnes vitae, moꝝ, societatis humanæ recta ordinatio ab inimicis Xi impugnaretur, in cathedra Vaticana sederet Pontif. qui virtute intrepid., prudentia sūma, caritate incomparabili assereret et tueretur jura sacra et civilia impermixta, vivendi normā certissimā, philosophiæ regulā nō fallacē.

Universitas nostra, quæ brevi quingentesimū, a quo fundata ē, annū absolvet, neq; unquā fidem, Pater Sanctissime, erga Decessores Tuos mutavit neq; hodie quidquā antiquius habet, quā ut voci Tuæ augustae obediat. Est enim penes Te aeternæ veritatis magisteriū. Haec animis volentibus Tibi pollicentes, enixe rogamus, ut nobis digneris benedictionē impertire Tuā, qua accepta et novus cordibus nostris ardor

injicietur ad labores exantlandos et nova mentibq lux affulgebit ad vias scientiarq difficiles investigandas juvenibqq aperiendas. Die vero serenissimo, quo a septenis collibq usq ad ultimā Thulē certatī Tibi plaudant populi x. i Teq mirantur Patrē ac Statorē, Nos quoq. Rector, Senatq, Professores Universitatis Jagellonicae, ōīa fausta Tibi a Deo Omīpot. adprecamur, ut votis nostris, Magister perquā Venerande, valeas, vincas, vivas de annis nostris semperq felix rē xanā regas.

Cracoviae d. 19. m. febr. a. 1893.

Rector, Senatus, Professores Universitatis Jagellonicae.

Epistola haec gratulatoria, ab ōībq fere professoribq subscripta, missa ē ad Card. Rampolla, ut eā deponeret ad pedes Sanctitatis Suae nobisq ōībq impetraret benedictionē apost.

Ad Georgium Kierzkowski
stud. jur.

Die Veneris.

Georgio S. Qu. dudū in votis erat, ut matrē inviserē tuā, hodie demū licebit, otiolū nacto brevissimū. Nolim tamē, ut hanc ob causā imponat sibi necessitatē domi remanendi, si aliud quid statuerit. Equidē hora VI veniā, te ambulatū deducturq, si forte affueris. Vale. D. 19. maj. a. 1893.

Mense aprili a. 1900 composui titulos honorarios, imprimendos in diplomatibus, quibus Univers. nostra, quinquies centesimum agens annum inde a reformatione sua et integratione sub rege Ladislao Jag. a. 1400 decernet lauream diversissimarum gentium sapientibus. Complures titulos perpolivi adiuvantibus optimis amicis Casimiro Morawski et Leone Sternbach. Nõ composui nisi titulos a facult. philos. decernendos

1, Iosepho Ioanni Thomson, prof. physicae in Univ. Cantabrig. Mag. Art. R. Societ. Lond.
„qui motum fluidorum pluraque phaenomena thermo-dynamica novis illustravit observationibus stupendisque experimentis materiae statum ionizatum omnibus patefecit"

2, Michaeli Bobrzyński Dr iur. Vicesgerenti praesidis supremi scholarum consilii
„Scriptori sagacissimo, qui olim iuvenum animos in univ. craco. egregia aluit doctrina, deinde optimum rerum scholasticarum rectorem se praestitit"

3, Dominico Comparetti, Senatori regni Italiae, Rom. Lynceorum Academiae sodali
„acerrimo antiquitatis nec non fabulosae permultarum gentium historiae scrutatori praestantissimo, studiorum humanitatis egregio fautori"

4, Ivoni (Yves) Delage, prof. zoologiae anatomicaeque comp. in facultate Parisiensi – „quod investigationibus subtilissimis experimentisque ingeniosis tum biologiam locupletavit generalem, tum morphologiam animalium evertebratorum praeclare exposuit –

5. Leopoldo Victori Delisle, administratori gnli Biblioth. Nationalis, Academiae Insc. et Litt. sodali etc.
„codicum vetustoꝝ existimatori peritissimo, editori sollerti, qui medii aevi res gestas conditionesq sociales incredibili diligentia exploravit"

6. Henrico Denifle Fr. O. Pr. archivii Vaticani praefecto
„propter studia diligentissima, acutissima, quibus mirifice illustravit et historiā universitatū et scientiaꝝ, quae medio aevo viguerunt, rationes"

7. Petro Duhem, Univ. Burdigal. illustri professori
„ob vastos profundosq labores in physica theoretica susceptos explorationesq thermodynamicas, quib9 ingenue promovit cognitionē legū principaliū, quib9 naturae phaenomena reguntur"

8. Iuliano Dunajewski, Cracov. Univ. prof. ac rectori illmo,
„firmae et salubris oeconomiae propagatori, regendae civitatis prudentissimo arbitro, qui exhaustū imperii aerariū perturbatosq reditꝰ publicos sapienter ordinavit et in meliorē statū redegit, viro bono, dicendi perito"

9. Ernesto Duemmler praesidi edendoꝝ Monum. Germ.
„qui in edendis medii aevi monumentis editoris officio egregie functꝰ ē et accurata fontiū investigatione reꝝ gestaꝝ scientiā auxit et complevit.

10. Nameny Roland Eötvös, libero baroni de Vásáros, Academiae scientiaꝝ hungaricae praesidi inclyto
„scientiaꝝ physicaꝝ cultori assiduo, qui olī reꝝ scholasticaꝝ rector supremꝰ, de publica Hungariae educatione optime meritꝰ ē"

11. Ioanni Gebauer, philo-slav. prof. in univ. pragensi
„qui labore assiduo, indefesso scientiaq perquā mirabili grammaticā linguae bohemicae historicā composuit, monumentū omni laude dignissimū"
12 Guilelmo de Hartel, excellentissimo rer scholasticar praefecto,
„qui litterar graecar latinarq studiis, philologiae in Austria signiferū se praestitit"
13. Iosepho Hlavka, Academiae bohemicae praeside,
„qui insigni liberalitate in studiis promovendis, genti bohemicae alter exstitit Maecenas"
14. Vatroslavo Jagić, linguar slav. in Univ. Vindobo. prof. celeberrimo,
„qui linguā palaeoslavicā egregiis illustravit libris atq propter vastā litterar medii aevi cognitionē inter praecipue saeculi ornamenta numerandq ē"
15. Felici Klein matheseos prof. in univ.-gottingensi,
„quod geometriā sublimiorē theoriāq functionū diligentissime excoluit insigniq magisterio innumeros conformavit discipulos"
16 Nicodemo Kondakow prof. emer. univ.-petropolitanae, antiquitatū byzantinar scrutatori clarissimo
„qui libris celeberrimis Ecclesiae orientalis artes ritusq omnib aperuit necnō primogenia imperii russici monumenta felici investigatione retexit"
17. Carolo Krumbacher philologiae meso-et neograecae in univ. monacensi prof. inclyto,
„studior byzantinor parenti ac magistro"

18. Julio Kuehn, agriculturae in univ. hallensi prof. benemerito,
„qui nunquā cessavit juvenes frugifera imbuere veritate, agrū nō parere nisi scientiae et rationi"

19. Thaddaeo principi Lubomirski
„qui antiquae Poloniae mores et instituta diligentissime perscrutatq egregie de promerenda historiae nostrae cognitione meritq ē"

20. Ladislao Luszczkiewicz, artiū insigni professori,
„architecturae medii aevi, quae in Polonia viguit, scrutatori praestantissimo, indefesso"

21. Simoni Newcomb, insigni prof. univ. baltimorensis,
„propter eximia in astroq scientiā merita ac mechanicā caelestē novis observationibq adauctā"

22. Constatino comiti Nigra,
„scriptori styli venustate conspicuo, poeseos italae, celticae necnō antiquaq litteraq investigatori sagacissimo, humanitatis promotori magnanimo"

23. Adolpho Erico baroni Nordenskjöld, prof. rectoriq musei historiae naturalis, Academiae suecicae scientiaq socio etc."
„qui horridis sub Arcto oris audacter exploratis doctēq descriptis, mirifice meritq ē de studiis geographicis promovendis"

24. Alexandro Pypin
„litteraq slav. historiae benemerito investigatori, verae humanitatis urbanitatisq cultori assiduo, defensori intrepido"

25. Gulielmo Ramsay, prof. in Londinensi colleg. univ., soc. reg. sod.
„propter inclytas physico-chymicas investigationes plurimaq naturae elementa ingeniose patefacta"

26. Henrico Sienkiewicz
scriptori Polonorum principi
„qui temporibus iniquissimis patrii dignitatem sermonis egregie auxit, integritatem religiose servavit, civium animos erexit operibusque mirandis summam apud exteros gloriam nactus, nomen quoque patriae suae nobilitavit"

27. Henrico Struve, philosophiae prof. in univ. varsav.
„quod temporibus difficillimis juvenum animos ad veri pulchrique studium incitavit librisque doctissimis philosophiae nomen propagavit apud nostrates"

28. Eduardo Suëss prof. univ. Vindob. Acad. scient. praesidi
„quod studiis geologicis splendide adauctis veram terrae faciem libro doctissimo dilucide explicuit"

29. Thaddaeo Wojciechowski univ. leopolit. prof.
„historiae patriae nec non monumentorum antiquorum sagacissimo indagatori"

30. Abrahamo Bredio, reg. pinacothecae hagensis praefecto,
„picturae patriae judici peritissimo, qui documentis innumeris librisque doctissimis in lucem editis, vitas artificum batavorum mirifice illustravit plurimasque eorum tabulas apud exteras nationes latentes, et sagaciter descripsit et veris auctoribus restituit"

31. Radavano Kosutič, linguarum slav. magistro bene merito in univ. belgradensi
„quod nunquam cessavit juvenum animos slavicarum rerum amore imbuere nostraeque linguae grammaticam egregiam suo idiomate patrio edidit"

Cardinale Rampolla Segretario di Stato
Roma Vaticano

Societas cracoviensis politico catholica congressum celebrans anniversarium, Eminentiam Tuam enixe precatur, ut Sanctitati Suae Leoni XIII gloriose regnanti Eminentia Tua dignetur communicare sociorum devotionem filialem, gratias innumeras propter jubilaei indulta ad omnes reipublicae Xnae provincias misericorditer extensa, sensus admirationis sincerae, qua recentissimam de Xna democratia encyclicam excepimus, tandem humillimam apostolicae benedictionis postulationem, inconcussae fidelitatis obtestationem.

18 jul. a. 901

Vatroslav Jagić (Ignatius ~), nestor i patron filologji słowiańskiej nietylko ilością lat, ale obszarem i głębokością swej wiedzy. Świetna karjera naukowa: Odessa, Berlin, Petersburg, wreszcie Wiedeń, gdzie objął spuściznę po Miklosichu. Dziś Wiedeń jest bodaj pierwszem ogniskiem slawistyki: seminarjum, założone przez Jagića, i prowadzone przez niego i doskonale zaopatrzone we wszystko, co potrzebne do studjów slawistycznych, skupi koło siebie młodych slawistów, których większość była lub jest uczniami Jagića.

Zasługi jego, prócz wychowania całej generacji ludzi i oddanych nauce uczonych, obejmują bezpośrednią pracą całe prawie ogromne pole filologji słowiańskiej. Śmiało można powiedzieć, że wszechstronnością nikt mu nie dorówna, a składa jej wybitne dowody w znakomicie prowadzonem „Archiv für slavische Philologie", które jest jego dziełem, na każdej prawie karcie nosi ślady jego pracy i uczoności, które się stało wszechświatowym i niezbędnym organem slawistów w najszerszem tego słowa znaczeniu. Prócz ~~[illegible]~~ mnóstwa większych i mniejszych rozpraw, przyczynków, sprawozdań i recenzyj, pomieszczonych w pismach fachowych, przedewszystkiem zaś w „Archiv"-ie, jest cały, długi szereg prac, zwłaszcza wydawniczych, które stały się podwaliną tego, co jest podstawą slawistyki: starocerkiewnego językoznawstwa. Wszystkie kwestje związane z powstaniem i rozwojem literatury i języka starocerkiewnego znalazły w nim troskliwego, uczonego opiekuna. Mało kto ogarniał tak jak on następnie całą tę ogromną literaturę, która w południowej i ruskich krajach wyrosła z pnia starocerkiewnego, a która łączy się ściśle nieraz z literaturą średniowieczną Wschodu i Zachodu.

Przed kilku laty powziął plan wydania encyklopedji filologji słowiańskiej, któraby na podobieństwo znanych „Grundrissów" (germ. filologji Paula, romańskiej Gröbera, staroindyjskiej Bühlera ...) objęła całokształt tej nauki, dała jasny i wyczerpujący obraz dzisiejszego stanu wiedzy na tem polu i w ten sposób stała się niezbędną towarzyszką każdego slawisty (bizantynologa, folklorysty, językoznawców indoeurop. itd. itd.) i dźwignią nauki na przyszłość. Oby mu było danem tem dziełem godnie ukoronować długą i obfitą działalność.

Jan Gebauer, profesor języka i literatury czeskiej, poświęcił całe życie z prawdziwie czeską energją i wytrwałością badaniu swego ojczystego języka. Jego pracy, pełnej poświęcenia, ma naród czeski do zawdzięczenia, że obecnie posiada monumentalną historyczną gramatykę swego języka, jaką żaden inny naród słowiański nie może się poszczycić. Wyszły trzy ogromne tomy tego dzieła, do których przybędą jeszcze dwa. Były to owoce długoletniej pracy, przygotowane w długim szeregu monografij i wydań pomników. Na razie przerwał Gebauer

– dalszą pracę nad swą historyczną „Mluvnicą", bo obok z góry zakreślonego planu, który spełnia co dopiero z podziwienia godną konsekwencją i wytrwałością, między wydaniem trzeciego tomu, a dwoma innemi które mają być zamknięciem dzieła, ma jeszcze historyczny słownik starego języka czeskiego. Słownik ten drukuje się już od dłuższego czasu. A zatem i wobec tego człowieka cichej, rzetelnej pracy życzenia: aby dokończył swego ogromnego dzieła.

– Košutić, slawista młodej generacji: wiem o nim tylko tyle, że jest przyjacielem polaków, zna doskonale język polski i napisał po serbsku gramatykę polską, wcale dobrą. Człowiek zdolny, pracowity i otwarty wobec obcych i człowiek przyszłości. Dla nas dobrze mieć tam na poł. i życzliwego i rozumnego przyjaciela-uczonego. Jest lektorem słowiańskich języków (lub coś podobnego) w wielkiej szkole w Belgradzie.

K.

Łuszczkiewicz.

Władysław Łuszczkiewicz, nestor naszych archeologów i historyków sztuki, całe swe, niezwykle i czynne życie, przy licznych innych zajęciach, poświęcił zbadaniu i publikacyi zabytków sztuki polskiej, a zwłaszcza architektury i dotąd czynnym na tem polu być nie przestaje. On pierwszy w badaniach swoich wszedł na drogę ścisłych studyów i przygotował drogę do dalszych poszukiwań. Cały szereg prac, poświęconych pomnikom, a przedewszystkiem kościołom romańskim w Polsce – stanowi niezaprzeczoną jego zasługę. To, co na tem polu o naszym romanizmie w architekturze wiemy, zawdzięczamy Łuszczkiewiczowi. [illegible] ogłosił Łuszczkiewicz kilka ważnych prac dotyczących gotycyzmu u nas, które są niepospolitej wartości, i w wielu innych dotyczących zabytków. [illegible] jest [illegible], drogą z przykładem dla nauki i z tą wielką oryginalnością [illegible] gruntu, której [illegible] w tym [illegible] co do [illegible]. Dość nadmienić, że otworzył i wskazał swą działalnością [illegible] się nie mało, do rozpowszechnienia pojęć [illegible], zarówno w naszych pomnikach, w szerszej publiczności. Zbudował i założył fundament, na którym przyszłość budować będzie. Cześć zasłużonemu mężowi, że nigdy nie ustał i nie ustanie [illegible]

./.

wpisał się w tych przyjętych zasadach, ale jedynie wedle z postępem nauki, której rezultaty odnoszą się do historyi i metody badania, starał się sobie przyswoić, co sprawia, że jego prace późniejsze mają o wiele większą wartość od dawniejszych, a zwłaszcza zwłaszcza pracowitych i że w ostatnich, jak prace o Ikonografii miasta Krakowa, drukowana w Roczniku miłośników starożytności Krakowa, w której wszystko bynajmniej przyjęte, ale i umiejętności zażycie materyału obserwacyjnego – to wszystko musi wywołać uznanie o zasługach Władysława Łuszczkiewicza.

Maryan Sokołowski

12/III 1900.

Kondakoff.

Nikodem Kondakoff, prof. Uniwersytetu naprzód w Odessie a później w Petersburgu, czł. rzecz. Akademii carskiej nauk, najznakomitszy badacz na polu historyi sztuki bizantyńskiej. Cały szereg ~~[illegible]~~ i większych studyów i dzieł zjednał mu europejską sławę i pierwszorzędne znaczenie. Najważniejszemi jego dziełami są 1°) historya sztuki bizantyńskiej na podstawie miniatur, wydana naprzód w Odessie po rosyjsku, a później w tłumaczeniu francuskiem w Paryżu. Dzieło to otworzyło oczy na rozwój sztuki bizantyńskiej i sprostowało dotychczas mylne o niej wyobrażenie, nie ma badacza tej lub pokrewnej dziedziny, któryby się na to dzieło nie powoływał; 2°) historya bizantyńskiej emalii, na podstawie zbioru Zwenigorodzkiego, wielkiej i obszernej pracy, monumentalnego znaczenia, wydanej jednocześnie w trzech językach, rosyjskim, niemieckim i francuskim, i jednocząca zakresem badań i poglądów [illegible] [illegible] podręcznika i rzucające światło na ważne okresy dziejów kultury średniowiecznej wschodniej; 3°) Rosyjskie wykopaliska z czasów średniowiecznych, dzieło, którego [illegible] [illegible] wywołało wielkie wrażenie. Początki kultury Kijowskiej i jej stosunek tak do azyatyckiego Wschodu, jak do Bizancyum jest w niem wyjaśniony i w analizie szczegółowej wielu zabytków złotniczych skarbów (bez ceny) (pierwszorzędnej wartości). Rezultaty osiągnięte przez autora wyjaśniają niejedno nietylko rosyjską, ale pod wielu względami i europejską kulturę w jej zarodkach i początkach. Wśród

./.

tego prof. Kondaków ogłosił wiele świetnych, nie mniej ważnych i cennych prac. Jego podróż do Synai, jego bizantyńskie Konstantynopole, jego „Rosyjskie starożytności" wydane razem z Tołstojem, jego Kościoły Gruzyi, czy też monografije drobniejsze, wszystko to ma niepospolitą naukową wartość i przynosi dla nauki nowe zdobycze. Dalej wiemy, że niektóre gałęzie z prac prof. Kondakowa bezpośrednio dotyczą zagadnień naszej własnej polskiej kultury, a przynajmniej przyczyniają się do jej wyświetlenia, tak że żaden z poważnych badaczy nad naszą własną cywilizacyą, nie może ich pominąć.

Maryan Sokołowski

d. 12/III 1900.

179

Delisle Lubomirski
Denifle Nigra
Dümler Sienkiewicz
Eötvös

Wielebny O. Stefan Pawlicki C.R.
Profesor Uniwersytetu Jagiell.

odebraieracy